

Skipulagsgátt

Borgartún 7b,
105 Reykjavík

sent í gegnum skipulagsgatt@skipulagsgatt.is

Reykjavík, 10. apríl 2024

Vindorkugarður á Grjóthálsi – Matsáætlun lokaeintak.

Inngangur

Stjórn Landverndar hefur kynnt sér efni fyrirleggjandi matsáætlunar. Við yfirferð málsins hlýtur Landvernd að vekja athygli á fyrri tilraunum að koma framkvæmdinni á dagskrá. Þann 16. okt. árið 2019 var lögð fram “Drög að matsáætlun” unnin af VSÓ ráðgjöf undir heitinu “Vindmyllur á Grjóthálsi”. Næstu áform um sama verkefni undir sama heiti var síðan lagt fram í mars 2020 “Tillaga að matsáætlun” á Grjóthálsi unnið sömuleiðis af verkfræðistofunni VSÓ ráðgjöf. Þann 7 mars 2023 lá fyrir kæra frá framkvæmdaðila vegna ákvörðunar byggingarfulltrúa Borgarbyggðar frá 11. nóvember 2022 um að synja heimild vegna uppsetningar rannsóknarmasturs v/vindorku á Grjóthálsi í landi Sigmundarstaða.

“Úrskurðarorð: Hafnað er kröfu kæranda Hafþórsstaðir ehf um að felld verði úr gildi ákvörðun byggingarfulltrúa Borgarbyggðar frá 11. nóvember 2022 um að synja um heimild til uppsetningar rannsóknarmasturs í landi Sigmundarstaða.”

<https://uua.is/urleits/136-2022-rannsoknarmastur/>

Í mars 2024 er síðan komin til sögunnar ný matsáætlun frá hendi sama framkvæmdaðila undir heitinu „Vindorkugarður á Grjóthálsi” að þessu sinni er framkvæmdaðili með nýtt nafn þ.e. Hafþórsstaðir hf eru nú Hrójónar ehf og ný verkfræðistofa COWI fengin að borðinu til að vinna ný og gerbreytt áform í nýrri matsáætlun. Fyrir liggur að mjög mikil andstaða var vegna fyrri áforma og gerir Landvernd því fastlega ráð fyrir að það verði enn meiri andstaða nú vegna breytinga og stækkunar vindorkuversins sem kemur fram í hinni nýju matsáætlun. Landvernd vekur sérstaka athygli á vegna fyrri áætlana sem voru mun minni að umfangi þá má sjá hér [frétt á rúv.is 12. júní 2021](https://www.ruv.is/frettir/2021-06-12-mikil-andstada-gegn-vindmyllum-i-borgarbyggd) þar sem fram kemur að hátt í 70 athugasemdir voru sendar inn gegn fyrri áformum. Sú andstaða var hins vegar ekki aðeins frá íbúum og almenningi heldur tók skipulagsnefnd Borgarbyggðar og sveitarstjórn Borgarbyggðar ákvörðun að hafna því að reist yrði vindrannsóknarmastur, og þar með vindorkuveri á Grjóthálsi a.m.k. tímabundið. Landvernd lítur svo á að ef sveitarstjórn var í vafa vegna fyrri áætlana þá hljóti núverandi áform með mun stórtækari áhrifum að vera með öllu útilokuð af hálfu sveitarfélagsins. Sjá annars hér frétt um eindregna andstöðu við fyrri áform.

<https://www.ruv.is/frettir/innlent/2021-06-12-mikil-andstada-gegn-vindmyllum-i-borgarbyggd>.

Breyting frá fyrri áformum

Gert er ráð fyrir mjög viðamiklum breytingum frá fyrri áætlunum. Breytingarnar myndu hafa í för með sér enn stórfelldara inngrip inn á viðkomandi svæði. Fyrir liggur að framkvæmdaðili hyggst setja niður 180 m. háar vindmyllur í stað 135 m. í fyrri áætlunum auk þess verða vindmyllur fleiri en áður var gert ráð fyrir. Hér liggur því fyrir að umfangið og umhverfisáhrif á alla mælikvarða verða stóraukin með tilheyrandi áhrifum. Lýsing á áhrifum og greiningu sjónrænna áhrifa eru ekki trúverðug þ.e. að ekki muni verða meiri neikvæð sjónræn áhrif. Þá liggur hvergi fyrir hvernig staðið var að þessari greiningu á sjónrænum áhrifum, hvaða aðferðum var beitt og eða sýndar staðreyndar myndir til að auka á trúverðugleika. Komið er inn á að mikil framþróun hafi

átt sér stað í vindorkuiðnaði sem hafi leitt til breyttrar áherslu fyrirtækisins. Landvernd bendir á að þrátt fyrir einhverja framþróun þá virðist lausn fyrirtækisins ekki flóknari en svo að stækka eigi vindorkumannvirkin til að fá meiri orku út úr hverju og einu þeirra. Það hefur því ekki með neinar stórkostlegar tækniframfarir að gera því augljóslega framleiða stærri vindorkuver og hærri vindmyllur meiri raforku en um leið stórauka þær á neikvæð umhverfisáhrif sem voru þó næg í fyrri áætlunum. Það sem matsáætlun þessi tekur ekki á er að því stærri og hærri sem vindorkuverin eru þá vex ekki bara ásýndar og umhverfisskaði heldur eykst um leið álag og slit á vindorkuverum til muna þar sem þau taka á sig miklu mun meiri veður. Landvernd vill benda á að miklu meiri rannsóknir þurfa að eiga sér stað á því hvort jafn gríðarlega umfangsmikil vindorkumannvirki þoli íslenskt veðurfar, sbr. ísingu, snjóá, hagléll, rigningar og ofsafengin veður sem oft er að finna á heiðum uppi þar sem hitastig er oft langtímum saman að sveiflast á milli plús og mínus gráður en það er eitt af verstu og mest krefjandi aðstæðum vindorkuiðnaðarins sem hefur leitt til mjög líttillar endingar á búnaði vindorkuvera. Í niðurlagi þessa kafla er komið inn á að uppbygging vindorkugarðs hafi einvörðungu í för með sér auknar skatttekjur án aukinna útgjalda. Hér er alhæft um þætti sem fast ekki staðist í því ljósi að augljóslega mun mjög mikil uppbygging raforkuinnviða sem þarf að mæta með margvíslegum hætti einmitt vegna uppbyggingu vindorkuvera kosta neytendur raforkunnar verulegar fjárhæðir í formi flutningsgjalda raforku.

Skipulag og aðrar áætlanir

Landvernd lýsir furðu á að fyrirtækið skuli hrinda af stað framlagningu matsáætlunar í ljósi þess að ekkert liggur fyrir um hvort vindorka verð leyfð í skipulagi á viðkomandi svæði. Með skírskotun til Landskipulagsstefnu þá liggur fyrir að Landskipulagsstefna hefur enn ekki verið uppfærð á alþingi og staðfest en þar í drögum er einmitt kafli um nýtingu vindorku eða ekki. Þar eru sveitarfélög hvött til að ákveða hvort og þá hvar eigi að leyfa nýtingu vindorku innan þeirra skipulagssvæða. Í þessu stigi máls liggur ekkert fyrir um hvenær uppfærsla á Landskipulagi með vindorkukafla verði staðfest. Auk þess og ekki síður liggur alls ekki fyrir í aðalskipulagi Borgarbyggðar sem er í vinnslu hvort íbúar sveitarfélagsins og sveitarstjórn vilji yfir höfuð leyfa nokkra uppbyggingu vindorku í sveitarfélaginu. Í ljósi þessa er framlagning þessarar matsáætlunar algjörlega ótímabær og sýnir um leið að vindorkuiðnaðurinn sýnir stjórnáslu á öllum stigum máls afar takmarkaða virðingu. Á sama tíma og vitnað er til í matsáætlun að nýtt Aðalskipulag Borgarbyggðar sé í vinnslu þar sem á að fjalla sérstaklega um vindorku, þá er vitnað til Aðalskipulags Borgarbyggðar 2010 – 2022 með skírskotun til réttlætningar með eftirfarandi hætti ”og mælst til þess að við hönnun mannvirkja sé lögð áhersla á að þau falli vel að náttúrulegu umhverfi” Árið 2010 voru vindorkuhugmyndir ekki til staðar og því á engan hátt hægt að sækja í viðmið sem ekki hæfa úr skipulagi sem tekur ekki sérstaklega á vindorku. Rammaáætlun

Í matsáætlun segir að mælt hafi verið með vindorkugarði á Grjóthálsi í nýtingarflokk rammaáætlunar. Rétt er að minna á að enn liggja engar skipulagsheimildir til grundvallar vindorkuveri á Grjóthálsi enda hafa hvorki verið mótaðar lög eða reglur á alþingi um iðnaðarstarfsemi að þessu tagi auk þess sem að Landskipulag hefur ekki verið staðfest og eða aðalskipulag viðkomandi sveitarfélags sem á eftir að taka afstöðu til vindorku. Það að verkefnið á Grjóthálsi hafi að verkefnið tekið til skoðunar af faghópum rammaáætlunar eins og önnur 10 vindorkuverkefni segir ekkert til um hvort verkefnið verði flokkað í nýtingarflokk og að auki segir nýtingarflokkur ekkert um að það eigi að virkja enda umhverfismat allt eftir.

Verndargildi

Landvernd fer þess á leit að við umhverfismat verði lögð rík áhersla á að beina rannsóknum með heildstæðum hætti að þeim gríðarlegu áhrifum sem vindorkumannvirki af þessu tagi munu valda. Þá nægir ekki að líta aðeins til viðkvæmra vistgerða og lífríkis heldur hvaða áhrif iðnaðarsvæðið og vindorkuverið muni hafa á umhverfi Norðurárdals. Hverjum má ljóst vera af reynslu nágrannabjórða á borð við Noreg að áhrifa

slíkra mannvirkja á lítt snertar heiðarlendur sem bera við himinn fela í sér nýjar og stórkostlegar áskoranir sem geta haft afdrifaríkar og mjög neikvæðar afleiðingar á önnur svæði í mikilli fjarlægð frá vindorkuverum. Áhrif á snjóhvíta 50 – 60 m langa vindorkuspaða sem eru á sífelldri hreyfingu ræna og trufla ásýnd langt út fyrir það svæði sem vindorkuver eru staðsett. Norðurárdalur er á náttúruminjaskrá að stórum hluta. Grábrókargígar eru friðlýst náttúruvætti. Ljóst má vera að upplifun innan náttúruverndarsvæða með ásýnd á áformað vindorkuver mun gerbreyta upplifun þeirra sem sækja slíka staði heim. Niðurstaðan getur því ekki orðið önnur en sú en að vindorkuver á Grjóthálsi mun gjaldfella stórlega þau verndarsvæði eru til staðar á svæðinu. Þá teljast Grábrókarhraun og Hreðavatn til náttúruminja og hraunið norðan hreppamarka allt norður að Bjarnadalsá og Norðurá sjálf ásamt Hraunsey og fossinum Glanna sem eru náttúruminjar. Áin er heimsþekkt perla allt frá upptökum á Holtavörðuheidi, enda ein fegursta laxveiðiá Evrópu sem enn varðveitir hinn einstaka villta lax úr Norður Atlantshafi. Þá er fjallafegurð Norðurárdals í raun einkennismynd og ímynd Vesturlands þar sem Hvassafell, Grjótháls, Litla Baula, Hvammsmúli og dýrmætar villtar heiðar ramma inn Baulutind sem gnæfir yfir Grábrókarhrauni á náttúruminjaskrá. Þá er ótalið heiðalandið upp af Borgarfirði, Mýrum, Dalasýslu og Hrutafirði. Það er einstakt á heimsvísu. Flest Evrópulönd hafa misst allt heiðaland undir mannvirki og samfellt heiðaland í Evrópu er afar sjaldgæft. Heiðalöndin víðfeðmu á Íslandi geyma náttúru, fjölbreytt vatnasvið og fuglalíf sem er einstakt á veraldarvísu og Borgfirðingar hafa þar stóru verndarhlutverki að gegna. Erlendir ferðamenn sækja svæðið í auknum mæli til að upplifa heiðalandið, víðernið ósnortið, lyngið, þúfur, vötnin á hálsnum og heiðum. Grjótháls státar líka af einstökum veiðivötnum: fögrum fjallavötnum sem í raun teljast til óbyggða svo örskammt frá mannabyggð. Handan við Grjóthálsinn er Þverárhlið og laxveiðiárnar Þverá og Kjarrá, þekktar veiðiperlur í héraði. Að setja vindorkuvirkjun á Grjótháls jafnast á við að setja upp viðlíka virkjun á barm Almannagjár á sjálfum Þingvöllum. Ef áætlanir þessar ganga svo langt að ákveðið verður að ráðast í umhverfismat þá er grundvallaratriði að vindorkumannvirki og áhrif þeirra og áskoranir verði vegin og metinn með hliðsjón af áður óþekktum neikvæðum umhverfisáhrifum sem fylgja. Þar verða viðkomandi rannsóknaraðilar, þar til bærir sérfræðingar að vega og meta hvort þeir kjósi að fórna verndargildi, þessa svæðis og annarra svæða í Norðurárdal og Þverárhlið og gerbreyta um leið upplifun og ímynd sveitarfélagsins í átt að grófgerðri iðnaðarstarfsemi í miðri náttúruperlu Norðurárdals og Þverárhliðar.

Um mikilvægi einstakra matsþátta

Landvernd leggur sem áður mjög mikla áherslu á að lagt verði fullnægjandi mat á alla helstu áhrifaþætti. Að því sögðu leggur Landvernd mikla áherslu á að fyrirtækið skuli skila inn trúverðugri áætlun um þær losun Co2 vegna allra framleiðslu og framkvæmdaþátta þ.e. allt frá því hve mikil losun á sér stað við framleiðslu vindorkumannvirkjana, flutninga á staðinn, meðfylgjandi jarðrask og losun vegna þess ásamt losun frá vinnuvélum, bifreiðum og öðrum búnaði sem til notkunar verður.

Þá skal og ekki síst leggja mat á ásýndarmengun en ljóst má vera að Norðurárdalur mun taka á breytta mynd en þar er einstakt landslag finna auk Norðurár sem liðast eftir dalnum sem vinsæl stangveiðiá. Hið tignarlega og litríka fjall Baula og litla Baula gnæfa svo yfir dalinn nær því beint mót áformuðu iðnaðarsvæði. Útsýni frá Grábrók að iðnaðarsvæðinu á Grjóthálsi mun sömuleiðis hafa gríðarlega sterk og neikvæð áhrif eins og um allan vestanverðan dalinn þar sem þjóðleið liggur. Þar mun ásýnd áformaðs vindorkuvers á Grjóthálsi hafa mikil og neikvæð áhrif á heiðalandið.

Uppá Grjóthálsi við fyrirhugað vindorkuver er votlendi og vötn og gróðurfar sem skiptir miklu um lífbreytileika svæðisins. Inngrip í votlendi og vatnasvið svæðisins ásamt gróðurþekjum innan um klapparhöft gefur þessu svæði einstakt verndargildi og um leið víðernistilfinningu sem yrði ógnað með óafturkræfum hætti ef af áformum verður. Það er því gríðarlega mikilvægt að láta fara fram ítarlegar rannsóknir á öllum framangreindum áhrifaþáttum.

Áhrif á samfélagslegum ávinningi þarf að rannsaka á móti því sem tapast. Gera má ráð fyrir að mannvirki

vindorkunnar munu gjaldfella fasteignir á svæðinu og rýra atvinnustarfsemi sem sýnt er að átt hefur sér stað í hliðstæðum framkvæmdum á norðurlöndunum. Mikilvægt er að almenningi og íbúum sérstaklega sé gert ljóst um áhrifaþætti eins og blikkljós sem geta m.a. haft truflandi áhrif á íbúa sem og bílstjóra sem fara um þjóðveg vestan megin dalsins. Hljóðmengun mun sömuleiðis rýra útivist. Örplastmengun og jafnvel olíumengun eru þættir sem gera verður ráð fyrir þegar sýnt er að slys vegna þessa er víða að finna í slíkum vindorkuverum. Þá þarf viðkomandi fyrirtæki að sýna fram á hver ber ábyrgð á niðurrifi sem og hvernig tryggja á endurvinnslu og eða endurnýtingu á íhlutum og síðast en ekki síst vindorkuspöðum. Nefna má að gera má ráð fyrir yfir 500 lítrum af olíu í þessari stærð af vindmyllum og eins og staðinn er í dag eru engir viðtakar ef olíuslys verða heldur rennur hún beint út í vistkerfið

Að lokum

Um leið og Landvernd hefur metið meðfylgjandi áætlun eru framkvæmdaaðilar eindregið hvattir til að draga þau áform sem sett hafa verið á svið á Grjóthálsi til baka. Fyrir liggur að engin sátt mun verða um framkvæmd þessa hvorki innan né utan sveitarfélagsins enda er hér um að ræða ímynd svæðisins í heild undir. Framkvæmdaaðilar og aðrir sem koma að mati þessu verða að gera sér grein fyrir að iðnaðaruppbygging af þessu tagi er ekki privatmál viðkomandi fyrirtækis.

Með vinsemd og virðingu,

f.h. stjórnar Landverndar Þorgerður María Þorbjarnardóttir

Vindorkuver á Grjóthálsi í Borgarfirði – aðför að náttúru landsins.

Með því að reisa vindorkuver á Grjóthálsi í Borgarfirði er vegið freklega að óspilltri náttúru landsins og íbúum þess. Ekki einungis á því svæði sem vindorkuverið skal standa, heldur einnig öllu því svæði sem sjónræn umhverfisáhrif ná til og er það svæði gríðarstórt. Það er mikilvægt að líta á Borgarfjörðinn sem eina heild, þetta er stórbrotið og fagurt svæði og einstakt. Það þarf ekki að fara mörgum orðum um fegurð og gæði Borgarfjarðar, því allir hugsandi menn sem bera hag náttúru landsins fyrir brjósti og hafa snefil af heiðarleika og sjálfsvirðingu, vita að þetta svæði þarf að vernda gegn þessum eyðileggjandi áformum. Vindorkuverið hefur frá fyrstu kynningu aukist verulega að umfangi þannig að halda mætti að íbúar og aðrir hafi verið blekkir frá upphafi.

Í Evrópu er vindorkuverum ætlað að draga úr notkun og leysa af hólmi kolaorkuver, gasorkuver og kjarnorkuver. Við eigum mun betri kosti til orkuframleiðslu en aðrar þjóðir Evrópu. Hér er nóg af vatnsafls- og jarðvarmavirkjunum sem framleiða nægt magn raforku þó að umhverfis- og orkumálaráðherra segi annað. En við erum aftur á móti með of lítið og úrsérgengið dreifikerfi, sem annar ekki núverandi framleiðslu á raforku. Lausnin liggur því í augum uppi, við þurfum öflugri byggðarlínu. Fyrir utan ýmis konar umhverfisáhrif og áhrif á vistkerfi þá hafa vindorkuver gríðarleg sjónræn umhverfisáhrif. Sýnileiki þeirra er mikill þar sem þau standa teinrétt á yfirborði jarðar og teygja sig a.m.k. 150 – 200 metra upp í loftið. Við erum þá að tala um tæpar 3 Hallgrímskirkjur á hæð (kirkjan er 74,5 m á hæð). Vindorkuver munu eyðileggja þá fjallasýn og upplifun þeirra sem unna ósnortinni náttúru svæðisins.

En áform þeirra sem sækjast í það að reisa vindorkuver á Grjóthálsi og annars staðar á landinu eru þess eðlis að þau þjóna ekki markmiðum varðandi orkuskipti hér á landi nema að litlu leyti. Tilgangur þessa vindorkuvers og annara er að þjóna hagsmunum erlendra fjárfesta sem vilja komast í auðfenginn gróða þar sem núverandi ríkisstjórn og ráðherra umhverfis- og auðlinda eru einstaklega hliðhollir slíkum áformum. Raforkan sem framleidd yrði á Grjóthálsi er ætlað að fara í framleiðslu á rafeldsneyti til útflutnings. Nú þegar eru erlendir aðilar orðnir stórtækir eigendur í „smá virkjunum“ sem eru undanþegnar mati á umhverfisáhrifum og nýta sér þá gloppu til fulls. Samkvæmt skýrslum innlendra verkfræðistofa þá hefur EU stórar áætlanir um að auka notkun rafeldsneytis en framleiðsla þess mun að mjög litlu leyti vera innan EU heldur vera flutt inn annars staðar frá. Bygging vindorkuvera á Íslandi er hluti af þessu plani og verður algjörlega á kostnað náttúru Íslands og íbúa þess og ber því að hafna alfarið að auðlindir landsins verði misnotaðar á þennan hátt.

Páll Hrannar Hermannson.

Vegna: Máls nr. 0317/2024, Vindorkugarður á Grjóhálsi (Kynning tillögu að áætlun)

Athugasemd:

Vindmillur eiga ekki heima á Íslandi.

Vindmillum fylgir óhemju mikil mengun sem felst í sjónmengun, háfaða mengun, Gríðar mikið af plast ögnum sem tæst af spöðum og dreifast um stórt svæði í kring, miklu jarðraski í formi vega og malarplana sem og hundruð tonna af steipu í sökklana undir þessa turna.

Spaðarnir eru gerðir úr trefja plasti sem er hægt að endurvinna, en til þess þarf að taka þá niður og flytja erlendis.

Það er **eitt fyrirtæki í heiminum** sem er að prófa sig áfram með það.

Kostnaðurinn við að taka spaðana niður og flytja þá um borð í skip sem siglir þvert yfir hnöttinn með þá í endurvinslu hleypur á tugum miljóna, svo ekki sé talað um mengunina sem felst í þessum fluttningum.

Parafleiðandi hafa menn brugðið á það ráð að grafa þá bara sem næst stóriðjuni og spara sér peninginn.

Því allir sem eru í vindmillu stóriðju eru í því til að græða og ekkert annað.

Löndin í kringum okkur eru að færast frá þessari mjög svo kostnaðar sömu og mengandi stóriðju sem stendur ekki undir sér.

Í Noregi og Svíþjóð er fugladráp þessara skaðræðis spaða mikil plága í Noregi drepast til að mynda um 200 hafarnir ár hvert í vindmillum.

Í Noregi og Svíþjóð er frostið einnig erfitt fyrir þessa stóriðju, og til að halda vindmillunum þar klaka fríum þá eru þær hitaðar upp með dísel rafstöðum í marga mánuði.

Hættum að láta fyrrum víkinga plata okkur trekk í trekk og stoppum þessa geðveiki.

Fólk ætti að kynna sér málið betur á **MÓTVINDUR ÍSLAND** á facebook.

Ég segi NEI!

Engar vindmillur á Íslandi!

Höfundur: Arnór Orri Hermannsson/ahermannsson@gmail.com

Sent inn þann: 22.04.2024

Vegna: Máls nr. 0317/2024, Vindorkugarður á Grjóthálsi (Kynning tillögu að áætlun)

Athugasemd:

Umsögn Huldu Guðmundsdóttur:

- Hver er raunverulegur eigandi Hrójónur ehf og hvar er fyrirtækið til heimilis? Víða erlendis er þekkt að eignarhald og heimili vindorkuvera er óljóst og því ómögulegt að nálgast ábyrga aðila við gjaldþrot þeirra. Ísland hefur möguleika á að læra af mistökum annarra ríkja hvað þetta varðar og því verður umhverfismat að taka þetta með í reikninginn.
- Verkefnið er gjörbreytt frá fyrri matsáætlun. Það hefur allt að þrefaldast að umfangi og afkastagetu. Slík grundvallarbreyting er ekki „smávægileg breyting“. Gera verður kröfu um að umhverfismat fjalli um endanlega útfærslu og alla þætti verkefnisins en sé ekki opin ávísun á stækkunarmöguleika orkuversins.
- Hver er mengunarhættan af framkvæmdinni og hvernig verður brugðist við henni? Hér er átt við mengunarhættu á framkvæmdastigi og síðar, m.a. olíu- og fiberplast mengun vegna veðrunar á spöðum, ljós- og hljóðmengun o.m.fl. Gera verður kröfu um að ítarlega verði fjallað um mengunarhættu af verkefninu í umhverfismati.
- Er unnt að samþykkja vindorkuver í nágrenni við Norðurá? Gera verður kröfu um að fjallað verði um hvort svo sé og þá hvernig, í umhverfismati.
- Fyrirhuguð vindorkuver krefjast gríðarlegra vegafamkvæmda með tilheyrandi ofboðslegu jarðraski. Þá verður að styrkja opinberu þjóðvegina, þar sem um gríðarlega þungaflutninga um þá verður að ræða frá uppskipunarhöfn. Þekkt er að vegakerfið á Íslandi ber ekki þá óhemju þungaflutninga sem sjá má að verkefninu fylgir. Gera verður kröfu um að fjallað verði með ítarlegum hætti um jarðvegsframkvæmdir, vegarlagningu og þjóðvegastyrkingu og hver greiði þann þátt, í umhverfismati.
- Við mat á umhverfisáhrifum vindorkuvera Hrójóna ehf á Grjóthálsi þarf skýrt að liggja fyrir hvað verður gert við mannvirkin þegar ekki er lengur fjárhagslega eða tæknilega hagkvæmt að nýta þau og hver beri ábyrgð og kostnað af niðurrifi. Þekkt er erlendis að slíkur kostnaður hafi lent á almennum skattgreiðendum og bara sá möguleiki er fullkomlega óásættanlegur í íslensku samhengi.

Í raun og veru ætti ekki að taka í mál að verkefni á borð við það sem matsáætlunin um vindorkuver á Grjóthálsi birtir, komi til framkvæmda. Það er of stórt, óljóst og áhættusamt, hvernig sem á það er lítið. Reynsla annarra þjóða af þessari stóriðju er víti til varnaðar, ef ráðamenn landsins vilja taka ábyrga afstöðu.

K. Hulda Guðmundsdóttir

Höfundur: Jóhanna Hrund Einarsdóttir/johanna.h.einarsdottir@skipulag.is

Sent inn þann: 23.04.2024

Vegna: Máls nr. 0317/2024, Vindorkugarður á Grjóthálsi (Kynning tillögu að áætlun)

Athugasemd:

Vindorkuver á Grjóthálsi í Borgarfirði – aðför að náttúru landsins.

Með því að reisa vindorkuver á Grjóthálsi í Borgarfirði er vegið freklega að óspilltri náttúru landsins og íbúum þess. Ekki einungis á því svæði sem vindorkuverið skal standa, heldur einnig öllu því svæði sem sjónræn umhverfisáhrif ná til og er það svæði gríðarstórt. Það er mikilvægt að líta á Borgarfjörðinn sem eina heild, þetta er stórbrotið og fagurt svæði og einstakt. Það þarf ekki að fara mörgum orðum um fegurð og gæði Borgarfjarðar, því allir hugsandi menn sem bera hag náttúru landsins fyrir brjósti og hafa snefil af heiðarleika og sjálfsvirðingu, vita að þetta svæði þarf að vernda gegn þessum eyðileggjandi áformum. Vindorkuverið hefur frá fyrstu kynningu aukist verulega að umfangi þannig að halda mætti að íbúar og aðrir hafi verið blektir frá upphafi.

Í Evrópu er vindorkuverum ætlað að draga úr notkun og leysa af hólmi kolaorkuver, gasorkuver og kjarnorkuver. Við eigum mun betri kosti til orkuframleiðslu en aðrar þjóðir Evrópu. Hér er nóg af vatnsafls- og jarðvarmavirkjunum sem framleiða nægt magn raforku þó að umhverfis- og orkumálaráðherra segi annað. En við erum aftur á móti með of lítið og úrsérgengið dreifikerfi, sem annar ekki núverandi framleiðslu á raforku. Lausnin liggur því í augum uppi, við þurfum öflugri byggðarlínu. Fyrir utan ýmis konar umhverfisáhrif og áhrif á vistkerfi þá hafa vindorkuver gríðarleg sjónræn umhverfisáhrif. Sýnileiki þeirra er mikill þar sem þau standa teinrétt á yfirborði jarðar og teygja sig a.m.k. 150 – 200 metra upp í loftið. Við erum þá að tala um tæpar 3 Hallgrímskirkjur á hæð (kirkjan er 74,5 m á hæð). Vindorkuver munu eyðileggja þá fjallasýn og upplifun þeirra sem unna ósnortinni náttúru svæðisins.

En áform þeirra sem sækjast í það að reisa vindorkuver á Grjóthálsi og annars staðar á landinu eru þess eðlis að þau þjóna ekki markmiðum varðandi orkuskipti hér á landi nema að litlu leyti. Tilgangur þessa vindorkuvers og annara er að þjóna hagsmunum erlendra fjárfesta sem vilja komast í auðfenginn gróða þar sem núverandi ríkisstjórn og ráðherra umhverfis- og auðlinda eru einstaklega hliðhollir slíkum áformum. Raforkan sem framleidd yrði á Grjóthálsi er ætlað að fara í framleiðslu á rafeldsneyti til útflutnings. Nú þegar eru erlendir aðilar orðnir stórtækir eigendur í „smá virkjunum“ sem eru undanþegnar mati á umhverfisáhrifum og nýta sér þá gloppu til fulls. Samkvæmt skýrslum innlendra verkfræðistofa þá hefur EU stórar áætlanir um að auka notkun rafeldsneytis en framleiðsla þess mun að mjög litlu leyti vera innan EU heldur vera flutt inn annars staðar frá. Bygging vindorkuvera á Íslandi er hluti af þessu plani og verður algjörlega á kostnað náttúru Íslands og íbúa þess og ber því að hafna alfarið að auðlindir landsins verði misnotaðar á þennan hátt.

Páll Hrannar Hermannson.

Höfundur: Páll Hrannar Hermannsson/prose734@hotmail.com

Sent inn þann: 22.04.2024

Umsagnaraðili er Kapall hf., eigandi jarðarinnar Skarðshamrar í Norðurárdal.

Skarðshamrar eiga landamerki við Hafþórsstaði og er áætlað skv. fyrirbyggjandi matsáætlun að vindorkuverið liggi upp við þau landamerki.

Í dag er stundaður hrossabúskapur og skógrækt á jörðinni og er þar bæði full búseta og frístundabúseta. Jörðin er sjálfbær um heitt vatn og neysluvatn og liggja verðmæti hennar að miklu leyti í þeirri auðlind. Kapall hf. hefur fjárfest gríðarlega í bætingu húsakosts á jörðinni og miðar sú uppbygging að rekstri ferðaþjónustu og viðburðahalds og eru áform um nýtingu heits vatns í þá atvinnustarfsemi sömuleiðis. Þá hefur verið byggt upp fiskveiðivatn á Grjóthálsi sem er í sameign með öðrum jörðum í Norðurárdal og Þverárhlið. Mikið og afar fjölbreytt fuglalíf er á jörðinni og hafa þar hafarnir vetursetu, mófuglar varpsvæði á Grjóthálsi og himbrimar alla tíð verið við Hólmavatn. Þá nýtur jörðin laxveiðihlunninda í Norðurá sem eru rekstri jarðarinnar mikilvæg fjárhagslega.

Skarðshamrar er landmikil jörð en stór hluti hennar tilheyrir því svæði er nefnist Grjótháls. Vegna þessa er jörðin best til þess fallin að vera nýtt undir hrossabúskap og er beitarlandið á Grjóthálsi ágætlega til þess fallið. Landið hefur því að hluta til verið nýtt sem slíkt. Þá er mikil umferð ferðamanna um Grjótháls, ekki síst gangandi og á hestum. Að öðru leyti hafa landeigendur lagt metnað sinn í að halda í ósnortna náttúru jarðarinnar og er það í samræmi við landnýtingu nágannajarða. Virðisauki jarðarinnar Skarðshamra felst fyrst og síðast í þeirri ósnortnu náttúru sem finna má á Grjóthálsi og laxveiðiánni Norðurá sem oft hefur verið kölluð drottning laxveiðiáa á Íslandi. Vindorkuver á Grjóthálsi samræmist ekki á neinn hátt þeirri atvinnuþróun sem hefur verið á svæðinu og þjónar ekki tilgangi sem virðissköpun, hvorki fyrir nærsamfélagið né sveitarfélagið Borgarbyggð.

Í matsáætlun er tekið fram að Grjótháls sé fjarri þéttbýli. Það er þó ekki rétt þar sem Bifröst, sem skilgreint er í aðalskipulagi Borgarbyggðar sem þéttbýli, er í um 8km fjarlægð úr lofti og um 12km akstursfjarlægð. Bifröst hefur verið síðustu ár um 200 manna samfélag en húsakostur þar ber töluvert meiri fjölda. Því er beint til framkvæmdaaðila að láta fram fram rannsóknir á áhrifum vindorkuversins á þéttbýli Bifrastar og nágrenis.

Ný matsáætlun gerir ráð fyrir 180m háum vindmyllum með spaða í hæðstu stöðu og er það hærra en stefnt var að í fyrstu. Umsagnaraðili telur mikilvægt að beta hljóð-, ljós- og sjónmengun af þeim háu mannvirkjum, enda stóð upphaflega til að hafa vindmyllurnar ekki hærra en um 150m vegna mengunar, sem þó hefði orðið. Þá telur umsagnaraðili mikilvægt að mat verði unnið á þeim mengunaráhrifum sem verða á nánast umhverfi og jörðum er lúta að lífríki og nýtingarmöguleikum náganna. Ef kemur í ljós að landeigendur í nágreni vindorkuversins verði fyrir áhrifum skal skilgreina þau áhrif og þær mótvægisáðgerðir og bætur sem framkvæmdaaðili sér fyrir sér að inna af hendi.

Út frá því korti sem birt er í matsáætlun verkefnisins er ljós að vindorkuverið mun standa á landi sem er í um 250m hæð yfir sjávarmáli og allt upp í 275m en hæðsti toppur Grjótháls er um 300m yfir sjávarmáli. Því er ljóst að vindorkuverið mun standa mjög hátt og gnæfa yfir Borgarfirði um öllum áttum en matsáætlun sýnir sýnileika kort fyrir vindorkuverið. Matsáætlun tekur fram að gera verði rannsókn á sýnileika og áhrifum hans á samfélagið en umsagnaraðili óskar eftir að einnig verði rannsakað hver áhrif af slíkri sjónmengun verða á markaðsvirði fasteigna í nærumhverfi vindorkuvers. Nú þegar hefur verið gerð rannsókn í Noregi á markaðsvirði fasteigna í nálægð við vindorkuver sem sýnir með afgerandi hætti að fasteignaeigendur í nágreni vindorkuvera bera fjárhagslegt tjón af því að vindorkuver rísi í nálægð.

Á Grjóthálsi er ríkjandi vistgerðin starungsmýravist sem er með mjög hátt verndargildi skv. Bernarsamningnum frá 2014. Þá er mikið um mófugl hverskonar á Grjóthálsi sem þekktur er fyrir að nýta þessa vistgerð til varps. Kapall hf. efur lagt metnað sinn í að halda þeim hluta Grjótháls sem tilheyrir landi Skarðshamra ósnortnum í þeim tilgangi að þar haldi mófugl búsvæði sínu ósnortnu.

Ljóst er að ljós-, sjón- og hljóðmengun mun hljóttast af vindorkuverinu og mun það hafa ótvíræð áhrif á lífsgæði íbúa og dýra á svæðinu. Matsáætlun verður að gera grein fyrir því hver raunveruleg áhrif verða og hvernig framkvæmdaraðili sér fyrir sér að bæta það tjón sem landeigendur í nærumhverfi verða fyrir, gangi áform eftir.

Að mati landeiganda, þá er fyrirséð að gríðarlegt rask muni fylgja þeim framkvæmdum sem fyrirhugaðar eru á staðnum. Ljóst er að uppsetning á vindmyllum sem þessum mun fela í sér flutninga á þungum hlutum um vegi sem þola engan veginn slíka þungaflutninga. Þá er ljóst að leggjast þarf í miklar vegaframkvæmdir á svæðinu, ef verkefnið verður að veruleika. Slíkar framkvæmdir munu hafa í för með sér mikil neikvæð áhrif á náttúru svæðisins og alla ásýnd. Ljóst er að leggja þarf í umfangsmiklar framkvæmdir við raforku- og línumannvirki á staðnum, enda er ljóst að Hrutatungulína I, sem liggur við fyrirhugað framkvæmdasvæði er fulllestuð og verður líklega ekki notuð til raforkuflutnings frá virkjuninni.

Ljóst er að fyrirhugaðar framkvæmdir munu rýra verðgildi fasteigna í Norðurárdal, Þverárhlið og miklu víðar verulega, þar sem ósnortin náttúra verður ekki lengur það aðdráttarafl sem hún er í dag og hefur verið um aldir. Þá munu fyrirhugaðar framkvæmdir skerða möguleika eiganda jarða í Norðurárdal til að nýta jarðirnar undir sumarbústaðabyggð og til ferðamennsku.

Fyrir hönd eiganda Kapals hf. er því framangreindum breytingum á skipulagi harðlega mótmælt og skorað á framkvæmdaraðila og alla þá sem hafa með málið að segja, að falla frá fyrirhuguðum framkvæmdum og uppsetningu á vindorkuveri á jörðunum Hafþórsstöðum og Sigmundarstöðum.

Erindi: Vindorkugarður á Grjóthálsi

Ég, Hrafnhildur Sverrisdóttir, mótmæli harðlega fyrirhugaðri uppbyggingu á vindorkuveri á Grjóthálsi, auk þess sem ég geri eftirfarandi athugasemdir við matsáætlun fyrir vindorkuverið. Undirrituð er alin upp að Hvammi í Norðurárdal, er ein af eigendum Hreðavatns, og hefur sterkar taugar til svæðisins. Auk þess er undirrituð arkitekt og starfa hjá skipulagsfulltrúa Reykjavíkur. Þekking mín á skipulagsmálefnum og uppbyggingu mannvirkja, bæði í dreifbýli og þéttbýli, er mikil. Ég geri eftirfarandi athugasemdir við matsáætlun.

Grjótháls heitir Grjótháls

Fyrst vil ég benda á að það þurfti að fara krókaleiðir til að finna erindið þar sem það heitir ekki „Grjótháls“ í fyrirsögn í samráðsgátt, heldur „Grjótháls“. Þetta ber vott um óvönduð vinnubrögð. Líklega er um mistök að ræða en það er ansi langur tími þar sem hægt var að leiðrétta svona fyrirsögnina.

Krafa um heiðarleg gögn fyrir raunverulega hagsmunaaðila.

Mikilvægt er að gögn séu heiðarleg og er sérstaklega mikilvægt að skoða hver raunveruleg áhrif eru á nærsamfélagið og byggðina í kring sem eru raunverulegir hagsmunaaðilar.

Þær myndir sem fram eru lagðar, eru villandi og sýna ekki raunstærðir, sýna ekki vegalagningu eða jarðrask, sýna ekki fyrirhugaðar námur, sýna ekki tengivirki, sýna ekki það jarðrask sem af svona stórri framkvæmd verður. Ekki er heldur gerð grein fyrir starfsmannaaðstöðu fyrir verkamenn, né umhverfisáhrif af starfsemi og rekstri mannvirkis. Myndirnar sýna mjög fínlegar vindmyllur. Undirrituð hefur sjálf gert svona myndir og er mjög vel læs á skala og umhverfi. Myndirnar í skýrslunni eru villandi í alla staði.

Rétt væri að einnig að gera þversneiðingu af Norðurárdal og yfir í Baulu, sem sýnir umfang allra fyrirhugaðra mannvirkja sem um er rætt í áætluninni. Auk þess er mikilvægt að sýna þá dýpt sem mannvirkið nær niður í jörðina, til að sýna í raun og veru hversu stórt það er.

Hljóðkort og skuggavarp er einnig mikilvægt. Skuggavarp ætti að vera gert fyrir sumarsólstöður, jafndægur og 1. desember, þegar sólin er sem lægst á lofti og dagsbirtan sem verðmætust.

Þar sem framkvæmdin er rökstudd með svo kölluðum orkuskiptum, ætti að gera áætlun um útreikning á kolefnisspori undirbúnings (jarðvinnu og aðflutninga), byggingarefni, framkvæmd (hvað er notuð mikil olía í verkið, hvað eru margir verkamenn sem fluttir eru milli landa o.fl.), rekstur og starfsemi vindorkuversins, viðhald og förgun, að líftíma liðnum. Það ætti einnig að gera almenna vistferilsgreiningu (LCA). Lagt er til að kostnaður við förgun og frágang á landi verði reiknaður út í krónum.

Í áætluninni er ekki gert ráð fyrir að það búi fólk í núverandi Norðurárdal og Þverárhlið. Ekki er gert ráð fyrir að skoða sjónræn áhrif frá neinum sveitabæ, heldur er lögð áhersla á áhrif á ferðamenn, veiðimenn og bílstjóra. Hvernig líta þessi mannvirki út frá bæjarhlaðinu? Hvernig er fyrir börn að fara út að leika sér í hávaða og lágtíðnihljóðum frá vindorkuveri? Hvernig þrífast dýr í slíku, en bæði Norðurárdalur og Þverárhlið eru landbúnaðarsvæði. Stöðug hljóðvistarmengun getur haft skaðleg áhrif á heilsu fólks og dýra.

Það er eins og matsáætlun geri ráð fyrir að allir íbúar verði fluttir í burtu og sveitirnar lagðar eyði, svo hægt verði að setja upp vindorkuver fyrir útvalda einstaklinga. Með því er einkahagsmunir teknir fram yfir hagsmuni heildarinnar, hagsmunir útvalinna aðkomumanna á kostnað núverandi íbúa og fasteignaeigendur.

Mótvægisáðgerðir

Í matsáætlun segir eftirfarandi:

„Þegar efnistöku er lokið í námunum verður gengið frá þeim þannig að sem minnst beri á þeim og þær falli inn í landslagið.“

„Í lok framkvæmda verður gengið frá framkvæmdasvæðum eins og best verður á kosið og þannig að framkvæmdir falli eins vel að landi og mögulegt er.“

Þetta orðalag kallar á matskennda túlkun og gerir engar kröfur til framkvæmdaraðila. Hver mun meta hvað „*fellur inn í landslagið*“ eða að frágangur verði „*eins og best verður á kosið*“? Þegar búið er að eyðileggja land, þá er enginn frágangur eins og best verður á kosið. Slíkar yfirlýsingar eru innihaldslaugar og leggja engar kvaðir á uppbyggingaraðila eða framkvæmdaraðila.

Rekstur og umgengni á líftíma.

Mikilvægt er að gera grein fyrir áhrifum af rekstri og umgengni. Hvergi kemur fram hver muni reka mannvirkin, hver muni hagnast á þeim, hver ber ábyrgð á þeim, hver sér um viðhald á þeim, hver sér um förgun og frágang á landi.

Aðalskipulag og skipulagsreglugerð

Samkvæmt skipulagsreglugerð eiga svæði fyrir vindmyllur að þessari stærðargráðu vera skilgreind í aðalskipulagi sem iðnaðarsvæði.

f. Iðnaðarsvæði (I).

Svæði fyrir umfangsmikla iðnaðarstarfsemi eða starfsemi sem er talin geta haft mengun í för með sér, svo sem verksmiðjur, virkjanir, þ.m.t. vatnsfallsvirkjanir, jarðhitavirkjanir, sjávarfallavirkjanir og vindmyllur, tengivirki, veitustöðvar, skólþælu- og hreinsistöðvar, endurvinnslustöðvar, brennslustöðvar, förgunarstöðvar, sorpurðunarsvæði, flokkunarmiðstöðvar og birgðastöðvar fyrir mengandi efni.

Það er rangt við að skilgreina umrætt svæði á þennan hátt. Þetta á ekki heima í byggð eða í fallegu landslagi.

Bent er á að í kafla 4.4 er talað um samlegðaráhrif við fleiri vindorkuverkefni á sama landsvæði. Undirrituð er einnig á móti vindorkuveri í Hvammi (Múli). Hvorug þessara uppbygginga hafa farið í gegnum aðalskipulagsbreytingu né opinberlega fengið vilyrði. Vel getur verið að einhverjar ákvarðanir, sem ekki þola dagsins ljós, hafi verið samþykktar í reykfylltum bakherbergjum sveitarstjórnar.

Að lokum

Landslagið sem um ræðir er einstakt og fallegt. Á áhrifasvæði vindorkuvirkjunarinnar er er að finna fjölbreytt landslag og vistkerfi, menningarminjar frá landnámi, og einstakt samfélag. Virkjanaframkvæmd á þessu svæði er það framandi, að hún eyðileggur landslagið, vistkerfið og samfélagið sjálft.

Gerð er krafa um að ekki verði heimiluð vindorkuver í byggð, eins og gert er ráð fyrir á Grjóthálsi.

Gerð er krafa um vönduð og heiðarleg vinnubrögð við mat á umhverfisáhrifum, þar sem hagsmunir raunverulegra hagsmunaaðila (þ.e. íbúa og fasteignaeigenda í sveitunum í kring) verði metnir.

Hrafnhildur Sverrisdóttir
arkitekt FAÍ
náttúruunnandi
móðir komandi kynslóða
fyrrum heimasæta í Hvammi.

Vegna: Máls nr. 0317/2024, Vindorkugarður á Grjóhálsi (Kynning tillögu að áætlun)

Athugasemd:

Við erum ein af ábúandum á jörðinni Helgavatni og við leggjumst á móti þessari framkvæmd, vegna þess að þetta er í mínu næsta nágrenni og er gríðaleg sjón, hljóð og umhverfis megun sem hlýst uppsetningu slíkra mannvirkja.

Við erum ung og ný flutt aftur í sveitina og erum að fullu að taka við rekstri stórs kúabús hér og kærur okkur lítið um það hafandi örplast fjúkandi yfir okkar börn okkur og bústofn þegar norðan áttin fer að blása.

nóg er af örplasti úti fisknum sem við borðum og þurfum ekki meira af því.

Sjónmegun sem hlýst af þessari framkvæmd er gífurleg jafnt fyrir okkur hér í Þverárhlið, Norðurárdal og mest allan borgarfjörðinn. Ég vona að fólk sé að átta sig á því hve gífurleg mannvirkji þetta eru! 150 m háar

Svo er ekki nóg með að hafa hérna eitthver 100 metra há mannvirkji gnæfandi fyrir manni, þá eru áform að hefja námugróft til að geta veitt efni sem þarf til í þessa framkvæmd að stærð 63.800 fm námur samanlagt eða 63,8 hektara sem fara undir þær

það er alveg gífurlega stórt landsvæði þegar allt er lagt saman, en stærðasta náman á vera 28.000 fm eða 28 hektara

það væri svipað og grjótsbóndinn myndi grafa upp öll sín tún og hefja þar námugróft, og þegar maður horfir þar yfir finnst

mér það allavega ekkert lítið landsvæði sem stendur til að grafa upp, verður varla lítið eftir af óröskuð landsvæði þarna uppfrá.

ekki nóg með hvað mér finnst um þetta, þá er hér ein af betri laxveiði ám á landinu og höfum við að aðrir sveitungar tekjur af því.

þá er ásýnd eitthvað sem fólk sem kemur frá útlöndum að hér til að veiða og njóta nátturuna sem við höfum uppá að bjóða, og ekki

bætir svona mannvirkji hana eða allavega teljum við ekki svo.

Svo er þarna yfir eða grjóthálsvegurinn, og sá vegur hefur verið nýttur til útvisstar, gengið, hjólað, keyrt og riðið yfir. Þar t.d merkt reiðleið og hefur það

verið kannað hvernig það gæti haft áhrif á þá hestamenn sem nýta sér þessa leið þarna. Þarna er gömul þjóðleið yfir, og er þá ekki bannað að loka henni,

jafnvel á meðan stórar vinnuvélar eru að þjóta þarna fram og til baka ?

Svo er eigin hérna svolítill sumarhúsa byggð eða um 30 hús, sem að fólk hefur haft fyrir því að kaupa/leiga og byggja upp til þess

að fá a njóta þeirra gífurlega fallegu nátturu sem við höfum uppá á bjóða. Ég tel að hafa vindmyllur hér myndi fæla fleiri sumarbústaða eigendur

frá þessu svæði og mun það hafa áhrif á lóða verð/leigu.

Við leggjumst allfarið á móti þessum áformum

Bjarki Vilhjálmsson
Þuridur Inga G

Höfundur: Bjarki Vilhjálmsson/Bjarkivilhjalms@gmail.com

Sent inn þann: 22.04.2024

Vegna: Máls nr. 0317/2024, Vindorkugarður á Grjóhálsi (Kynning tillögu að áætlun)

Athugasemd:

Íslendingar bera ábyrgð á verndun mófugla hér á landi samkvæmt alþjóðasamningum eins og t.d. samningnum um líffræðilega fjölbreytni (Río) og AEWÁ samningnum um verndar farfugla og votlendisfugla. Við skipulag og landnotkun skal einnig tekið tillit til villtra dýra og búsvæða þeirra, sbr. lög um náttúruvernd og skipulagslög. Vindmyllur og öll þau mengun sem þeim fylgir skaða búsvæði fugla og annara dýra.

Á þessu græða fáir en mikið. Mikill óhugur er að hugsa til þess hvað þetta mál er langt gengið.

Höfundur: Iðunn Hauksdóttir/Hauksdottir20@gmail.com

Sent inn þann: 22.04.2024

Vegna: Máls nr. 0317/2024, Vindorkugarður á Grjóthálsi (Kynning tillögu að áætlun)

Athugasemd:

Eiður Ólason bóndi á Glitstöðum

Ég er mótfallinn vindmyllum og í byggð eiga þær alla vega alls ekki að vera. Grjóthálsinn er að mestu ósnortið land og mjög verðmætt sem slíkt.

Mikil sjónmengun verður af þessum fyrirhuguðu vindmyllum og samræmast þær illa í landslagi sem býr yfir miklum fjölbreytileika og er einstakt.

Ég hvet sveitarstjórn Borgarbyggðar að taka á þessu máli líkt og sveitarstjórn tók á mál varðandi Löngufjörur en þar samþykkti sveitarstjórn að virða

vilja íbúanna enda taldi hún hagsmuni íbúanna sína hagsmuni -lesið umsagnir nágranna jarðanna

Hafþórsstaða/Sigmundarstaða,-

það vill þetta enginn, stoppið þetta bara strax.

Höfundur: Guðrún Sigurjónsdóttir/glit@simnet.is

Sent inn þann: 22.04.2024

Vegna: Máls nr. 0317/2024, Vindorkugarður á Grjóthálsi (Kynning tillögu að áætlun)

Athugasemd:

Sem Íslendingur, Vestlendingur og meiri vinur náttúru en fjárgróða mótmæli ég harðlega vindmylluuppsetningu á Grjóthálsi.

Ég hef kynnt mér gögn og sé hversu skelfilegur skaði fylgir á lífríki og náttúru, fyrir utan sjónmengun. Það er ótrúlegt að þessi framkvæmd hafi svo mikið sem komið til tals, hvað þá í umsagnaferli. Þetta má ekki, ég bið, ekki leyfa þessa illu framkvæmd!!!

Höfundur: Rósa Erlendsdóttir/rerl@vortex.is

Sent inn þann: 22.04.2024

Vegna: Máls nr. 0317/2024, Vindorkugarður á Grjóhálsi (Kynning tillögu að áætlun)

Athugasemd:

Mótmæli þessum áformum um vindmyllur á Gróthálsi, sem nágranni og ferðþjónustu bóndi. Þessir turnar munu blasa við um allan Borgarfjörð og ásýnd náttúrunnar verður ekki söm verði þessi áform að veruleika. Það er í raun óásættanlegt og undarlegt að landeigendur þessara jarða láti sér detta í hug að ætla bjóða nágrönnum sínum og ferðamönnum sem leið eiga um héraðið upp á slíka sjónmengun.

Höfundur: Sveinn Ragnarsson/vsr@simnet.is

Sent inn þann: 22.04.2024

Mál nr. 0317/2024 í Skipulagsgátt

Vegna: Máls nr. 0317/2024, Vindorkugarður á Grjóthálsi (Kynning tillögu að áætlun)

Athugasemd:

Sem mjög tíður gestur/húsfreyja í Þverárhlið mótmæli ég alfarið því að setja vindmyllur á Grjótháls. Grjóthálsinn er að mestu leyti ósnortið landslag. Það væri mikil synd að skemma fallega útsýnið með háværum og stórum vindmyllur.

Höfundur: Jessica Leigh Andrésdóttir/Jessica.andresdottir@gmail.com

Sent inn þann: 22.04.2024

Vegna: Máls nr. 0317/2024, Vindorkugarður á Grjóthálsi (Kynning tillögu að áætlun)

Athugasemd:

Eigendur að Kvíum 1 í Þverárhlið mótmæla harðlega fyrirhuguðum áformum um vindorkugarð á Grjóthálsi með þeim rökum sem þegar hafa komið fram m.a. er varða hávaða- og sjónmengun. Ef grenndarkynna þarf litlar framkvæmdir við íbúðarhús fyrir næstu nágrönnum þar sem samþykki allra þarf að liggja fyrir hlýtur að vera gerð sú krafa að mannvirki sem gnæfa yfir heilt sveitarfélag þurfi einróma samþykki allra íbúa sem mannvirkið hefur áhrif á.

Höfundur: Hafsteinn Ingi Gunnarsson/hafsteinn92@gmail.com

Sent inn þann: 22.04.2024

Skipulagsstofnun

Borgartúni 7b

105 Reykjavík

Arnbjargarlæk 22 apríl 2024

Efni:

Vindorkugarður á Grjóthálsi: Matsáætlun, mat á umhverfisáhrifum

Eftirfarandi athugasemdir eru gerðar við einstaka kafla matsáætlunar.

1. Inngangur

Breyting á stærð vindorkugarðs úr 2-6 í 10-14 vindmyllur með auknu afli úr 9,8-30 í 66-100 MW auk hæðaraukningar vindmylla í 180 metra er meiriháttar aukning í stærð og tilheyrandi áhrifum. Það vekur furðu að því sé haldið fram að slík aukning í stærð verði án aukinna útgjalda fyrir samfélagið.

2. Skipulag og aðrar áætlanir

Landskipulagsstefna. Fyrirhugað vindorkuver stríðir gegn núgildandi **Landskipulagsstefnu**. Vindorkuverið mun ekki stuðla að auknum lífsgæðum fólks í sveitarfélaginu og þá alls ekki þeirra sem búa í nábýli við vindorkuverið. Einnig er ljóst að vindorkuverið mun ekki rísa í sátt við náttúru og samfélag þar sem andstaða við orkuverið er mikil í héraðinu.

Aðalskipulag. Fyrirhugað vindorkuver stríðir einnig gegn núgildandi **Aðalskipulagi** Borgarbyggðar þar sem eins og áður sagði er óhugsandi að viðkomandi orkuver muni rísa í sátt við náttúru og samfélag. Framkvæmdin mun raska hverfisvernduðum flóum sem og hafa áhrif á hverfisverndaða birkiskóga og kjarr. Það mun hafa neikvæð áhrif á fjölbreytta nýtingu bújarða í nærsamfélagi orkuversins svo sem frístundabyggð og ferðaþjónustu sem t.d. tengist laxveiði.

Rammaáætlun. Ljóst er að núverandi áætlanir vindorkuvers á Grjóthálsi eru allt að tvöfaldar að stærð þeirri útfærslu sem tekin var fyrir í **Rammaáætlun 4** sem hljóðaði uppá 50MW. Svo umfangsmikil stækkun hlýtur að kalla á endurmat viðkomandi framkvæmdar í Rammaáætlun. Á vef verkefnisstjórnar Rammaáætlunar 5, er ekki séð að framkvæmdaaðilar hafi tilkynnt Orkustofnun og þá Verkefnisstjórn Rammaáætlunar um fyrirhugaða stækkun í allt að 100MW virkjun. Líklegt verður að telja að slík stækkun þyrfti að fara í endurmat í öllum faghópum Rammaáætlunar.

3. Framkvæmd

Vísað er í kafla 3.1 Tilgangur og markmið, að vindorkuveri á Grjóthálsi sé ætlað að mæta aukinni eftirspurn eftir raforku. Ekki er á þessum tímapunkti ljóst hvaða eftirspurn vindorkuver á Grjóthálsi mun mæta, en bent skal á að ekki liggur fyrir að vindorkuverið muni nýtast í orkuskipti innanlands né atvinnuuppbyggingu í héraði. Einnig er ljóst að þar sem vindorkuverið skortir tengingu við stýranlegt

jöfnunarafl, svo sem með tengingu við vatnsaflsvirkjun. Samkvæmt Landsvirkjun er geta Landsvirkjunar til að „jafna vindafl annarra fyrirtækja afar takmörkuð“ eða aðeins allt að 30MW.

4. Mat á umhverfisáhrifum

Ásýnd og hljóðvist

Fyrirhugað vindorkuver mun hafa mikil sjónræn áhrif á upplifun laxveiða í Þverá og Norðurá. Mikilvægt er að greina til hlítar viðkvæmni viðtaka sjónrænna áhrifa sem í þessu tilviki eru laxveiðifólk. Það sama á við áhrif á hljóðvist.

Vistgerðir og gróðurfar

Á framkvæmdasvæðinu eru vistgerðir sem njóta verndar og miðað við umfang framkvæmdaáætlunar er ljóst að þeim verður raskað.

Samfélag

Sagt er í matsáætlun að tilkoma vindorkuvers á Grjóthálsi geti valdið hliðaráhrifum í formi atvinnu og atvinnutekna. Einnig er vísað í Aðalskipulag Borgarbyggðar þar sem segir að stefnt sé að fjölbreyttu atvinnulífi í sveitarfélaginu sem byggist meðal annars á ferðaþjónustu, landbúnaði og nýtingu laxveiðiáa.

Ekki er neitt sem bendir til aukinnar atvinnu eða atvinnutekna vegna vindorkuversins, nema þá mögulega áhrifa á byggingartíma. Þvert á móti er líklegt að tilkoma orkuversins dragi úr fjölbreytileika atvinnulífs í sveitarfélaginu, dragi þróttinn úr þeim ferðaþjónustufyrirtækjum sem verða fyrir áhrifum auk þess mögulega að gjaldfella virði laxveiðiáa á svæðinu. Það vekur furðu að laxveiðiárnar tvær eru ekki nefndar sem mikilvægir ferðamannastaðir á áhrifasvæði orkuversins. Að öllum líkindum eru árnar tvær hvað mikilvægastar í ferðamennsku á áhrifasvæði orkuversins þegar haft er í huga efnahagsleg mikilvægi þeirra fyrir íbúa nærsamfélagsins.

Í matsáætlun er minnst á að nýta megi könnun á viðhorfi ferðaþjónustuaðila og útivistariðkenda sem unnin var fyrir Rammaáætlun 4 (bls 27). Í þeirri könnun töldu margir viðmælendur að sjónræn áhrif vindorkuversins yrðu mikil. Bent skal á að í viðkomandi könnun var ekki gerð tilraun til þess að meta áhrif t.d. á ferðaþjónustu sem tengist laxveiði. Ferðaþjónusta sem tengist laxveiði er afar mikilvæg landeigendum og því þarf að meta möguleg áhrif orkuversins á hana. Það vekur athygli að laxveiðifólk er ekki tiltekið sérstaklega í matsáætlun þrátt fyrir mikilvægi þess háttar ferðaþjónustu á áhrifasvæði orkuversins.

Ekki er nægilegt að vinna „skrifborðsathugun“ á samfélagsáhrifum eins og sagt er í matsáætlun og óásættanlegt er að megináhersla sé á þá þætti sem framkvæmdaaðilar telja jákvæð áhrif orkuversins. Ráðast þarf í raunverulega rannsókn á félagshagfræðilegum kostnaði framkvæmdarinnar þar sem metin eru meðal annars raunveruleg efnahagsleg áhrif vegna áhrifa á ferðaþjónustu þ.m.t. laxveiði, áhrif á fjölbreytileika atvinnu á áhrifasvæði, áhrif á virði jarða á áhrifasvæðinu sem og samfélagsleg áhrif af því að ráðast í framkvæmd sem mætir eins mikilli mótstöðu og raun ber vitni. Meta þarf einnig áhrif framkvæmda á aukinn kostnað tengdum uppbyggingu og notkun innviða samfélagsins.

Vindorkuver á Grjóthálsi mun spilla grónum heiðum og ásýnd fjalla Borgarfjarðar. Líklegt er að félagshagfræðileg áhrif vindorkuversins verði verulega neikvæð fyrir nærsamfélag orkuversins með tilheyrandi neikvæðum áhrifum á búsetu, fjölbreytileika atvinnulífs og samheldni samfélagsins.

Áskilnaður

Undirritaðir landeigendur á Arnbjargarlæk áskilja sér mögulegan bótarétt á hendur þeim sem ábyrgð bera á undirbúningi og eða byggingu fyrirhugaðs vindorkuvers hvort heldur fyrirtækjum eða opinberum aðilum svo sem Borgarbyggð, vegna neiðkvæðra áhrifa á verðmat laxveiðiarinnar Þverár og jarðarinnar í heild.

Þá áskilja undirritaðir landeigendur sér allan rétt til þess að koma að öðrum og frekari sjónarmiðum síðar í umhverfismatsferli vindorkugarðs á Grjóthálsi og á öðrum vettvangi.

Virðingarfyllt,

Davíð Aðalsteinsson, Kt. 131246-4989

Guðrún Jónsdóttir, Kt. 220846-4909

Umsögn um Vindorkugarð á Grjóthálsi

1.2 Afhverju Grjótháls

- Góðir innviðir til staðar: Það er hvorki vegir né brýr til að ráða við flutninga vegna undirbúnings og aðflutninga
- Svæðið er fjarri þéttbýli: Bifröst er þéttbýliskjarni ekki langt frá fyrirhuguðum framkvæmdastað, einnig er sveitin í blómlegri byggð með ýmsan rekstur. Að búa í dreifbýli fylgir margar áskoranir, en það er náttúran og friðsældin sem maður leitast að og að setja Vindmyllustóriðju fyrir utan gluggan hjá manni brýtur þær forsendur.

1.3 Breyting á fyrri áformum

- Mun stærri og fleiri vindmyllur en þegar lagt var að stað í verkefnið er einungis til að koma fram frekari mótspyrnu við framkvæmdirnar.
- Það sem lagt var upp með fyrir örfáum árum eru ekki taldar hagkvæmar í dag, hver segir að eftir örfá ár í viðbót verði þessi framkvæmd sem fyrirhuguð er verði ekki þá orðin óhagkvæm, en óafturkræf.

2.6 Flugöryggi

Settur þetta skorður á flugumferð t.d. í tengslum við nærliggjandi veiðihús, einnig fljúga reglulega þylur hér yfir á vegum Landhelgisglæslunnar í sjúkraflugi og vegna slysa.

3.2 Framkvæmdalýsing

Þessi kafli er hryðjuverkalýsing gegn náttúrunni, hversu mikil mannvirki og umstang í kringum þær spilla náttúrunni. Þótt að ekki sé búið að staðsetja ferlíkin eru þær af þvítíkri stærðargráðu að enginn dalur er að fara fela þær, og stærð þeirra er ekki einungis hægt að meta í hæð frá jörðu þar sem augað sér breidd líka.

5.2. Ásýnd

Áhrif íbúa í byggð yrði í lágmarki. Hvernig áform eru uppi um að lágmarka þennan lið hef ég ekki hugmyndaflug til að ímynda mér, hvað varðar sjónmengun, hljóðmengun og annars konar mengun á að lágmarka á slíkri stóriðju. Þeir koma þá fram með þá framúrstefnulegu athugasemd að birtustig, úrkoma og skýjafar geti dregið úr sýnileika, hverjum hefði dottið það í hug?

Annað sem okkur finnst rétt að taka fram er að þegar talað er um að þessi framkvæmd sé ekki í byggð og hafi engin áhrif eða lítil á íbúa þá verður maður alveg kjafstopp yfir yfirgangi og tilliteleysi við íbúa dreyfbýlisins. Finnst allavega alger vanvirðing að láta

svona frá sér þegar þetta er okkar heimili og láta manni líða eins og fólkið hér sé ekki til eða allavega 3. flokks hyski sem ekki þarf að taka tillits til.

5.6 Fuglalíf

Hér á Helgavatni og nærliggjandi bæjum sést reglulega til arna og virðast þeir fara um allt svæðið.

Vindmylluspaðar er stórhættuegt öllu fuglalífi sem er ríkt hér í kring.

Eins er talað um að rjúpur séu ekki á þessu svæði sem er alger fásinna. Veit það persónulega að þarna er töluvert af fugli og þarna fá menn yfileitt eitthvað þegar farið er til veiða. En hitt er annað mál að þegar svona skýrsla er keypt er auðvelt að loka augunum og segja að ekkert sé um fugl .

5.7 Samfélag

Þegar rætt er um ferðapjónustu virðist alveg skautað framhjá laxveiði, en sitt hvoru megin við fyrirhugaðar framkvæmdir eru stórar laxveiðiár. Þetta eru dýrar ár sem ríkir ferðamenn sækja og skila talsverðum fjárhæðum í sveitirnar hvort sem það er í gegnum leigu á ánum eða atvinnu í kringum þjónustuna. Að setja stóriðju í bakgarðinn hjá veiðiám sem eru að selja náttúru og kyrrð gæti haft umtalsverð áhrif á verðlagningu slíkra áa með tilheyrandi tekjumissi fyrir samfélagið.

Við sem höfum valið okkur að búa fjarri þéttbýli erum orðin langþreytt á hinum ýmsa kostnaði sem því tilheyrir (landsbyggðarskattar), lakari þjónustu og árásum á náttúru, hvort það sé yfirtaka á landi eða virkjanaáform. Við skiljum þörfina fyrir aukinni raforku, en við Íslendingar eigum endalausa möguleika á að framleiða græna orku, en vindmyllur hafa sýnt sig að þær eru ekki græn orka þó slíkt hafi verið haldið fram áður. Ábúendur næst þessari fyrirhugaðri stóriðju mega eiga von á snarlækkun á söluverði fasteigna sinna. Sama gildir um sumarbústaðaeigendur, þó hér sé ekki stór þyrping þeirra, eru margar litlar blómlegar sumarbústaðabyggðir.

Við skorum á að allar frekari framkvæmdaráætlanir verði stöðvaðar, svo byggðin hér geti haldið áfram að blómstra og þurfi ekki að bera skaða af stóriðjuframkvæmdum sem valda óáfturkræfum skaða á náttúru okkar.

Virðingafyllst

Sigríður Guðbjartsdóttir, 080488-2979

Diðrik Vilhjálmsson, 091283-2209

Vatnsási, Þverárhlið

Mál nr. 0317/2024 í Skipulagsgátt

Vegna: Máls nr. 0317/2024, Vindorkugarður á Grjóhálsi (Kynning tillögu að áætlun)

Athugasemd:

Ef að þessari framkvæmd yrði þá yrði það heilmikil aðför að ósnortinni náttúru Íslands sem er okkar helsta sölvara.

Höfundur: Davíð Þór Skúlason/davidthorskulason@gmail.com

Sent inn þann: 22.04.2024

Skipulagsstofnun
Borgartúni 7b
105 Reykjavík
skipulag@skipulag.is

Reykjavík, 22. apríl 2024

Efni: Athugasemdir við matsáætlun vegna umhverfismats 66-100 MW vindorkuvers á Grjóthálsi í Borgarbyggð

Vísað er til ofangreindrar matsáætlunar Hrjóna ehf. dags mars 2024. Farkostur ehf., eigandi nærliggjandi jarða Sveinatungu og Gestsstaða og Lövenskjöld ehf., eigandi nærliggjandi jarða Háreksstaða og Sandalstungu, gera eftirfarandi athugasemdir við áætlunina á þessu stigi. Áskilinn er réttur til að koma að frekari athugasemdum við fyrirhugaða framkvæmd á síðari stigum.

1. Lög nr. 111/2021 um umhverfismat framkvæmda og áætlana ganga út frá því að umhverfisáhrif áætlana, þar sem mörkuð er stefna fyrir leyfisveitingar til framkvæmda, skuli metin sjálfstætt samkvæmt III. kafla laganna áður en til mats á umhverfisáhrifum tiltekinnar framkvæmdar kemur samkvæmt IV. kafla þeirra. Frá framangreindu er gerð sú undantekning í lögum nr. 111/2021 að heimilt er samkvæmt 9. og 10. gr. laganna að sameina skýrslugerð og kynningu vegna mats á umhverfisáhrifum undirliggjandi áætlana og framkvæmda samkvæmt þeim. Ekki er hins vegar gert ráð fyrir því í lögnum að fram fari mat á umhverfisáhrifum framkvæmdar án þess að fram fari áður, eða í það minnsta samhlíða, mat á umhverfisáhrifum þeirra áætlana sem marka stefnu um leyfisveitingu fyrir framkvæmd.

Framkvæmd af því tagi sem hér er um að ræða er, eins og fram kemur í fyrirbyggjandi matsáætlun, háð leyfum sem aftur byggjast á og þurfa að samrýmast þeirri stefnu og þeim áætlunum sem gerðar hafa verið m.a. samkvæmt lögum nr. 48/2011 um verndar- og orkunýtingaráætlun, raforkulögum nr. 65/2003, lögum nr. 60/2013 um náttúruvernd og skipulagslögum nr. 123/2010. Um er að ræða áætlanir sem eftir atvikum sæta sem slíkar mati á umhverfisáhrifum samkvæmt III. kafla laga nr. 111/2021.

Af fyrirbyggjandi matsáætlun verður ekki ráðið að gert sé ráð fyrir hlutaðeigandi framkvæmd, eða að hún samrýmist þeirri stefnu sem mörkuð hefur verið, í gildandi áætlunum um orkunýtingu og skipulag hlutaðeigandi landsvæðis. Enn síður verður ráðið að fyrir liggi mat á umhverfisáhrifum áætlana sem geri ráð fyrir, eða a.m.k. heimili, hina fyrirhuguðu framkvæmd.

Ekki verður séð að mat á umhverfisáhrifum einstakrar framkvæmdar, sem unnið er án þess að fyrir liggi mat á umhverfisáhrifum undirliggjandi áætlana sem framkvæmdin þarf

að byggjast á og vera í samræmi við, og án þess að mat á umhverfisáhrifum framkvæmdarinnar sé samþætt mati á umhverfisáhrifum hlutaðeigandi áætlana, geti orðið lögmætur grundvöllur framkvæmdar, enda hefur því matsferli sem gert er ráð fyrir í lögum nr. 111/2021 í því tilviki ekki verið fylgt.

Vakin er athygli á framangreindu og þeirri spurningu beint til framkvæmdaraðila og Skipulagsstofnunar á þessu stigi hvort mat á umhverfisáhrifum framkvæmdarinnar sé tímabært og þá hvort slíkt mat geti farið fram án þess að það verði samþætt mati á umhverfisáhrifum þeirrar áætlunargerðar, þ.m.t. skipulagsbreytinga, sem fyrirhuguð framkvæmd kallar óhjákvæmilega á.

2. Af tímalínu í töflu 1.1. má ráða að athuganir og rannsóknir ásamt endanlegri umhverfismatsskýrslu verði lokið á þriggja mánaða tímabili frá maí til ágúst 2024. Þessi stutti tími vekur athygli og er vafalaust ekki nægur til að framkvæma nauðsynlegar athuganir með vönduðum hætti.
3. Í umfjöllun í matsáætluninni er hvorki vikið að lífríki í ám né að áhrifum örplastmengunar af völdum fyrirhugaðrar framkvæmdar á lífríki og vistkerfi. Skýrslur frá Noregi¹ sýna að búast má við að örplast í tonnatali og tilheyrandi eiturefni þyrlist árlega frá fyrirhugaðri framkvæmd og skolist niður í Norðurá með tilheyrandi hættu fyrir lífríkið m.a. ungvíði laxfiska. Ekki er heldur vikið að áhrifum slíkrar mengunar á heilsu manna eða húsdýra. Gerð er athugasemd við þetta og bent á að vindmyllum fylgir örplastmengun sem leggja þarf mat á.

Í 4. gr. laga nr. 111/2021 er skýrt kveðið á um að í umhverfismati skuli meta áhrif framkvæmdar á vatn (1. mgr. c liður) og líffræðilega fjölbreytni (1. mgr. b liður) þ.m.t. laxfiska í ám í næsta nágrenni við fyrirhugaða framkvæmd.

Án umfjöllunar um þessa þætti verður ekki séð að umhverfismatið innihaldi þær athuganir sem sanngjarnt má telja sbr. 2. mgr. 22. gr. laga nr. 111/2021 svo unnt sé að taka afstöðu til umhverfisáhrifa framkvæmdarinnar.

4. Í matsáætluninni er ekki gerð nægileg grein fyrir mati á samfélagslegum áhrifum framkvæmdarinnar, þ.m.t. ferðapjónustu og útivist. Gerð er athugasemd við þetta og tekið fram að vísindalegar aðferðir eru til staðar til að meta áhrif af þessu tagi með sama hætti og önnur umhverfisáhrif. Ekki er nægilegt að meta slík áhrif án gagnaöflunar eins og gert virðist ráð fyrir í matsáætlun.
5. Í kafla 1.3 í matsáætlun segir að „Uppbygging vindorkugarðs hefur einnig í för með sér auknar skatttekjur án aukinna útgjalda.“. Þessari fullyrðingu er mótmælt sem rangri þar sem ljóst má vera að fasteignir og hlunnindi á nærliggjandi svæði munu falla í verði

¹ https://docs.wind-watch.org/Leading-Edge-erosion-and-pollution-from-wind-turbine-blades_5_july_English.pdf

vegna nálægðar við iðnaðarsvæðið sem framkvæmdir snýst um að koma á fót. Því munu sveitingar framkvæmdaaðila í raun greiða dýru verði fyrir framkvæmdina.

Í matsáætlun er ekki vikið að mati á áhrifum framkvæmdarinnar á efnisleg verðmæti eins og áskilið er í d lið 1. mgr. 4. gr. laga nr. 111/2021. Vísindalegar aðferðir eru til staðar til að meta áhrif af þessu tagi með sama hætti og önnur umhverfisáhrif. Gerð er athugasemd við þetta og bent á fyrirsjáanleg og veruleg áhrif framkvæmdarinnar á efnisleg verðmæti á aðliggjandi fasteignum, þ.m.t. veiðiréttindi í Norðurá.

Án umfjöllunar um þennan þátt verður ekki séð að umhverfismatið innihaldi þær athuganir sem sanngjarnt má telja sbr. 2. mgr. 22. gr. laga nr. 111/2021 svo unnt sé að taka afstöðu til umhverfisáhrifa framkvæmdarinnar.

6. Fjölga þarf myndatökustöðum til að varpa ljósi á sjónmengun vegna fyrirhugaðrar framkvæmdar m.a. frá lögbýlum og helstu veiðistöðum við Norðurá nærri fyrirhuguðu framkvæmdasvæði. Nálægð iðnaðarsvæðis við staði þar sem fólk nýtur nálægðar við náttúru verður að meta með fullnægjandi hætti. Á það við bæði sjónræn áhrif og hljóðræn áhrif.

Framangreindar athugasemdir eru ekki tæmandi og fela ekki í sér endanlega afstöðu Farkosts ehf. og Lövenskjöld ehf. eða fyrirsvarsmanna félaganna til þeirra áforma sem lýst er í fyrirliggjandi matsáætlun. Fyrirliggjandi athugasemdum er komið á framfæri og allur réttur áskilinn til frekari viðbragða, þ.m.t. til að koma að frekari athugasemdum á síðari stigum. Sem eigandi jarðanna Sveinatungu, Gestsstaða, Háreksstaða og Sandalstungu lýsa félögin eindreginni afstöðu gegn byggingu vindorkuvers í friðsælli sveit sem við það myndi breytast í iðnaðarsvæði með tilheyrandi mengun og ónæði.

Virðingarfyllst,
f.h. Farkosts ehf. og Lövenskjöld ehf.

Dagrún Hálfeldánardóttir lögmaður

Mál nr. 0317/2024 í Skipulagsgátt

Vegna: Máls nr. 0317/2024, Vindorkugarður á Grjóhálsi (Kynning tillögu að áætlun)

Athugasemd:

Við segjum nei takk

Kveðja frá Vatnsási
Sigríður Guðbjartsdóttir
Diðrik Vilhjálmsson

Höfundur: Sigríður Guðbjartsdóttir/sirryg88@gmail.com

Sent inn þann: 22.04.2024

Efni: Umsögn um skýrslu er varðar mat á umhverfisáhrifum vegna fyrirhugaðrar uppbyggingu vindorkuvera á Grjóthálsi í Norðurárdal, Borgarbyggð.

Undirritaður, starfandi leiðsögumaður og fyrrverandi sveitarstjóri í Borgarbyggð sendir hér með inn umsögn um skýrslu um Matsáætlun um mat á umhverfisáhrifum vegna fyrirætlana um uppbyggingu vindorkuvera á Grjóthálsi í Norðurárdal.

Hér á eftir verður farið yfir nokkur þau atriði í fyrrgreindri skýrslu sem máli skipta í þessu sambandi og nauðsynlegt er að skýrð verði í frekari umfjöllun um fyrrgreint verkefni að mati undirritaðs.

1. Fram kemur að framkvæmdaraðili og ábyrgðaraðili verkefnisins sé Hrójónur ehf. Það eitt og sér segir ekki neitt um eignaraðila verkefnisins. Nauðsynlegt er að skýrt sé í opinberum skýrslum um verkefnið, hverjir séu eigendur verkefnisins og hvert sé heimilisfesti þess. Árið 2021 gerðu norsk stjórnvöld könnun á hverjir væru raunverulegir eigendur þeirra vindorkuvera sem starfrækt eru í Noregi. Niðurstaðan var að ekki tókst að finna út hverjir væru eigendur 43% þeirra. Eignarhald þeirra var horfið í blámóðu skattaparadísu hér og þar um heiminn. Reynslan frá nálægum löndum s.s. Noregi, Svíþjóð, Danmörku, Írlandi, Skotlandi og Shetlandseyjum sýnir að gjarna er skipt ört um eignarhald vindorkufyrirtækja eftir að uppbyggingu er lokið í þeim tilgangi að hylja raunverulegt eignarhald og heimilisfesti þeirra.
2. Fram kemur á bls. 3 að „frá fyrri matsáætlun hafa orðið breytingar á framkvæmdinni“. Hér er vægt til orða tekið. Í raun má segja að um sé að ræða algerlega nýtt verkefni miðað við það sem lagt var upp með í fyrri matsáætlun. Ef miðað er við lágmarksframleiðslu getu í fyrri matsáætlun og hámarksframleiðslu í fyrirliggjandi matsáætlun þá hefur verkefnið tífaldast að umfangi. Vindorkuverin verða fjórtán í stað tveggja og vindorkuverin hafa hækkað um nær 50% (úr 135 metrum í 180 metra).
3. Ef miðað er við hámarksframleiðslugetu báðum matsáætlunum þá hefur verkefnið þrefaldast að umfangi og afkastagetu. Það liggur í augum uppi að um er að ræða grundvallarbreytingu á stærð og umfangi verkefnisins en ekki smávægilega breytingu eða þróun eins og látið er í veðri vaka í fyrrgreindri skýrslu. Í þessu sambandi er rétt að minna á að þau vindorkuver sem byggð eru í fyrrgreindum nágrannalöndum Íslands eru mjög oft í kringum 250 metra há og í vissum tilvikum farin að nálgast 300 metra hæð. Því er nauðsynlegt að fyrir liggi í komandi skýrslum um mat á umhverfisáhrifum hvort þær upplýsingar um hæð, fjölda og afkastagetu vindorkuvera á Grjóthálsi, sem fram koma í þeirri skýrslu sem hér er til umfjöllunar, séu endanlegar, eða hvort fyrirhuguð sé enn frekari magnaukning fyrirhugaðra framkvæmda.
4. Í kafla um mat á umhverfisáhrifum, sem hefst á bls. 16 er farið yfir þau atriði sem fyrirhugað er að fjalla um mat á umhverfisáhrifum verkefnisins. Athygli vekur að ekkert er fjallað um mögulega mengunarhættu frá þeim vindorkuverum sem

fyrirhugað er að reisa á Grjóthálsi og hvernig verður brugðist við henni. Að mati undirritaðs er óhjákvæmilegt að beina athyglinni að henni í umræðu um mat á umhverfisáhrifum vegna áætlana um uppbyggingu vindorkuvera á Grjóthálsi.

5. Eins og kemur fram á forsíðumynd skýrslunnar þá mun fyrirhugaður vindorkugarður vera staðsettur þannig á Grjóthálsi að það hallar frá garðinum niður að Norðurá. Norðurá er eins og flestum, sem málið varðar ætti að vera kunnugt, ein af stóru laxveiðiám Borgarfjarðar og þar með landsins. Í Norðurá eru 170 merktir veiðistaðir og meðalveiði síðustu 10 ára eru um 2000 laxar. Því ætti að liggja í augum uppi að fjalla þarf sérstaklega um möguleg umhverfisáhrif á hina verðmætu og vel þekktu laxveiðiá Norðurá í skýrslu um „Mat á umhverfisáhrifum“ vegna uppbyggingu fjölda vindorkuvera á Grjóthálsi. Hér verður minnst á nokkur atriði í þessu sambandi.
6. Það er öllum ljóst að hinar gríðarlegu framkvæmdir, sem óhjákvæmilegar eru á Grjóthálsi vegna uppbyggingu fyrirhugaðra vindorkuvera, munu hafa einar og sér áhrif á nánasta umhverfi sitt. Þar má t.d. nefna vegaf framkvæmdir vegna flutninga á efni og tækjum. Spaðar vindorkuvera, af þeirri stærð sem hér um ræðir, eru um 80 metra langir. Hver lengdarmetri í þeim er um 250 kg þungur eða um 20 tonn samtals. Þeir verða fluttir í heilu lagi frá löndunarhöfn á byggingarstað á sérútbúnum flutningatrailerum. Slík tæki þurfa sérhannaða og séruppbyggða vegi vegna lengdar tækjanna og þunga þeirra. Þar duga engir línuslóðar eða grófir traktoravegir. Því munu gríðarmiklar jarðvegsframkvæmdir verða óhjákvæmilegir á Grjóthálsi vegna nauðsynlegrar vegalagningar og uppgraftar vegna fótstykkja vindorkuveranna. Uppgröftur úr hverri undirstöðu gæti numið allt að 5.000 rúmmetrum fyrir hvert vindorkuver miðað við þær upplýsingar sem koma fram í skýrslunni eða 65.000 – 70.000 m³ samtals. Eru þá ótalið annað jarðrask s.s. sprengingar og jarðvegsflutningar vegna vegagerðar, gerðar vinnusvæða og annar nauðsynlegrar aðstöðu.
7. Spaðar vindorkuvera eru gerðir úr fiberefnum. Um 14% hvers vindorkuversvæng er epoxy efni eða 2,8 tonn samtals í þim 14 vindorkuverum sem fyrirhugað er að reisa. Um 1/3 hluti þess, eða rúm 900 kg, er efnið bisphenol A (BPA). Eitt kíló BPA getur mengað 1 milljarð lítra vatns. Innihald drykkjarvatns af BPA má ekki vera hærra en 0,0000001 grömm í hverjum líter. Epoxyefnin í vængjum vindorkuvera hafa hingað til verið svo eitruð að það hefur ekki reynst mögulegt að þróa aðferð til að endurvinna spaðana. Þeir hafa því fram til þessa yfirleitt verið grafnir þegar nýtingartíma þeirra er lokið. Svo seint sem á árinu 2021 þá ályktaði Norðurlandaráð sérstaklega um, að hvetja þau hinna norrænu ríkja, sem málið varðar, að vinna saman að því að finna lausn á þessum vanda. Ystu endar á spöðum vindorkuvera, sem eru um 80 metra langir, snúast með a.m.k. 200 km hraða á klst. Þeir veðrast því með tímanum. Veðrun spaðanna eykst samhliða aukinni úrkomu. Ekki er endilega víst að veðrunin sé í réttu hlutfalli við aukið úrkomumagn heldur gæti hlutfallsleg aukning veðrunar verið meiri en sem nemur aukningu úrkomunnar. Spaðar vindorkuvera veðrast meir þegar úrkoma er í föstu formi (snjócoma eða hagl) heldur en þegar rignir. Hollenskar rannsóknir hafa sýnt fram á að úr hverjum spaða veðrast 1-14 kg af örfiberefni á ári. Á 14 vindorkuverum eru 42 spaðar. Því gæti veðrun örfiberefna á þessu svæði verið að á bilinu 42 – 588 kg á ári a.m.k. Á tíu árum gætu því dreifst yfir nágrenni vindorkuveranna frá tæpu hálfu tonni upp í tæp sex tonn af eitruðum örfiberefnum. Nú er úrkoma í formi snjókomu og hagls mun algengari í uppsveitum Borgarfjarðar en í lágsveitum Hollands. Því er ekki óeðlilegt að álykta

sem svo að veðrun örfíbrefna af spöðum vindorkuvera verði meiri á Grjóthálsi en almennt gerist í Hollandi. Það ætti því að vera einn af þeim þáttum, sem lögð verði þung áhersla á í skýrslu um mat á umhverfisáhrifum vindorkuvers á Grjóthálsi, að leggja mat á það magn örfíbrefna sem mun dreifast um næsta nágrenni vindorkuversgarðsins, hve vítt munu þau dreifast og hvaða áhrif geta þau haft á stöðu Norðurár sem eina af stærri og þekktari laxveiðiám landsins.

8. Í vélarhúsi hvers vindorkuvers þarf að nota a.m.k. 2.000 lítra af mótrolíu. Kunnugt er erlendis frá að mótorar vindorkuvera hafa brunnið og eyðilagst af ýmsum ástæðum. Mengunarslys hafa orðið þegar mótorar brotna og eyðileggjast á þann hátt að olían streymir niður. Að mati undirritaðs þarf í umhverfismati vegna verkefnisins að leggja mat á þá mengunarhættu sem er fyrir hendi í tengslum við uppbyggingu og rekstur garðsins og hvaða áhrif hún getur haft á næsta nágrenni s.s. á Norðurá, hina miklu borgfirsku laxveiðiá.
9. Reynsla af rekstri vindorkuvera í nágrannalöndum Íslands er að fjárhagsleg og tæknileg ending þeirra er almennt um 12-15 ár. Að þeim rekstrartíma loknum eru þeir annað hvort úreltir eða úr sér gengnir nema hvortveggja sé. Í mati á umhverfisáhrifum vindorkuversgarðs á Grjóthálsi þarf að liggja fyrir hvað verður gert við mannvirkin þegar ekki er lengur fjárhagslega eða tæknilega hagkvæmt að nýta þau.
 - a. Hver ber ábyrgð á að taka mannvirkin niður og hver ber kostnað af því?
 - b. Hvernig er hægt að tryggja að það sé eigandi vindorkuveranna sem ber ábyrgð á þeim framkvæmdum?
 - c. Hvernig er hægt að tryggja að hægt verði að finna út að loknum notkunartíma vindorkuveranna hver sé eigandi þeirra sbr. reynsluna um skráningu eignarhalds í Noregi á þarlandum vindorkuverum?
 - d. Hvernig er hægt að tryggja að rekstraraðili (eigandi) vindorkuveranna verði ekki settur í gjaldþrot þegar komið er lokum rekstrartíma þeirra?
 - e. Hvernig er hægt að tryggja að kostnaður við niðurrif vindorkuvera á Grjóthálsi lendi ekki á skattgreiðendum, annað hvort skattgreiðendum í Borgarbyggð eða skattgreiðendum á landsvísu?
10. Í greinargerð um matsáætlun vegna mats á umhverfisáhrifum vegna fyrirhugaðrar uppbyggingu vindorkuvera á Grjóthálsi kemur ekki fram hvort eða á hvern hátt eigi að leggja mat á magn, tíðni eða umfang ljósmengunar frá vindorkuverunum. Nauðsynlegt er að það verði gert.
11. Í upphafi var minnst á nauðsyn þess sé að skýrt liggi fyrir hver sé raunverulegur eigandi fyrirtækisins sem er ábyrgðaraðili verkefnisins. Þar sem reynslan sýnir að auðvelt er að fela eignarhald fyrirtækisins með flóknu og markvissu söluferli, þá skiptir miklu máli, með hliðsjón af framansögðu, hvernig lagt verður mat á ábyrgð fyrirtækisins hvað varðar umhverfisáhrif fyrirhugaðra framkvæmda á sitt nánasta umhverfi og hvernig er hægt að tryggja að hún sé fyrir hendi.
12. Undirritaður hefur um nokkurra missera skeið unnið við leiðsögn erlends ferðafólks á Íslandi. Á þeim tíma hefur gefist tækifæri til að setja sig inn í hvað það er sem erlent ferðafólk sækist eftir að upplifa í ferð sinni til landsins. Það er mjög einfalt að draga það saman á þann veg að það er í öllum meginatriðum óspillt og sérstök náttúra landsins sem erlent ferðafólk sækist eftir að upplifa. Oft heyrast erlent ferðafólk segja þegar það ferðast um landið og dáist að því sem fyrir augu ber: „Og svo hafið þið engin vindorkuver!!!“.

Nú liggur það fyrir að ferðaþjónusta hefur þróast í að vera einn af meginatvinnuvegum þjóðarinnar. Ferðir erlends ferðafólks til landsins og um landið eru því mjög mikilvægar fyrir þjóðarbúið í heild sinni.

Í ljósi þeirrar gríðarlegu ásóknar fjölda erlendra fyrirtækja í að reisa vindorkuver um allt land þá ætti það að liggja í augum uppi að nauðsynlegt er að kortleggja viðhorf erlends ferðafólks til slíkrar þróunar. Gangi fyrirhuguð uppbygging vindorkuvera eftir eins og hún lítur út um þessar mundir, hvaða áhrif myndi það hafa á áhuga erlends ferðafólks að sækja landið heim?

Ef áætlanir um uppbyggingu a.m.k. 1000 vindorkuvera um land allt gengi eftir myndi það hafa áhrif á mikilvægi ferðaþjónustunnar á þjóðarbúið.

Hér er um slíkt stórmál að ræða að það má kalla undarlegt að þessi hlið umræðunnar um uppbyggingu vindorkuvera skuli ekki hafa verið tekin til umfjöllunar á formlegan og skipulegan hátt.

Virðingarfyllt

Gunnlaugur Auðunn Júlíusson, hagfræðingur og leiðsögumaður
Rauðagerði 36
108 Reykjavík

Vegna: Máls nr. 0317/2024, Vindorkugarður á Grjóhálsi (Kynning tillögu að áætlun)

Athugasemd:

Við eigendur á Grjóti leggjumst alfarið á móti þessari framkvæmd og finnst hún líka mögnuð þar sem landamerki milli Grjóts Óg Sigmundastaða liggja ekki fyrir með gps punktum eða samþykkt af eigendum beggja þannig að öll gögn í þessum pakka eru fölsuð eða röng. Við áréttum okkur að sækja á Borgarbyggð bætur ef þeir samþykkja gögn sem eru án samþykktra og löglegra landamerkja.

Mótmæli því að ekki fór fram grenndarkynning á þessu og finnst mér það mjög óeðlilegt að nágrannar þurfi að láta mann vita af þessu máli.

Miklir kaldavatnsmöguleikar eru í Grjóthálsinum og tel ég þessa framkvæmd verði til að menga þá möguleika svo og það vatnasvið sem við erum á. Með framkvæmdinni og svo þeim örögnum sem hrinja af þessum spöðum. Ef ekki okkar þá nágranna minna í Norðurárdal.

Þá er verið að skapa sjónmengun og eyðileggja hljóðvist í mörg hundruð milljóna túrisma sem skapar störf og tekjur inn í samfélagið í sveitinni hjá veiðimönnum í Þverá og Norðurá.

Þjóðleið er yfir Grjóthálsinn og verða hestar að komast hana og þessir spaðar skapa það mikinn hávaða að það fer ekki saman.

Ekki er hægt að samþykkja þessa framkvæmd enda er alls óvíst hvort hægt verði að tengja þennan garð inná landsnetlínur þar sem er ekki búið að skipuleggja þær.

Hætta á að hafernir sem við sem búum þarna sjáum með reglulegu millibili deyji við að fara í spaðana. Alveg eins gæti mikil fjöldi álfta sem eru alltaf hjá okkur á vorin farið í þá(aðrir fuglar skipta væntanlega ekki máli því þeir eru ekki friðaðir)

Skiluðu umsóknaraðilar inn landamerkjum á sínum jörðum gps hnitað þynglýsta með undirskrift nágranna sinna? Ef ekki þá tel ég öll mæligögn eða kort ómerk.

Höfundur: Guðmundur Ebenezer Guðjónsson/gummiagrjoti@gmail.com

Sent inn þann: 22.04.2024

Vegna: Máls nr. 0317/2024, Vindorkugarður á Grjóhálasi (Kynning tillögu að áætlun)

Athugasemd:

Vindorkuver á Grjóthálasi mun verða áberandi lýti í landslagi Borgarfjarðar og sjást allsstaðar að úr héraðinu. Sjónmengunin verður þvítík að við það verður ekki unað. Vindmyllum hefur verið hampað sem afturkræfum orkumannvirkjum en það stenst ekki nánari skoðun, til þess verða framkvæmdirnar of viðamiklar. Þegar síðan bætist við plastmengun af völdum niðurbrots og slits á vindmylluspöðum (með tilheyrandi örplastmengun) og erfiðleikar við förgun og endurvinnslu spaðanna auk fleiri umhverfispáttá er ljóst að þessari framkvæmd verður að mótmæla, ég geri það hér með kröftuglega.

Höfundur: Einar Guðbjartur G. Pálsson/Einargp65@gmail.com

Sent inn þann: 22.04.2024

Vegna: Máls nr. 0317/2024, Vindorkugarður á Grjóhálasi (Kynning tillögu að áætlun)

Athugasemd:

Ég, undirrituð mótmæli áformum um vindorkuver á Grjóhálasi vegna gríðarlegra náttúruspjalla og ósátt við nærsamfélagið í heild sinni. Það er ljóst að slík eyðilegging á algjörlega ósnortnu heiðarlandi hefðu neikvæð áhrif á ásýnd Norðurárdals og Borgarfjarðar í heild sinni, víðerni Vesturhálandis Íslands, fugla- og dýralíf, náttúruupplifun á svæðinu og ekki síst afkomu, lífsgæði og daglegt líf heimafólks. Norðurárdalur er frægur fyrir náttúrufegurð, á heimsvísu jafnvel. Þar eru friðlýst náttúruvætti og náttúruminjar, Baula sjálf gnæfir yfir dalnum og um hann rennur Norðurá sem er ein frægasta laxveiðiá landsins og náttúruperla ein og sér. Grábrók, birkiskógar og nútímahraunið Grábrókarhraun fylla neðri dalinn og setja ævintýrlegan svip á umhverfið. Í dalnum öllum, upp að Holtavörðuhéið, er búið í sátt við umhverfið, fólk stundar ýmis konar búskap, háskólaþorpið við Bifröst er mikilvægur kjarni í miðri náttúruparadís og í dalnum er fjöldinn allur af sumarhúsum þar sem fólk sækir í kyrrð og náttúrufegurð. Að breyta paradís í iðnaðarsvæði yrði stórslys fyrir náttúruna og mannlífið í dalnum.

Heiðarnar sjálfar eru stórt og víðáttumikið búsvæði fyrir fugla- og dýralíf og þar finnst raunveruleg kyrrð við stöðuvötn og hamraborgir. Slík náttúra og víðerni eru á undanhaldi og ljóst er að ef að verður af öllum þeim vindorkuáformum sem á borðinu eru á Íslandi í dag verður lítið eftir af upprunalegu, ósnortnu heiðalandi. Í náttúruverndarlögum segir standa skuli vörð um óbyggð víðerni landsins.

Vindorkuframleiðsla á Íslandi er ekki nauðsynleg til orkuskipta. Hér ríkir upplýsingaóreiða um orkumál og okkar stærsta vandamál er orkusóun og dreifing enda framleiðum við meiri raforku en nokkur annar í heiminum miðað við höfðatölu. Líklega er þetta ekki einungis upplýsingaóreiða, heldur hrein græðgi. Á meðan ekki er til heildstæð stefnumótun stjórnvalda um vindorkunýtingu á Íslandi sem miðar að sjálfbærni, samfélags- og náttúruvernd til lengri tíma, þá er glórulaust að stefna á slíkar framkvæmdir. Það er augljóst að þarna eru hagsmunir fárra einstaklinga og erlendra stórfyrirtækja í fyrirrúmi, ekki almannahagsmunir Íslendinga og hvað þá vilji nærsamfélagsins sem endar með risavaxnar vindmyllur í bakgarðinum.

Erla Guðný Helgadóttir, jarðfræðingur og fjallaleiðsögumaður

Höfundur: Erla Guðný Helgadóttir/erlagudny@gmail.com

Sent inn þann: 22.04.2024

Mál nr. 0317/2024 í Skipulagsgátt

Vegna: Máls nr. 0317/2024, Vindorkugarður á Grjóhálsi (Kynning tillögu að áætlun)

Athugasemd:

vindmillur eru viðurstyggilegtumhverfis slys sem eyðileggur náttúruna og drepur fuglalífrikið og önnurdýr. Skammarleg eyðilegging og náttúruspjöll.

Höfundur: Rósa Ívarsdóttir/rivarsd@gmail.com

Sent inn þann: 22.04.2024

Vegna: Máls nr. 0317/2024, Vindorkugarður á Grjóhálsl (Kynning tillögu að áætlun)

Athugasemd:

Umrædd áætlun sýnir á óþolandi hátt græðgi einstaklinga. Í þessu tilfelli að erlend stórfyrirtæki með íslenska húskarla komist í peningaáskrift af raforkuneti almennings, fái uppbótarorku frá almenningi og fyrirgreiðslu hins opinbera til þess að selja einkavædda raforku í sérlegri og nýstofnaðri raforkukauphöll. Síðan fylgir áætlun um að byggja stóra verksmiðju á Grundartanga til að vinna úr raforkunni á Grjóthálsl, líka erlendur aðili. Þeir fara hér um á skítugum skónum.

Ég sem íbúi í Borgarbyggð sem hef margoft farið um Grjóhálsl akandi og 3var gangandi. Þekki þetta fallega umhverfi og get ekki fyrirgefið þeim sem vilja setja þar upp vindmyllur í yfirstærð, enn hærri og stærri en áður var ráðgert. Meira en tugur vindmylla þar sem Hallgrímskirkja myndi verða eins og grýta við hliðina á þeim.

Vil ekki búa í sveitarfélagi þar sem svona fyrirbæri er samþykkt. Ekki heldur í landi og með þjóð sem horfir aðgerðarlaus upp á svona yfirgang við landið okkar.

Anna Ólafsdóttir 080648-2359

Höfundur: Anna Ólafsdóttir/Bubbi@isl.is

Sent inn þann: 22.04.2024

Ahugasemdir við matsáætlun vegna fyrirhugaðs vind-raforkuvers á Grjóthálsi

Almennt

Við mat á umhverfisáhrifum er grundvallar atriði að stærð og umfang allra þátta tengdum byggingu og rekstri raforkuvers liggi fyrir. Matsáætlun þarf og á að vera fagleg og sett fram á hlutlaustan hátt, en það er því miður ekki raunin með þá matsáætlun sem hér er til umfjöllunar.

Matsáætlunin lýsir Grjótháls raforkuverinu í mjög grófum dráttum og þær fáu tölur sem settar eru fram eru margar hverjar með miklu vikmáli. Einnig vantar nánast allar samantektir á tölulegum stærðum (fyrir utan jarðefni) sem eru mikilvægar grunn upplýsingar til að meta umhverfis áhrif. Að hluta eru áróðurkendar jafnvel villandi upplýsingar settar fram og mikilvægum upplýsingum sleppt. T.d. á að miða umhverfismatið við 10 vindmyllur eða 40% meira umfang þ.e. 14 vindmyllur?

Það er mjög margt óljóst varðandi þessa fyrirætlun t.d. hverjir eru eða verða framkvæmda aðiljar, ætlar eignalaus félagið Hríónar að selja verkefnið þegar og ef tekst að koma því eitthvað áleiðis? Framkvæmda aðiljar hverjir sem þeir eru þurfa að ákveða sig varðand umfang verkefnisins og leggja fram tölulegar stærðargráður yfir alla verkþætti, það er ekki hlutverk umhverfismatsins að forhanna og safna gögnum varðandi verkið sjálft.

Þessi matsáætlun er ótæk því á að hafna henni og óska eftir endurbótum og ýtarlegri upplýsingum.

Vindorkugarður

Gera verður athugasemd við að orðið vindorkugarður er notað í matsáætlunni. Þetta orð er ekki til í íslensku samkvæmt Nútímamálsorðabók. Hér er augljóslega verið að reyna að skapa jákvæð hugrenningar tengsl. Garður er samkvæmt sömu orðabók ræktað svæði (t.d. kringum hús) með runnum, blómum og trjám, eða þykkur veggur hlaðinn úr steini og/eða torfi.

Landnotkun, kolefnisspor,

Landnotkun undir vegi og athafna svæði er ekki tekin saman í áætlunni. Augljóst er að styrkja og breikka þarf gamla veginn yfir Grjótháls. Einnig er stór spurning hvort 60 og 70 ára gamlar brýr yfir Norðurá og vegir í suð-austur hluta Norðurárdals þola fyrirsjáanlega gríðarlega þungaflutninga.

Til að flyta til 250 þúsund tonn að jarðefnum þarf um 12-14000 ferðir fluttningabíla (x 2 fram og til baka) og vegir að vera a.m.k. 6-7 metra breiðir til að bílar geti mæst. Það má gera ráð fyrir að steypumagn sé a.m.k. 30.000-40.000 m³ það gera ca. 4000-5000 ferðir uppá hálsinn eða ef á að setja upp steypustöð uppá hálsinum þarf að gera grein fyrir því og meta umhverfisáhrif og mengunar hættu.

Að ofan sögðu, taka þarf saman og kolefnisspori af framkvæmdinni ásamt heildar landnotkun.

Mengunarhætta, rask og truflun á framkvæmda tíma

Meta þarf hættu á olíu mengun sem stafar af vinnuvélum og fluttningabílum á framkvæmda tíma og af nokkur þúsund lítrum af olíu sem verða í spennum og mögulega á minni spennum í hverri vindmyllu. Fyrirsjáanlegt er að nokkur tonn af berum koparvír verður sett í jörð til jarðtengingar bæði við hverja vindmyllu og undir spenn- og tengivirki, mengunarhætta er af þessu fyrir nærumhverfið.

Það eru miklar klappir á Grjóthálsi eins og nafnið bendir til, því má gera ráð fyrir að mörg tonn af sprengiefni verði notuð við framkvæmdina með tilheyrandi hávaða og truflun fyrir fólk og dýr.

Tengivirki og háspennulínur

Það er sérkennilegt að tala um notkunn á 132 kV byggðalínunni, hún er 49 ára gömul og Landsnet segir henni ekki treystandi því þurfi að byggja nýja 220 kV línu. Staðsetning á háspennulínunum, spennis- og tengivirkjum þarf að liggja fyrir svo hægt verði að leggja heildstætt mat á umhverfisáhrif vegna raforkuversins.

Sjónmengun

Sjónmengun yrði gríðarlega af þessu raforkuveri. Gera verður kröfu um að myndir verði gerðar sem sýna ásýnd frá næstu bæjum við raforkuverið og t.d. frá Þjóðvegi 1 gengt Hafþórstöðum. Það er aumt að sjá hvernig reynt er að gera lítið úr þessum þætti í matsáætlunni, eingöngu myndir úr töluverðri fjarlægð. Tölvugerð mynd sem sýnir bíl í kólöröngum hlutföllum (5-6x of stór) miðað við vindmyllu er ekki sæmandi verfræðistofu sem vill láta taka sig alvarlega.

Ljósamengun

Í áætlunni er lítið gert úr mögulegri ljósamengun og gefið í skín að hugsanlega þurfi ekki viðvörunarljós vegna flug umferðar. Það er ekki flókið að finna það út, það þarf viðvörunarljós þó svo að flugumferð sé lítil. Því þarf að meta umhverfis áhrif að a.m.k. 14 blikandi ljósum sem munu sjást um mest allan Borgarfjörð.

Plastmengun

Ekki er minnst á plast mengun frá vindmyllu spöðum, sem hefur verið rannsökuð erlendis og er staðreynd. Gera þarf grein fyrir stærðargráðu plast mengunar og áhrif hennar á vatnafar, lífríki og á verðmætar laxveiði ár í nágrenninu

Hljóðmengun

Frá vindmyllur stafar stöðugur kvinnur þó hann sé ekki endilega hár, það er truflandi, hljómar eins og flugvél sé stöðugt að nálgast. Reiðleiðin yfir Grjótháls verður ófær. Hestamenn þekkja það frá Búrfelli að kvinnurinn frá þeim litlu vindmyllum sem þar eru fælir hesta og gerir þá mjög órólega.

Fuglar

Það er nokkuð algengt að sjá til Hafarna við Norðurá sérstaklega á haustin og frameftir vetri, þetta á einnig við um Þverá. Örninn virðist sækja í seiði eða lax sem er að drepast eftir hryggningu og er því auðveld bráð Arnarins. Kennileiti vísa til að Haförn hafi alla tíð verið á svæðinu, Arnarbæli er þekkt kennileiti við Hreimstaði, oftast stytta í Bæli, og Arnarklettur er í Grábrókarhrauni.

Ferðapjónusta

Því er haldið fram í matsáætluninni að enginn ferðapjónusta sé í ofanverðum Norðurárdal, þetta er rangt. Í fyrsta lagi er ferðapjónusta ekki staðbundið fyrirbæri, ferðamenn eru á ferð og flugi.

Allur Norðurárdalur, Þverárhlið, fjöllin og hálsarnir allt um kring eru áhrifa- og útivistasvæði ferðamanna á ferðalagi á bílum, á hestum, gangandi eða hjólandi, ferðamanna sem gista eða kaupa veitingar neðar í dalnum og allra íbúa Borgarfjarðar. Í öðrum lagi þá er laxveiði ferðapjónusta, tvær af bestu laxveiði ám landsins eru á báðar hendur við Grjótháls, vindorkuver með tilheyrandi hljóð- og sjónmengun hjálpar ekki við að selja veiðileyfi.

Tekjur sveitafélagsins

Í áætlunni er minnst á tekjumöguleika fyrir sveitafélagið, það getur varla talist umhverfis þáttur, frekar mætti kalla þetta einhliða áróður fyrir framkvæmdinni.

Fyrst farið er út í tal um tekjur er nausynlegt að meta á hinni hliðinni til mótvægi tekju tap sveitafélagsins ef af framkvæmdinni verður. Jarða- og eignaverð hefur nú þegar lækkar á svæðinu vegna fyrirhugaðra raforkuvera og mun gera það enn frekar ef af framkvæmdum verður. Það mun á endanum leiða til lægri fasteignagjalda á svæðinu. Klárlega mun fólk ekki sækjast eftir sumarþústaðalandi í nágrenninu, þar koma því ekki ný fasteignagjöld. Laxveiði tekjur gætu hæglega lækkað, veiðisvæði í nágrenni við raforkuverið verða varla eftirsótt. Erfitt verður fyrir nágrenna svæðisins að koma upp ferðapjónustu, þar eru tækifæri og tekjumöguleikar eyðilagðir.

Raforkuver á Grjóthálsi eyðileggur flesta þróunarmöguleika svæðisins sem með réttu má kalla eigna upptöku.

Að lokum

Áform um byggingu vind- raforkuvers á Grjóthálsi eru í algjörrri ósátt við íbúa, húsa- og landeigendur og ferðaþjónustu í uppsveitum Borgarfjarðar.

Það er von okkar að þessi stórkallalegu áform raungerist ekki, það yrði meiriháttar umhverfisslys með tilheyrnd verulegum óafturkræfum skaða fyrir náttúru, mannlíf og ferðaþjónustu á svæðinu.

Fyrir hönd Hrafnabrekku ehf eiganda Hraunbæjar í Norðurárdal

Sigurður Leópoldson 290657 3189

Margrét Leópoldsdóttir 210267 3609

Jóhanna Leópoldsdóttir 030556 5859

Eigendur Hraunbæjar II í Norðurárdal

Sigurður Leópoldsson 290657 3189

Hafdís Hrönn Ottósdóttir 090757 7419

Eigendur Hvassafells II

Magnús Leópoldsson 230846 2439

Árný Helgadóttir 170257 3599

Eigandi Hvassafells I

Davíð Magnússon 310356 5739

Athugasemdir við matsáætlun um vindorkugarð á Grjóthálsi

Vísað er til matsáætlunar sem auglýst var 20. mars 2024 um vindorkugarð á Grjóthálsi.

Matsáætlunin ber með sér að vera mjög ábótavant um þau atriði sem fjalla á um í slíkri áætlun samkvæmt lögum nr. 111/2021 um umhverfismat framkvæmda. Um þau atriði er meðal annars efnislega fjallað í mörgum þeirra umsagna sem birst hafa undanfarnar vikur við áætlunina á vefsvæði Skipulagsstofnunar. Að því leyti vísast til þeirra og fyrri athugasemda okkar og annarra vegna málefnisins eftir því sem við á. Einnig til athugasemda Skipulagsstofnunar vegna matsáætlunar framkvæmdaraðila á árinu 2020 sem ekki hefur nema að afar takmörkuðu leyti verið sinnt að bæta úr, þrátt fyrir stóru umfang hinna ráðgerðu framkvæmda. Þannig ætti matsáætlunin ekki að geta orðið grunnur að frekari málsmeðferð samkvæmt lögum nr. 111/2021, eða að lágmarki þykir sýnt að bæta þurfi stórlega úr svo að af því geti orðið.

Þá inniheldur matsáætlunin einnig innbyrðis ósamræmi upplýsinga, þar er afar lítið gert úr mjög veigamiklum atriðum, öll kynning þar er ófullnægjandi og hæpnum og/eða villandi upplýsingar bornar á borð í fjölmörgum tilvikum. Auk þess ber áætlunin með sér að framkvæmdaraðili leitist sem fyrr við að stytta sér leið um vandaða málsmeðferð, þar með talið með viðhlítandi kynningum sem fyrrgreind löggjöf og önnur gerir ráð fyrir, og einboðið væri að viðhafa í ljósi gríðarlegs umfangs hinna óafturkræfu iðnaðarframkvæmda í viðkvæmu umhverfi.

Matsáætlunin er enn fremur ekki í samræmi við landsskipulagsstefnu 2015-2016, aðalskipulag Borgarbyggðar, deiliskipulag svæðisins, rammaáætlun og réttindi annarra en framkvæmdaraðila og landeigenda á Hafþórsstöðum og Sigmundarstöðum. Sömuleiðis er ýmist órökstutt eða með ófullnægjandi hætti hvernig bætt verður úr þeirri aðstöðu, sem og á grunni hvaða röksemda tilskilinna leyfa fyrir starfsemina verður aflagð.

Þá er alls óvíst um hagkvæmni hinna ráðgerðu framkvæmda í mörgu tilliti og um ábyrgð á framkvæmdum ef út af bregður. Miðað við það tjón sem vænta má af hinum ætluðu framkvæmdum, verður að telja ólíklegt að þær geti nokkurn tímann orðið arðbærar fyrir framkvæmdaraðilann eða aðra, nema að komist verði hjá ábyrgð af þeim. Af opinberum gögnum að dæma er fjárhagur einkahlutafélagsins Hríóna ótryggur, en þrátt fyrir það liggja engar upplýsingar fyrir um hvernig félagið eða aðilar því tengdir, eftir atvikum í formi bankaábyrgðar, muni geta staðið við þær skuldbindingar sem sýnilega munu hljóttast af framkvæmdunum. Þá liggur heldur ekkert fyrir um hvernig mengun á svæðinu verður hreinsuð, sér í lagi ef áætlanir framkvæmdaaðilans ganga ekki eftir.

Svæðið er í landbúnaðar- og frístundanutkun og hafa landeigendur auk þess talsverðar tekjur af laxveiði í ám. Þá eru að óbreyttu miklir, og að mörgu leyti ónýttir, möguleikar á frekari ferðaþjónustustarfsemi á svæðinu. Við blasir að gríðarlegt óafturkræft tjón vofir yfir nálægu svæði ef fram heldur sem framkvæmdaraðilar stefna að. Ljóst er af takmarkaðri umfjöllun matsáætlunarinnar og framkomnum umsögnum við hana og um málefnið á öðrum vettvangi, að framkvæmdaraðilar eru fullupplýstir þar um. Einnig að mikið ósætti er við áætlanir framkvæmdaraðila í nærsamfélaginu. Gera verður ráð fyrir að þeir sem verða fyrir tjóni af þeim sökum muni krefja hlutaðeigandi um fullar bætur fyrir tjón sitt.

Við teljum að Skipulagsstofnun ætti að leggja framangreint til grundvallar álitu sínu um matsáætlun framkvæmdaraðila.

Virðingarfyllst

Laufey, Þorsteinn og Guðjón, Kvíum

Skipulagsstofnun

Athugasemdir vegna fyrirhugaðs raforkuvers á Grjóthálsi.

Matsáætlun sem er í skipulagsgátt og er unnin af fyrirtækinu Cowi fyrir fyrirtækið Hrójónur ehf, sem var stofnað 21. desember árið 2020 og er í 100% eigu Helga Hjörvar.

1. Þar segir í kafla 1.: Áformað er að reisa vindorkugarð á Grjóthálsi við Holtavörðuheidi, á jörðunum Hafþórsstöðum og Sigmundarstöðum í Borgarbyggð, með uppsett heildarafl um 66-100 MW. Gert er ráð fyrir að fjöldi vindmylla verði á bilinu 10-14 vindmyllur og að afl hvernar vindmyllu verði 6,6-7,2 MW. Framkvæmdarog ábyrgðaraðili verkefnisins er Hrójónur ehf.

Þar kemur fyrsta athugasemdin. Þetta fyrirtæki Hrójónur ehf, er það í stakk búið til að standa að þessari risa stóru framkvæmd sem þarna er lýst?

Ef um væri að ræða útboð á samsvarandi framkvæmd hjá Ríki eða Borg, myndi aldrei koma til álita að fela litlu nýstofnuðu fyrirtæki, með enga reynslu á samsvarandi framkvæmd og með kannski takmarkað fjármagn, að taka þátt í útboðinu. Það er útilokað að Hrójónur geti tekið ábyrgð á því ef eitthvað fer úrskeiðis í framkvæmdinni. Það þarf því að koma nákvæmlega hver muni bera ábyrgð ef eitthvað fer úrskeiðis.

2. Allar upplýsingar í matsáætluninni eru mjög almennt orðaðar, en ekki komið með nákvæmar upplýsingar.

3.2.5. Efnisþörf fyrirhugaðrar framkvæmdar felst í steypu og stáli í grunna vindmyllanna auk fyllingarefna fyrir vegi og vinnuþlön.

Gert er ráð fyrir að jarðgrunnssathuganir leiði í ljós áætlun á efnisþörf fyrir undirstöður (gerð og umfang), vegi, vinnuþlön, innviði og mannvirki á framkvæmdasvæðinu.

Heildarsvæði vegna framkvæmdarinnar er hvergi getið. Það þarf t.d. að reikna með þeim svæðum þar sem allar 5 grjótnámurnar eru. Þær eru að sjálfsögðu ekki á því svæði sem áætlað er að verði undir orkuverinu sjálfu.

Það kemur ekki fram hvaða fjölda stórvirkra vinnuvéla munu vinna á svæðinu á meðan uppsetning raforkuversins er í gangi. Við svona stóra framkvæmd þarf stærstu krana og vinnuvélar sem til eru í landinu og jafnvel þarf að flytja einhver tæki inn til að ráða við stærð á þessari tegund raforkuvera.

Það er óhjákvæmilegt að þessi framkvæmd, ef af verður, kemur til að valda miklu ónæði og raski langt út fyrir það svæði sem næst er þessum tveimur jörðum sem standa að þessu..

3. Aðföng: Það er óhjákvæmilegt að, til að flytja þau tæki og tól sem þarf vegna framkvæmdarinnar, fylgir mikið álag á vegi og brýr, fyrir utan þá mengun sem hætta er á að fylgi akstri á nokkrum þúsundum ferða steypubíla, vörubíla, flutningabíla o.fl.

Þessu fylgir s.s. mikil mengun og það þarf að taka saman heildar kolefnisspor sem fylgir framkvæmdinni.

4. Skv. athugasemdum frá Vegagerðinni þurfa að koma upplýsingar sem verða umferðaröryggi í nálægð framkvæmdasvæðis við vegi, sjónræn truflun vegfarenda, ískast og möguleika á ókyrrð í lofti sem getur haft áhrif á umferðaröryggi.

Þá þarf að koma fram hvernig á að koma íhlutum (farmi) á leiðarenda. Þá er m.a. átt við burð vega og brúa, ásamt áætlun um fyrirhugaða breikkun vega og vegamóta vegna flutninganna. Leggja þarf fram ferla sem sýna breiddarþörf ökutækja, t.d. í vegamótum. Stofnunin þarf að skoða borð þeirra búa sem fara þarf um og athuga hvort flutningur sé mögulegur

Rétt er að taka fram að mögulegt tjón á innviðum Vegagerðarinnar sem verður af flutningunum verður á kostnað framkvæmdaraðila.

5. Á fundi í Borgarnesi þar sem kynnt voru áform um nokkur vind-raforkuver, kom í ljós að eftir að slík raforkuver eru komin, þá þarf ekki nema 1-2 menn til að sinna viðhaldi þeirra. Til að setja upp raforkuverið sjálft, verður að öllum líkindum fluttur inn sérhæfður manskapur. Kranar, gröfur, jarðýtur, vörubílar, steypubílar og flutningabílar með sérstaka og sérsmíðaða aftanívagna, koma mjög ólíklega úr Borgarbyggð.

Tekjur sveitafélagsins af framkvæmdinni verða því að öllum líkindum ekki miklar. Þá má nefna að fasteingnir munu falla í verði og þar með lækka fasteignagjöld á svæðinu. Við og líklega fleiri munum áskilja okkur rétt til að krefja sveitafélagið bóta vegna þess tjóns sem við gætum orðið fyrir, ef af þessu verður.

6. Raforkuveri á Grjóthálsi mun fylgja, eins og hefur marg oft komið fram, mjög mikil sjónmengun, ljósamengun, plastmengun, hljóðmengun og slæm áhrif á bæði dýr og menn. Þetta eru staðreyndir sem koma ítrekað fram í viðtölum og skýrslum t.d frá Noregi. Það að einhverjum detti í hug að setja niður vind-raforkuver á þessum stað og á þessum tímum, er alveg forkastanlegt.
7. Eins og fram hefur komið frá fyrsta fundi varðandi raforkuver á Grjóthálsi, þá hefur mikill meirihluti íbúa, landeigenda og annarra hagsmunaaðila lýst sig mjög eindregið á móti þessari framkvæmd. Það er því vonandi að þessi framkvæmd verði aldrei að veruleika.

Birkilundi Grjótslandi 22. Apríl 2024.

Sigríður Bjarnadóttir 171154-3169

Logi Vilberg Gunnarsson.060853-5099

Vegna: Máls nr. 0317/2024, Vindorkugarður á Grjóthálsi (Kynning tillögu að áætlun)

Athugasemd:

Helgavatn 21.04.2024

Sem eigandi þriggja jarða í Þverárhlið og hlutaeigandi í Stóru- og Litlu Þverá þá mótmæli ég öllum fyriráætlunum um vindmyllugarð í bakgarðinum hjá mér uppá Grjóthálsi. Bærinn á Helgavatni er líklega næst fyrirhuguðum vindmyllugarði í beinni loftlínu og verði þessi óskapnaður að veruleika þá verð ég og aðrir íbúar á Helgavatni fyrir mestum óþægindum af hljóð og ljósamengun sem þessi óskapnaður mun valda, svo ekki sé talað um sjónmengunina sem þetta veldur. Mér hugnast ekki að gefa kúnum mínum hey eða láta þær bíta gras sem verður mengað af örtrefjum sem fjúka af spöðum vindmyllnana og tel að það sé þeim ekki til góðs. Ekki get ég ímyndað mér að laxveiðimenn vilji koma hér og veiða í skugga, hjóðmengun, ljósamengun og plastmengunar af vindmyllum.

Samningar standa yfir um sölu á jarðarluta úr landi Hamra, þar sem stendur til að reisa hestabúgarð með gistiþjónustu. Hræddur er ég um að það verði lítið spennandi að reyna að bjóða uppá hestaferðir í óspilltri náttúru einnar fegurstu sveitar landsins undir dyn vindmyllnanna. Í landi Hermundastaða eru áætlanir um að gera deiliskipulag um sumarhúsalóðir sem gætu verið 30 til 40 sumarhúsalóðir. Þær áætlanir munu trúlega ekki ganga upp verði reistur vindmyllugarður rúmum kílómetra frá í beinni loftlínu.

Ég get ómögulega skilið hvernig eiginhagsmunir og hagnaðarsjónarmið tveggja einstaklinga eiga að fótum troða lífsafkomu og hagsmuni allra sveitunga þeirra.

Fasteigna- og jarðarverð mun lækka á svæðinu og jafnvel verða með öllu óseljanlegt. Sem jarðeigandi, bóndi og laxveiðiáreigandi, gerum við þá kröfu á sveitastjórn Borgarbyggðar að hún muni bæta okkur það tjón sem við verðum fyrir ef að þessum framkvæmdum verður, ásamt því að áskilja okkur allan rétt til frekari skaðabóta.

Vilhjámur Diðriksson 030462 2389.

Ágústa Gunnarsdóttir 180259. 2799

Höfundur: Vilhjálmur Diðriksson/vd@simnet.is

Sent inn þann: 22.04.2024

Veiðifélag Norðurár leggst alfarið gegn öllum áformum um vindorkuver í Norðurárdal og Þverárhlið. Veiðifélag Norðurár skorar á þar tilbær stjórnvöld að heimila ekki framkvæmdir við mælímastur á Grjóthálsi þar sem slíkt mastur væri umfangsmikið mannvirki og náttúrulýti, auk þess sem framkvæmdin væri kostnaðarsöm og myndi kalla á áframhaldandi skuldbindingu og aukna kröfu um byggingu vindorkuvers.

Veiðifélag Norðurár mótmælir harðlega öllum áformum um stóriðju í vindorku á áhrifasvæði árinna. Áin er heimsþekkt náttúruferla í miðju friðlýstra náttúruáminja. Enda talin ein fegursta laxveiðiá Evrópu sem enn fóstrar hinn einstaka villta lax úr Norður-Atlantshafi allt frá upptökum á Holtavörðuheiði til sjávar.

Áin hefur í á aðra öld verið viðkvæmt og náttúrutengt ferðaþjónustusvæði. Að breyta umhverfi Norðurár í iðnaðarsvæði undir orkuver og nærliggjandi landsvæðum í áhrifasvæði fyrir stóriðju myndi stórskada náttúrutengda atvinnustarfssemi Norðurár og gjörbylta þeirri upplifun sem við og gestir okkar njóta við þessa einstöku veiðiferlu. Slík stóriðja hefði áhrif á náttúru, lífríki, útsýn, ásýnd og orðspor Norðurár.

Bent er á að fjarlægð frá myllunum að ánni og vinsælum veiðistöðum s.s. Hafþórsstaðahyl er aðeins nokkur hundruð metrar. Það er ekki upplifunin sem veiðimenn sækjast eftir sem koma til að veiða.

Hlutverk Veiðifélags Norðurár er að standa vörð um þá hagsmuni og um náttúrulegt umhverfi árinna.

Veiðifélag Norðurár áskilur sér rétt til bótakröfu verði farið af stað í einhverjar þær vindorkuversframkvæmdir sem gætu skaðað lífríki árinna og sem munu valda umbjóðendum okkar fjárhagslegu tjóni. Einnig áskiljum við okkur rétt til frekari skoðana á síðari stigum ef þetta mál fer lengra í kerfinu.

Vegna: Máls nr. 0317/2024, Vindorkugarður á Grjóthálsi (Kynning tillögu að áætlun)

Athugasemd:

Undirritaðir eigendur að Hóli sem er næsta jörð við fyrirhugaðan vindorkugarð á Grjóthálsi gera eftirfarandi athugasemdir við þá matsáætlun sem lögð hefur verið fram.

- Samkvæmt þeirri matsáætlun sem lögð hefur verið fram er um umtalsverða breytingu frá fyrri matsáætlun sem lögð var fram á í október 2019 og unnin var af VSÓ Ráðgjöf. Bæði er um að ræða mikla aukningu í uppsettu afli eða allt að 100 MW í stað 30 MW og umtalsverða fjölgun vindmylla eða allt að 14 í stað 6 auk þess sem hæð hvarrar vindmyllu er allt að 180 m í stað 150 m. Gerð er athugasemd við að Skipulagsstofnun hafi ekki talið þörf á sérstöku forsamráði eins og kveðið er á í 8. grein laga um umhverfismat framkvæmda og áætlana. Engar grenndarkynningar hafa verið haldnar í tengslum við þessi gjörbreyttu áform.
- Gerð er alvarleg athugasemd við mörkun framkvæmdasvæðis, samkvæmt þeim teikningum sem lagðar eru fram í matsáætluninni, sem nær að hluta inn á land Hóls en ekki hefur verið útkljáð um legu landamerkja Hóls og Hafþórsstaða.
- Gerð er athugasemd við að svo virðist af þeim frumrannsóknnum sem gerðar hafa verið að farið hafi verið í óleyfi inn á önnur lönd sem liggja að framkvæmdasvæðinu án þess að afla tilskilinna leyfa.
- Gerð er athugasemd við þá fullyrðingu sem fram kemur í kafla 3.4 um að framkvæmdir hefjist við Holtavardarheiðarlínu 1 á árinu 2025 en ekki hefur verið samið við landeigendur um lagningu línunnar.
- Gerð er athugasemd við að matsáætlunin ná ekki til áhrifa á laxveiði í Norðurá og þá upplifun veiðimanna að vera við veiðar inni á iðnaðarsvæði í stað ósnortinnar náttúru.
- Gerð er athugasemd við að ekki verður fjallað um áhrif af vindmyllugarðinum á lífríki Norðurár en telja má líklegt að framkvæmdin geti haft talsverð áhrif á t.d. laxastofna árinna.
- Gerð er athugasemd við að ekki skuli lagt mat á umhverfisáhrif af því örplasti sem fer út í náttúruna við tæringu á vindmylluspöðum og getur haft neikvæð áhrif á vatnsöflun nærliggjandi bæja og almennt á náttúruna í Norðurárdal.
- Gerð er athugasemd við að ekki skuli gert sérstakt mat á áhrifum námugraftar á náttúru og mannlíf í dalnum og að gengið skuli út frá því sem vísu að ekki verði farið niður fyrir grunnvatnsstöðu við námugróftinn. Ekki er fjallað um hversu lengi undirbúningsframkvæmdin standi með tilheyrandi sprengingum og raski.
- Gerð er athugasemd við að ekki er gert ráð fyrir að kanna áhrif á vatnasvæði utan framkvæmdasvæðis t.d. nærliggjandi vatnsból í landi Hóls.
- Í matsáætluninni er gengið út frá staðreyndum úr fyrri áætlunum, þrátt fyrir að um allt aðra og víðameiri framkvæmd sé að ræða. Gerð er athugasemd við að málið sé ekki unnið frá grunni.
- Matsáætlunin gengur í berhögg við þau sjónarmið sem m.a. koma fram í tillögu til þingsályktunar um stefnu stjórnvalda um uppbyggingu vindorku á Íslandi, um að vindorkugarðar skulu settir upp á þegar röskuðum svæðum sem er alls ekki í tilfelli vindorkugarðs á Grjóthálsi þar sem engin orkuver eru til staðar. Gerð er athugasemd við að þeirri stefnumörkun skuli ekki fylgt.

12. Gerð er athugasemd við að ekki skuli metið hvernig staðið verði að niðurtöku vindorkugarðsins í því tilviki ef að eigandi/rekstraraðili verði ógjaldfær og hvort að einhverjar tryggingar verði lagðar fram í þeim efnum.
13. Gerð er athugasemd við að ekki verði sérstaklega hugað að áhrifum á ásýnd Baulu sem einkennisfjalls Borgarfjarðar.
14. Gerð er athugasemd við að ekki séu valdir myndatökustaðir frá öllum lögbýlum sem vindorkugarðurinn mun sjást frá. Svo virðist á tillögum að myndatökustöðum að nánast eingöngu sé miðað við ferðamenn og aðra vegfarendur en ekki þá sem dvelja á svæðinu til lengri tíma.
15. Gerð er athugasemd við að ekki skuli metin áhrif af ljósmengun frá vindmyllunum vegna viðvörunarljósa fyrir flugumferð. Vakin er athygli á því að í fyrri ákvörðun Skipulagsstofnunar nr. 202001083 er í 13. lið bls. 9, er tekið fram að gera þurfi sérstaka athugun á áhrifum lýsingar á ásýnd og myrkurgæði.
16. Gerð er athugasemd við að ekki skuli metin áætluð hætta af ískasti frá vindmyllunum eins og farið er fram á í fyrri ákvörðun Skipulagsstofnunar.
17. Gerð er athugasemd við að ekki skuli metin áhrif framkvæmdarinnar á jarðaverð í nágrenni við vindorkugarðinn og þau ruðningsáhrif sem framkvæmdin mun hafa á aðra uppbyggingu á svæðinu.
18. Gerð er athugasemd við að ekki skuli metin þau neikvæðu hagrænu áhrif sem stafa af óvissu vegna þessara yfirvofandi framkvæmda þ.m.t. vegna annarrar uppbyggingar sem frestast þar til ljóst verður hvort að af verði af uppbyggingu vindorkugarðsins.
19. Í kafla 3.1. í matsáætluninni er staðhæft að með vindorkugarði á Grjóthálsi sé verið að bregðast við aukinni raforkuþörf á Íslandi. Gerð er athugasemd við að ekki komi fram í hvað eigi að nýta þá óstöðugu raforku sem framleiða á í vindorkugarðinum. Verður raforkan nýtt til framleiðslu á rafeldsneyti sem að mestu verður flutt úr landi?
20. Gerð er athugasemd við að ekki er lagt mat hversu mikið uppsett afl þarf af stöðugum orkugjöfum þ.m.t. frá vatnsaflsvirkjunum til sveiflujöfnunar á þeirri óstöðugu orku sem ætlunin er að framleiða í vindorkugarðinum.
21. Gerð er athugasemd við að ekki skuli gerð grein fyrir í matsáætlun á fjárhagslegum styrk þeirra sem standa að framkvæmdinni og hvernig staðið verði að fjármögnun og rekstri félagsins, þ.m.t. hverjir eru endanlegir eigendur. Vakin er athygli á því að eigið fé Hrójónur ehf. er í lok árs 2022 einungis kr. 331.900.
22. Gerð er athugasemd við að ekki skuli gerð grein fyrir af hverju fyrri áætlanir stóðust ekki hagkvæmnismat og hverju valdi að núverandi áform séu líklegri til að skila arðsemi.

Inga Jóna Friðgeirsdóttir
Óskar B. Hauksson

Höfundur: Óskar Baldvin Hauksson/oskarbh@tm.is

Sent inn þann: 17.04.2024

Vegna: Máls nr. 0317/2024, Vindorkugarður á Grjóhálsi (Kynning tillögu að áætlun)

Athugasemd:

Meðfylgjandi skjal er matsáætlun gegn árás á náttúru, ósnortið heiðaland og fjölbreytta atvinnustarfssemi. Hér er um að ræða mat á áhrifum á náttúru og samfélag, unnið í eigin tíma og fjármagni eins og öll okkar mót á mötin öll, en horft er til þess að það kallist að einhverju leyti á við það keypta plagg sem kallað er eftir umsögn um núna. Undir þessa matsáætlun rita eigendur jarðarinnar Króks í Norðurárdal þótt baklandið sé mun stærra.

Fyrir hönd eigenda skógræktarjarðarinnar Króks í Norðurárdal:
Kristín Helga Gunnarsdóttir, 241163-2459

Höfundur: Kristín Helga Gunnarsdóttir/dinnagunn@gmail.com

Sent inn þann: 21.04.2024

Hamrakot. 21.4.2024

Eftirfarandi athugasemdir eru gerðar við fyrirhugaðan vindmyllugarð á Grjóthálsi

1. Allir nágrennar í Þverárhlið og Norðurárdal hafa mótmælt þessum áformum tveggja sveitunga okkar. Á réttur meirihluti landeiganda í nágrenninu bara að vera fótum troðinn og ekkert hlustað á þá?
2. Hvernig ásýnd Borgarbyggðar breytist verði vindorkuver samþykkt þar sem framkvæmd verður sýnileg víða um hérað.
3. Hvernig hljóð og ljósamengun mun trufla íbúa í næsta nágrenni við vindmyllurnar, ásamt því að um mikla sjónmengun verður að ræða.
4. Þau áhrif sem vindmyllurnar munu hafa á fuglalíf á svæðinu, Sérstaklega álfir, fálka, smyrlla og síðast en ekki síst örninn, en þeir virðast vera að hasla sér völl á svæðinu.
5. Lítil sem engin ávinnungur fyrir sveitarfélagir.
6. Fasteigna- og jarðarverð mun lækka á svæðinu og jafnvel verða með öllu óseljanlegt. Sem húsbyggjendur á íbúðarhúsi á Hamrakoti, lóð byggð úr landi Hamra í Þverárhlið, gerum við þá kröfu á sveitastjórn Borgarbyggðar að hún muni bæta okkur það tjón sem við verðum fyrir ef að þessum framkvæmdum verður, því allar forsendur fyrir húsbyggingu okkar, ásamt ásýnd umhverfis verða ekki þær sömu og lagt var af stað með fyrir nokkrum árum. Því gerum við þá kröfu að Borgarbyggð kaupi af okkur Hamrakot, hús og land ef að þessum framkvæmdum verður ásamt því að áskilja okkur allan rétt til frekari skaðabóta.

Með vinsemd og virðingu.
Íbúar Hömrum 2 Þverárhlið

Sigurður Jónas Gíslason
Kt. 080267-4879

Margrét Guðjónsdóttir
Kt. 260367-4399

Í matsáætlun er talað um að orkuframleiðsla sem þessi eigi að vera í sátt við náttúru og samfélag. Ferðaþjónustan sem við rekum á Svartagili felst í útleigu sumarhúsa. Við fáum ekki séð að ferðaþjónusta og vindorkuver eigi vel saman og gerum athugasemd við að þessi framkvæmd er ekki í sátt við samfélagið. Jafnframt mun slíkt vindorkuver hafa veruleg neikvæð áhrif á upplifun þeirra sem fara um þessa sveit en hér liggur þjóðvegurinn í gegn og kemur vindorkuverið til með að vera mjög áberandi séð frá þjóðvegi nr. 1 enda örstutt milli þjóðvegjar og myllna.

Vindorkuverið hefur stækkað mikið frá því sem kynnt var fyrir íbúum í nærsamfélaginu fyrir fimm árum síðan. Bæði hefur vindmyllum fjölgað og þær hækkað. Þetta vindorkuver kemur til með að vera mjög áberandi og sjást víða. Frá vissu sjónarhorni munu þessar vindmyllur og vindmyllurnar sem eru fyrirhugaðar í Hvammi í Norðurárdal nánast þvera dalinn og loka honum. Þetta allt geri ég athugasemd við.

Ég geri miklar athugasemdir við örplast sem tærist af vindmylluspöðunum og fýkur um nágrennið. Ríkjandi vindátt er frá Hafþórsstöðum til okkar. Við erum með landbúnað og óttumst örplast í landbúnaðarafurðum okkar líkt og er í nágrennalöndum okkar þar sem mjólkinn er orðin menguð af örplasti. Sama má segja um að örplast berist út í Norðurá og þar með í laxinn svo og í vatnsból en öll vatnsból á nærliggjandi jörðum eru einkaavatnsból.

Til að festa vindmyllurnar þarf að bora í bergið. Ómögulegt er að segja til um hvert hljóð og titringur leiðir en draga má í efa að það hafi góð áhrif á lífríkið s.s. villta laxinn í Norðurá.

Ég lýsi furðu minni með að málið sé komið jafnlagt í undirbúningi og raun ber vitni án þess að um þessa atvinnugrein gildi nokkrar leikreglur.

Ég lýsi því jafnframt yfir að slíkt vindorkuver muni hafa veruleg neikvæð áhrif á upplifun þeirra sem fara um landið en ekki síst draga úr eftirspurn eftir afþreyingu á svæðinu, draga úr eftirspurn eftir jörðum í samfélaginu og jafnframt muni verð á þeim hrapa. Þetta geri ég athugasemd við.

Jafnframt lýsi ég því yfir að við munum krefjast skaðabóta ef eitthvað það verður ákveðið sem rýrir gildi jarða okkar (Glitstaða og Svartagils) eða mengar þær á einn eða annan hátt.

Vegna: Máls nr. 0317/2024, Vindorkugarður á Grjóhálsi (Kynning tillögu að áætlun)

Athugasemd:

Eini tilgangur vindtúrbínuverksmiðja er gróði fyrir örfáa, hérlenda og útlenda. Við hin berum tapið, sem og náttúran, sem ber að líta á sem sjálfstæðan aðila að þessu máli. Þá eru ótalin börn og ófæddir Íslendingar sem einnig bera skaða af þessum spjöllum. Spjöllin eru sjónræn og hljóðræn og þau eru náttúruspjöll á fleiri vegu. Fuglalíf líður fyrir framkvæmdina. Sk. shadow flicker veldur mörgum hugar (og tauga) angri. Líftími túrbínanna er takmarkaður og eftir situr skaðlegt brotajárn. Undursamlegri náttúruupplifun gesta og heimafólks er gert að víkja, hún skiptir ekki máli. Og ágóðinn? Fé í vasa fámenns hóps gróðafíkla. Klúbburinn aurapúkinn ræður verður að víkja. Það er komið nóg. Nei takk.

Höfundur: Kristín Elfa Guðnadóttir/gudnadottir@gmail.com

Sent inn þann: 22.04.2024

Vegna: Máls nr. 0317/2024, Vindorkugarður á Grjóthálsi (Kynning tillögu að áætlun)

Athugasemd:

Við ábúendur og eigendur Norðtungu 3 mótmælum öllum áformum um uppsetningu vindmylla á Grjóthálsi. Við teljum að slík framkvæmd komi til með að rýra lífsgæði og áframhaldandi búsetu meðal annars vegna þess að :

Sjónmengun verður mikil.

Hávaða mengun verður mikil.

Örplast mun dreyfast yfir nágrennið.

Fasteigna verð mun lækka.

Gera má ráð fyrir því að eignir verði óseljanlegar af fyrrnefndum ástæðum.

Við áskiljum okkur allan rétt til bóta gagnvart sveitarfélaginu.

Georg Magnússon

Steinunn Júlía Steinarsdóttir

Norðtungu 3

311

Borgarnes.

Höfundur: Georg Magnússon/tf21l@simnet.is

Sent inn þann: 20.04.2024

Áform um virkjanastóriðju á Grjóthálsi

Undirrituð, eigendur jarðarinnar Lunds í Þverárhlið í Borgarbyggð, gerum alvarlegar athugasemdir við matsáætlun vegna áformaðra stóriðjuframkvæmda á jörðunum Hafþórsstöðum og Sigmundarstöðum.

Árið 2021 voru kynnt áform um uppsetningu allt að 6 vindmylla á þessum jörðum sem hver um sig yrði 150 metrar á hæð. Samkvæmt matsáætlun frá mars 2024 hefur umfang þessara fyrirætlana vaxið gríðarlega, vindmillur eiga nú að vera allt að 14 talsins og hæð þeirra aukin í 180 metra.

Með því að skipa risavöxnum mannvirkjum niður á Grjótháls væri verið að veða að hagsmunum og velferð íbúa, umhverfis og atvinnumöguleikum héraðsins. Verið væri að skerða stórkostlega nýtingarmöguleika og notagildi allra eigna á stóru svæði í kringum þessa stóriðju.

Það er vissulega mikilvægt að skoða möguleika á vindorkunýtingu á Íslandi, en það skýtur skökku við að setja slík mannvirki niður í miðju landbúnaðar-, stangveiði-, ferðaþjónustu- og skógræktarsvæði. Ísland á næga virkjanakosti fjarri mannabyggð.

Með því að greiða þessum breytingum leið væri verið að taka stefnumótandi ákvörðun. Heimild til byggingar stóriðju af þessu tagi hlyti að gilda fyrir jarðir vítt og breytt um sveitarfélagið vegna almennrar meginreglu stjórnsluréttar um jafnræði.

Sjónmengun. Vindmyllurnar yrðu hver um sig með hæstu mannvirkjum á Íslandi. Með því að setja 180 metra há möstur ofan á Grjóthálsinn sem sjálfur er 200 metrum hærrí en landið í kring (250 m yfir sjávarmáli), er augljóst að sjónræn áhrif yrðu veruleg, í björtu vegna stærðar og fjölda mannvirkja og í myrkri vegna sterkra blikkljósa fyrir flugumferð. Lítið er gert úr flugumferð í matsáætlun en þeim sem búa á þessum slóðum er ljóst að þarna er mikilvæg flugleið fyrir smærri flugvélar á leið milli landshluta. Þá er ótalið skuggaflökt sem vænta má þar sem sól gengur til viðar og vindmylluspaðar skyggja á ljósið með truflandi takti. Við gerum athugasemd við að sýnileikakort sem fylgja matsáætlun taka ekki mið af nærliggjandi lögbýlum og sumarbústöðum. Við gerum einnig alvarlegar athugasemdir við texta um fjarlægð stóriðjunnar við nærliggjandi íbúðarhús og bústaði.

Hávaðamengun. Hávaðamengun frá vindmyllum er óhjákvæmileg, stöðugur hvinur og lágtíðni hljóð. Lítt eða ókannað er hver heilsufarsleg áhrif af þessum eða öðrum áhrifaþáttum geta verið.

Fugla- og dýralíf. Sá texti sem fjallar um fuglalíf í matsáætlun er í grófri mótsögn við upplifun okkar af fuglalífi undanfarin 25 ár í Þverárhlið, á Grjóthálsi og við Rauðabergsvatn.

Áhrif á aðrar atvinnugreinar. Augljóst er að um eðlisbreytingar á héraðinu öllu yrði að ræða. Í húfi eru miklir hagsmunir sem tengjast öðrum atvinnugreinum og möguleikum til uppbyggingar annarra greina, þar á meðal

- a) Stangveiði. Þessum fyrirætlunum er stefnt gegn hagsmunum bænda sem eiga og hafa tekjur af tveimur af stærstu laxveiðiám á Íslandi. Þær myndu missa stóran hluta af aðdráttarafli sínu, að bjóða uppá náttúruupplifun í því sem næst óspilltri náttúru.
- b) Ferðaþjónusta í Borgarbyggð byggir að mestu á náttúrufegurð svæðisins og kyrrð. Mikil uppbygging hefur verið í ferðaþjónustu á undanförunum árum. Ljóst er að áhrif orkuvers á framtíðaráform um frekari uppbyggingu yrðu afar neikvæð enda mikil samkeppni milli ferðaþjónustusvæða á Íslandi.
- c) Sala/Leiga á sumarbústaðalóðum og þjónusta þessu tengd. Ljóst er að þessi áform eru ekki til þess fallin að laða fólk á svæðið sem vill stuðla að uppbyggingu með sumarbústöðum sér til yndisauka í óspilltri náttúru.

Lundur er skógræktarjörð þar sem þegar hefur verið plantað nytja- og yndisskógi og í bígerð er verndun náttúrulegra birkiskóga. Í undirbúningi hefur verið að gera Rauðabergsvatn á Grjóthálsi að ákjósanlegu veiðivatni með því að bæta þar hrygningarmöguleika. Það verkefni er nú vitaskuld í uppnámi þar sem framangreind tillaga gerir ráð fyrir að reisa stóriðju skammt frá vatninu.

Á Lundi er nýlokið byggingu íbúðarhúss og uppbyggingu sem ráðist var í með það fyrir augum að auka nýtingu jarðarinnar og hefja þar fasta búsetu 50 árum eftir að jörðin fór í eyði. Hugmyndir um að reisa orkuver í næsta nágrenni hefur þegar leitt til breytinga á þessum fyrirætlunum vegna óvissunnar sem af þeim stafa.

Við teljum að mál þetta hafi þegar skaðað hagsmuni íbúa og landeigenda í sveitarfélaginu. Bent er á að málið gæti leitt til víðtækrar skaðabótaskyldu.

Kristín Ingólfssdóttir, 140254-7899
Einar Sigurðsson, 300655-2039

Vegna: Máls nr. 0317/2024, Vindorkugarður á Grjóhálsi (Kynning tillögu að áætlun)

Athugasemd:

Undirrituð, eigendur jarðarinnar Lunds í Þverárhlið í Borgarbyggð, gerum alvarlegar athugasemdir við matsáætlun vegna áformaðra stóriðjuframkvæmda á jörðunum Hafþórsstöðum og Sigmundarstöðum eins og fram kemur í meðfylgjandi greinagerð.

Kristín Ingólfssdóttir, 140254-7899

Einar Sigurðsson, 300655-2039

Höfundur: Kristín Ingólfssdóttir/ingolfsdottirkristin@gmail.com

Sent inn þann: 22.04.2024

Mars 2024

**Mótvindur- Ísland og landeigendur í
Norðurárdal og Þverárhlið**

**ALDREI STÓRIÐJA Á GRJÓTHÁLSI- VIÐ SEGJUM NEI VIÐ
NÁTTÚRUSPJÖLLUM Í ÞÁGU ERLENDRA ORKUFYRIRTÆKJA.**

Matsáætlun gegn árás á náttúru, ósnortið heiðaland og
fjölbreytta atvinnustarfssemi

Mat á áhrifum á náttúru og samfélag.

NÁTTÚRUSPJÖLL Í BORGARBYGGÐ GRJÓTHÁLS

Dagsetning : Apríl 2024
Lýsing: Matsáætlun
Unnið af: KHG
: Rýnt af: AS
Samþykkt af: EGH, GJ, HEH

Efnisyfirlit:

Útsýni til stóriðjuvers á Grjóthálsi ... bls 4

Inngangur ... bls 5

Ásýnd Borgarfjarðar ... bls 6

1.1. Þátttakendur í umhverfismati ... bls 7

Útsýni frá stóriðjuveri ... bls 8

1.2. Af hverju alls ekki Grjótháls? ... bls 9

Af hverju alls ekki þessi sveit? ... bls. 10

Bakgarðurinn ... bls 11

1.3 Hin umfangsmikla stækkun sturlaðra áforma ... bls 12

Hlutföll sturlaðra stækkunarhugmynda ... bls 13

1.4 Matsskylda framkvæmdar og leyfi án tillits til samfélags ... bls 14

Útsýni frá orkuverinu yfir að Baulutindi ... bls 15

1.5 Tímabjófnaður, lýðræðishalli og takmörkuð aðkoma almennings ... bls 16

Náttúran hefur ekki rödd ... bls 17

Skipulag samfélags og náttúru og áætlanir annarra ... bls 18

Yfirlýsing sveitarstjórnar Borgarbyggðar um hlutverk sitt ... bls 19

Önnur atvinnustarfssemi í sveitinni ... bls 20

Þekktustu veiðiár Evrópu ... bls 21

Aðalfundur Veiðifélags Norðurár ... bls 22

2.2 Aðalskipulag í þágu náttúru og framtíðar ... bls 23

Vatnaperlur á iðnaðarsvæði ... bls 24

2.3. Deiliskipulag í þágu samfélags og náttúru ... bls 25

Samfellda heiðarlandið í alfaraleið ... bls 26

Bleiki fillinn í stofunni ... bls 27

2.4 Rammaáætlun og heildræn stefna ... bls 28

Vindorkuskandalar í Skandinavíu ... bls 29

Orkusóun og orkuóreiða- ekki orkuskortur ... bls 30

Heiðalandið ... bls 31

Sameignin 1 ... bls 32

Sameignin 2 ... bls 33

Hinn loðni stærðarsamanburður ... bls 34

Sýnileiki og áhrif ... bls 35

Eyðing og örplast... bls 36

Áreiti og mengun... bls 37

Íslenski haförnninn- búsvæði... bls 38

Íslenski haförnnin - fluglínur ... bls 39

Náttúran borgar ... bls 40

Græna lygin- gráa lausnin ... bls 41

Hvenær verður orka græn? ... bls 42

Fórnir fyrir hvað? ... bls 43

Norsku mistökin ... bls 44

Eignir og jarðir og verðhrun ... bls 45

Að þykjast bjarga plánetunni ... bls 46

Ein áhrifamesta loftslagsaðgerðin ... bls 47

Siðfræði- að brjóta land og græða land ... bls 48

Fossinn Glanni. Horft í átt að fyrirhuguðu iðnaðarsvæði orkuvers erlendra iðnjöfra.

Inngangur

“Áformað er að reisa vindorkugarð á Grjóthálsi við Holtavörðuheidi, á jörðunum Hafþórsstöðum og Sigmundarstöðum í Borgarbyggð, með uppsett heildarafl um 66-100 MW Gert er ráð fyrir að fjöldi vindmylla verði á bilinu 10-14 vindmyllur og að afl hverrar vindmyllu verði 6,6-7,2 MW.”

Inngangur:

Nær allir íbúar og landeigendur í nærbyggð og fjærbyggð við þessa tvo bæi í Borgarbyggð eru alfarið á móti framkvæmdinni og hafa lýst sig andvíga henni í ræðu og riti á sveitarstjórnarstigi, við ríkisvald og skipulagsyfirvöld í löngu þróunarferli sem þó virðist ekkert lát vera á. Þessi áform um stófelld náttúruspjöll og umbyltingu á ásýnd sveitar og tilvist samfélags myndu skaða aðra atvinnustarfssemi í héraði og önnur áform annars fólks sem þarna býr og ætlar að búa.

Vindorkuver á Grjóthálsi (ekki garðar og lundir) myndu rústa einstöku heiðalandi og ósnortnum víðernum í alfaraleið, rétt við þjóðveginn og breyta nærliggjandi jörðum og náttúruperlum í ónýtt iðnaðarsvæði.

Blekkingar og tilfæringar einkenna orðfæri og myndefni þessarar skýrslugerðar keyptu umsagnaraðilanna og má til dæmis benda á Grjótháls tengist ekki Holtavörðuheidi við jarðirnar Hafþórs og Sigmundarstaðir sem eru langt frá Holtavörðuheidi. En tilgangur slíks orðfæris er skapa hugrenningatengsl athafnasvæðis við afskekkt heiðaland og Holtavörðuheidi.

Heildar ásjúnd og ímynd Borgarfirsgöddar er víðáttumikil í nágrenni Baulu og Grábrókarhrauns og táknmynd borgfirskrar náttúrufegurðar.

1.1 Þátttakendur í umhverfismati

“Matsáætlun þessi er unnin af COWI (áður Mannviti). COWI (áður Mannvit) hefur mikla sérfræðipækkingu á íslenskum lögum og reglugerðum um umhverfismál og er þar af leiðandi vel í stakk búin til þess að upplýsa framkvæmdaraðila um megináherslur og ferla á því sviði. COWI (áður Mannvit) er einnig með mikla reynslu í mati á umhverfisáhrifum og hefur tekið þátt í sambærilegum verkefnum í tengslum við vindorkugarða.”

1.1 Þátttakendur í umhverfismati

Matsáætlanir okkar byggja á sjónarmiðum fjölmenns samfélags fólks sem býr í Borgarbyggð, hefur yfirsýn yfir landið sitt aftur í tímann og líka fram í tímann, en fær ekki greitt litla stund fyrir að meta eigin annarra og víðerni komandi kynslóða. Hér er á ferðinni stór og fjölbreyttur hópur fólks, þverskurður samfélags með innsýn og þekkingu á ótal hliðum tilvistar, einnig varðandi stórframkvæmdir – en ekki eingöngu leigða álitsgjafa sem hafa ekki síst sína skammtímahagsmuni að leiðarljósi í fyrirhuguðum gjörningum.

Matsáætlun okkar byggir líka á náttúruverndarsamfélaginu, en þeir landsmenn skipta þúsundum og tugþúsundum sem gera sér grein fyrir gildi þess að vernda heiðaland og náttúru fyrir samfélag og framtíð og þekkja fégræðgi og skammtímahugsun þegar hún mætir á staðinn. Í okkar röðum er mikil þekking á íslenskri náttúru og umhverfisvernd og er þessi fólksfjöldi í stakk búinn til þess að upplýsa framkvæmaaðila og alla aðra um áherslur á náttúru og lífríki og einnig aðra starfssemi í sveitarfélaginu og áhrif sem slík orkuver myndu hafa á náttúru og mannlíf í Borgarbyggð.

ÚTSÝNI FRÁ STÓRIÐJUVERI Á Grjóthálsi

Af hverju Grjótháls?

1.2 2 Fyrirhugað framkvæmdasvæði innan jarða Hafþórsstaða og Sigmundarstaða á Grjóthálsi er talið henta vel til framleiðslu vindorku og eru eftirfarandi megin þættir ráðandi í þeirri afstöðu: ✓ Vindaðstæður til að reisa og starfrækja vindmyllur á svæðinu eru mjög hentugar. ✓ Einfalt er að tengjast raforkuflutningskerfi Landsnets. ✓ Góðir innviðir eru til staðar vegna undirbúnings og aðflutninga. ✓ Svæðið er fjarri þéttbýli. ”

Af hverju alls ekki Grjótháls?

1.2. Fyrirhugað framkvæmdasvæði innan jarða Hafþórsstaða og Sigmundarstaða á Grjóthálsi er hluti af heiðalandi sem er heildstæð náttúruperla sem tilheyrir fjölmörgum öðrum jörðum. Á Grjóthálsi er festi falinna silungavatna, berjaland og gamlar gönguslóðir á milli sveita sem eru dýrmæti fyrir komandi kynslóðir. Þarna uppi er mikil náttúrufegurð, fjallasýn til allra átta í Borgarfirði, og Baulutindur og hennar friðlýsta umhverfi vakir yfir Grjóthálsinum og ramar hann inn. Þeir sem til þekkja og hafa raunverulega varið tíma í þessu einstaka heiðalandi vita best hve kvöldkyrrt og fagurt er á hálsinum við vötnin sjö og mýrar og tjarnir. Þangað leitar mófuglinn og þar eru heimkynni himbrima, álfta og heiðagæsa. Hálsinn iðar af lífi, fugl og fiskur og umfram allt háfjallakýrrð, svo skammt frá mannabyggð. Vegurinn yfir Grjótháls er svo sýnishorn af fjallvegum fortíðar. Hann verndar líka og gerir þannig hálsinn að einstökum griðastað.

Af hverju alls ekki þessi sveit?

Norðurárdalur er að stórum hluta á náttúruminjasrá.

Grábrókargígar eru friðlýst náttúruvætti. Grábrókarhraun og Hreðavatn teljast til náttúruminja, hraunið norðan hreppamarka allt norður að Bjarnadalsá og Norðurá sjálf ásamt Hrauney og fossinum Glanna eru náttúruminjar. Áin er heimsþekkt perla allt frá upptökum á Holtavörðuheiði, enda ein fegursta laxveiðiá Evrópu sem enn varðveitir hinn einstaka villta lax úr Norður Atlantshafi. Allt Hreðavatn telst einnig til náttúruminja og suðurhlíðar Setmúla á milli Kiðár og Brekkuár. Brekkuárgil, Hestabrekka og Þrimilsdalur eru einstök svæði sökum setlaga og heildarmynd Norðurárdals er sterk náttúruímynd Borgarfjarðarhéraðs.

Ef kjörnir fulltrúar í sveitarstjórn ætla ekki að virða vilja íbúa en selja náttúru og samfélag til að rétta af sjóði sveitarfélagsins væri nærtækara að setja stóriðjuna í bakgarðinn. Það blæs líka hressilega undir Hafnarfjalli.

1.3 Breyting á fyrri áformum um vindorkugarð ...

“Síðan fyrri matsáætlun lá fyrir hafa orðið breytingar á framkvæmdinni, þær helstu eru eftirfarandi: • Vindmyllur verða fleiri en áður var ætlað eða 10-14 í stað 2-6 og aflgeta á bilinu 66-100 MW í stað 9,8-30 MW. • Vindmyllur verða hærri en áður var ætlað eða um 180 m háar með spaða í efstu stöðu í stað 135-150 m. Í fyrri matsáætlun var fallið frá 180 m háum vindmyllum eftir greiningu á sjónrænum áhrifum. Síðan það var hefur verkefnið þróast og unnið frekar í nánari staðsetningu vindmylla innan svæðis. Greining sjónrænna áhrifa í fyrri matsáætlun miðaði við staðsetningu vindmylla á hæstu punktum á svæðinu en frekari greining hefur leitt í ljós að slíkt verður ekki raunin. “

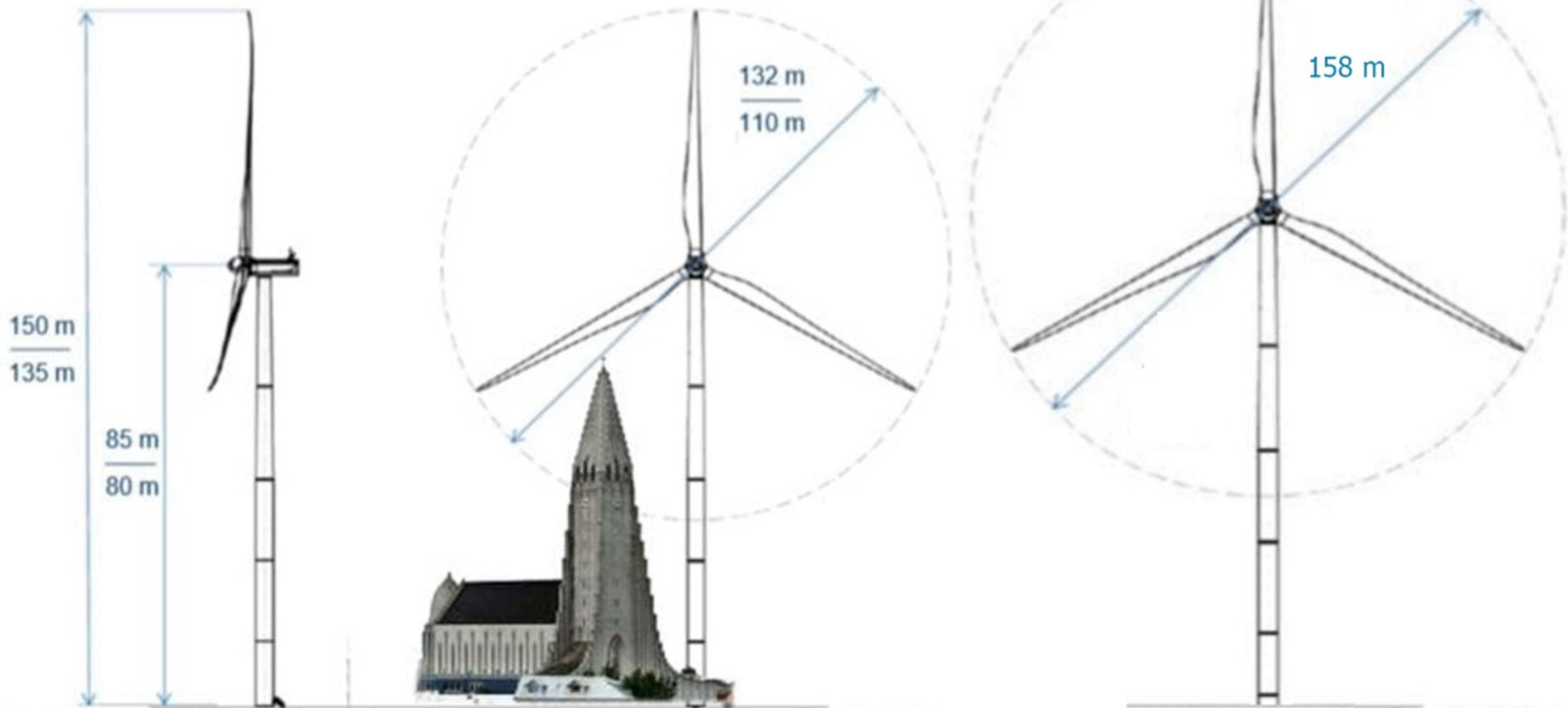
1.3. Hin umfangsmikla stækkun sturlaðra áforma um orkuver:

Síðan fyrri matsáætlun lá fyrir hefur afstaða og andsstaða fólks í sveitinni alls ekki breyst gagnvart þessu skammsýna og sjálfhverfa framtaki með tilheyrandi ábyrgðarlausum og óafturkræfum náttúruspjöllum. Þó þurfum við aftur að fara af stað og tjá okkur um ennþá stærri áform, enn meiri umturnun á náttúruperlum, enn öfgakenndari hugmyndir um umbyltingu á náttúru- og samfélagsmynd. Enn fleiri vindtúrbínur og enn hærri og stærri skýjakljúfar eru blaut tuska framan í samfélag og náttúruvernd. Þetta er sorgleg atлага að nærsamfélaginu. Ástæða stærri áforma er ekki tækniframfarir heldur græðgin berskjölduð. Og svarið er ennþá: Nei, aldrei vindorkuver á Grjóthálsi.

Hlutföll sturlaðra stækkunarhugmynda sem sýna svo vel áform öfgamanna:

Fyrri áform - 6 stk

Ný áform - 14 stk

Mynd 7.1 Helstu stærðir fyrirhugaðra vindmylla sem eru til skoðunar í mati á áhrifur

1.4 Matsskylda framkvæmdar og leyfi

“Framkvæmdir eru jafnframt háðar eftirfarandi leyfum: Virkjunarleyfi til að reisa og reka raforkuver, framkvæmdaleyfi Borgarbyggðar, byggingarleyfi frá byggingarfulltrúa Borgarbyggðar, starfsleyfi sem Heilbrigðiseftirlit Vesturlands veitir um hollustuhætti og mengunarvarnir og losun frá atvinnurekstri og mengunarvarnaeftirlit. Þar er um að ræða starfsemi virkjunar og vinnubúða. • Starfsleyfi sem Heilbrigðiseftirlit Vesturlands veitir fyrir m.a. efnisnámi, steypustöð, verktakaaðstöðu og starfsmannabúðum. Leyfi Minjastofnunar Íslands, ef við á vegna fornleifa og þá er Samgöngustofu heimilt að krefjast þess að vindmyllurnar verði merktar ef þær teljast hættulegar flugumferð.”

1.4 Matsskylda framkvæmdar og leyfi

Öfgakennd risaáform fyrir heilt sveitarfélag, eins og þau sem hér liggja fyrir, ættu fyrst og síðast að vera háð eftirfarandi:

Heimildum og viljayfirlýsingum frá öllu nærsamfélaginu. Leyfi frá kjörnum þjónustufulltrúum í sveitarstjórn sem byggi eingöngu á vilja meirihluta samfélagsins og umsögnum úr nærumhverfi. Mati og meðmælum frá náttúruverndarsamtökum og fræðasamfélagi fremur en hlutdrægum verkfræðistofum sem bíða verkefnanna- en þó fyrst og síðast ættu slíkar ákvarðanir að byggja á ábyrgri stefnu stjórnvalda til framtíðar sem byggir á náttúruvernd, samfélagsvernd og sameign orkuinnviða þjóðar sem varðar ekki síst þjóðaröryggi.

**Baulutindur- táknmynd
Borgarfjarðarhéraðs
mun blasa við fyrirhugðu iðnaðarsvæði
erlenda orkuversins.**

1.5 Tímaáætlun matsvinnu og aðkoma almennings

“Með kynningu Skipulagsstofnunar á matsáætlun er kallað eftir athugasemdum umsagnaraðila út frá starfssviði þeirra, svo sem um skilgreiningu valkosta, gagnaöflun, úrvinnslu gagna, umhverfismat og framsetningu umhverfismatsskýrslu. Einnig hvaða atriðum umsagnaraðili telur að gera þurfi frekari skil við umhverfismat framkvæmdarinnar. Þá skulu leyfisveitendur í umsögn sinni gera grein fyrir þeim leyfum sem eru á starfssviði þeirra og framkvæmdin er háð. Kynning matsáætlunar er einnig ætluð almenningi í þeim tilgangi að gera grein fyrir framkvæmdaáformum sem og til að fá fram upplýsingar og ábendingar um framkvæmdasvæðið og framkvæmdaáformin á heildina litið. Með umsögnum og athugasemdum er unnt að undirbyggja betur umfjöllun um möguleg áhrif fyrirhugaðra framkvæmda á umhverfi og samfélag.”

1.5 Tímaþjófnaður, lýðræðishalli og takmörkuð aðkoma almennings

Aðkoma almennings að öfgakenndum stóriðjuáformum í Norðurárdal og Þverárhlið er með þeim hætti að reglubundið í nokkur ár hefur einstaklingum og félagasamtökum verið boðið uppá að lesa langar og mis vel skrifaðar þjónustuskýrslur þar sem stóriðjuáform í heimasveitum fólks eru reiknuð, teiknuð og fegruð - langar söluskýrslur sem ætlaðar eru til að ýta áformum áfram í gegnum sjálfvirknikennt leyfisveitingaferli. Lýðræðishallinn er gríðarlegur þar sem einstaklingar (sem oft á tíðum eru stærstu hagsmunaaðilarnir, með eigin rekstur og lifibrauð á viðkomandi svæðum) þurfa ítrekað að leggjast yfir græðgisáform utanaðkomandi afla, kynna sér í þaula og skrifa umsagnir sem hafa svo sáralítið vægi við hlið löngu skýrslugerðarinnar sem nýútskrifaðir fræðingar hanna á færibandí verkfræðistofanna eftir skólauppskriftum til þess að þjónusta fjármagnið sem greiðir launin og keyrir stofur og verk áfram. Og við lesum áfram nýjar öfgahugmyndir, hugsum, tölum, skrifum í eigin tíma og fjármagni - og þessi öfgahugmynd sem hér liggur á borðinu er mun stærri en sú sem við mótmæltum í síðustu lotu.

Úr Norðurárdal

Náttúran hefur ekki rödd

2. Skipulag og aðrar áætlanir

2.1 „Landsskipulagsstefna 2015-2026. Skipulag í dreifbýli skal stuðla að því að fjölbreytt nýting lands til framtíðar sé í sátt við náttúru og landslag. Gefinn er kostur á nýtingu orkulinda í dreifbýli með sjálfbærni og umhverfisvernd að leiðarljósi. Jafnframt gefur skipulag kost á uppbyggingu flutningsmannvirkja raforku sem tryggir örugga afhendingu raforku. Í landsskipulagsstefnu er því beint til sveitarfélaga að taka afstöðu til þess við skipulagsgerð hvort möguleiki sé á orkuframleiðslu í dreifbýli með vindorku, í sátt við náttúru og samfélag.“

2. Skipulag samfélags og náttúru og áætlanir annarra.

2,1 Nýting erlendra stórfyrirtækja og eigenda jarðanna tveggja sem hér um ræðir telst seint í sátt við náttúru og landslag. Nægir að skoða samanburðarmyndir við Hallgrímskirkjuturn. Jarðrask í kringum framkvæmdir við byggingu fjórtán slíkra risamannvirkja er óafturkræft með tilheyrandi vegagerð og tugþúsunda tonna steypuverki. Og allt snýst þetta svo um að einkaframtakið komist stystu leið að dreifikerfi í eigu þjóðar sem á líka að greiða fyrir flutningsmannvirki og leggja til uppbótarorku þegar framleiðslugetan er stopul. Hér er engin sátt við náttúru og þaðan af síður samfélag í Borgarbyggð. Hvergi eru hér hagsmunir fjöldans og náttúru í forgrunn. Sveitarfélagi ber skylda til að standa vörð um hagsmuni og vilja íbúa en einblína ekki á erlendan skyndigróða til að rétta af bágstadda sveitasjóði. Slík stefna stríðir beinlínis gegn Landsskipulagsstefnu og það er skýlaus krafa að sveitarstjórnarfulltrúar gegni starfi sínu og gæti hagsmuna og vilja íbúa og landeigenda þegar erlend stórfyrirtæki herja á íslenskar sveitir með þessum hætti.

Sveitarstjórn Borgarbyggðar hefur staðið með íbúum í öðrum málum og sent frá sér eftirfarandi yfirlýsingu þess efnis í öðru samhengi:

„Afstaða sveitarstjórnar endurspeglar ávallt vilja íbúa sinna en sveitarfélaginu hefur borist undirskriftarlisti frá íbúum þess svæðis sem um ræðir. Hagsmunir íbúa og landeigenda í Borgarbyggð eru ávallt hagsmunir sveitarfélagsins ” ...

Hótel og veitingarekstur

Það er fólk í sveitinni að gera annað.
Fólk með aðra drauma og önnur áform.

Laxveiði, golf og afþreying

matvælaræktun

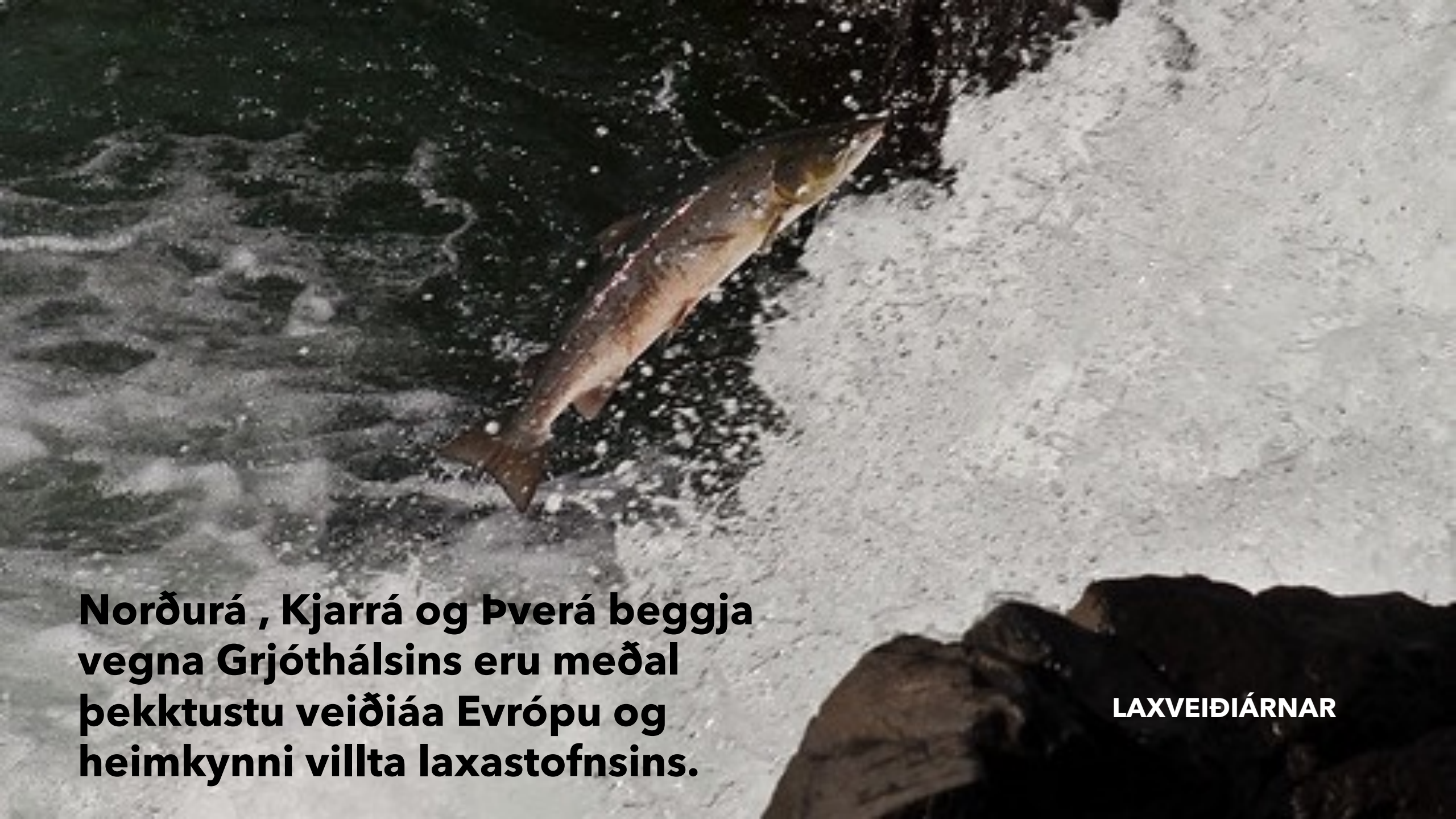
Landgræðsla fyrir fjölbreytta
ferðapjónustu framtíðar

Háskóli og menntasetur

Skógrækt

Norðurá , Kjarrá og Þverá beggja vegna Grjóthálsins eru meðal þekktustu veiðiaá Evrópu og heimkynni villta laxastofnsins.

LAXVEIÐIÁRNAR

„Aðalfundur Veiðifélags Norðurár mótmælir harðlega öllum áformum um stóriðju í vindorku á áhrifasvæði árinna,” segir í tilkynningunni. *Ljósmynd/RT*

AÐALFUNDUR VEIÐIFÉLAGS NORÐURÁR MÓTMÆLIR EINRÓMA- april 2024

„Aðalfundur Veiðifélags Norðurár mótmælir harðlega öllum áformum um stóriðju í vindorku á áhrifasvæði árinna.

Áin er heimspekt náttúruperla í miðju friðlýstra náttúrum-
inja. Enda talin ein fegursta laxveiðiá Evrópu sem enn fóstrar
hinn einstaka villta lax úr Norður-Atlantshafi allt frá upptök-
um á Holtavörðuheiði til sjávar,” segir í tilkynningunni.

2.2. Aðalskipulag (fyrirvari um undanþágur)

„Innan fyrirhugaðs framkvæmdasvæðis eru hverfisverndaðir flóar en samkvæmt aðalskipulagi eru framkvæmdir sem raska vatnabúskap og vistkerfi flóa undir hverfisvernd ekki heimilar nema með leyfi sveitarstjórnar. Í nágrenni svæðisins eru einnig hverfisverndaðir Birkiskógar og kjarr (Borgarbyggð, 2011).“

Stóra spurningin sem við erum krafín um er siðferðileg:

Hvað eigum við hér og nú af löndum framtíðarfólksins til ráðstöfunnar og hvers erum við að gæta þessa litlu stund sem er okkar líftími ?

2.2. Aðalskipulag í þágu náttúru og framtíðar:

Það er ástæða fyrir því að samfélag friðar svæði. Það er viðspyrna og viðnám við ásælni í ósnortin auðæfi framtíðar, lönd sem við sem lifum litla stund hér og nú, eigum í raun ekki en vökum yfir fyrir framtíðarfólkið. Þess vegna verndum við flóa, vatnabúskap og vistkerfi. Þess vegna verndum við landnámskjarr og birki. Við verndum það ekki til að blettafriða svo við eigum sýnishorn fyrir komandi kynslóðir að skoða á girtum blettum innan um stóriðju og orkuver. Heldur verndum við svo komandi kynslóðir eigi áfram heiðalandið ósnortið, samfelldu flóana og vistkerfið allt með vaðfugli, heiðagæs, himbrima og lífríki.

Það yrði afdrifarík niðurstaða til framtíðar og fyrir framtíðina ef yfirvöld endurskilgreindu þessa sveit sem iðnaðarsvæði um ókomna tíð.

Vatnaperlurnar á fyrirhuguðu iðnaðarsvæði á Grjóthálsi

2.3 Deiliskipulag

„Vinna þarf deiliskipulag af fyrirhuguðu framkvæmdasvæði þegar nær dregur framkvæmdum út frá stefnum og áherslum aðalskipulags. Í deiliskipulaginu verður gerð grein fyrir svæðum sem munu koma til með að fara undir mannvirki, eins og vindmyllur, vegi og tengingu við flutningsnetið.“

2.3. Deiliskipulag í þágu samfélags og náttúru

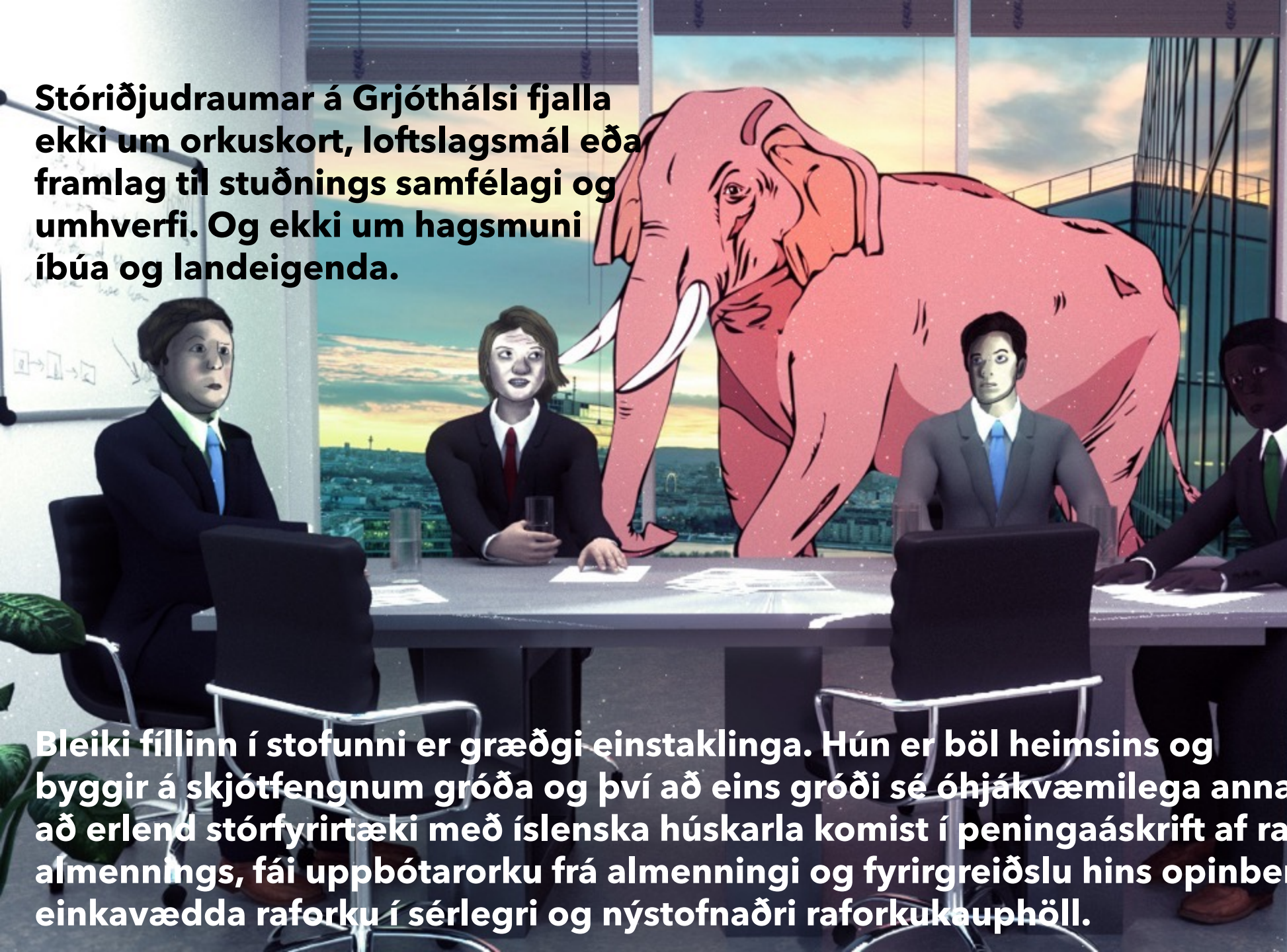
Vinna þarf deiliskipulag af fyrirhuguðum stóriðjuáformum út frá náttúru og vistkerfi og út frá áherslum í samfélagi sem fyrir er í héraði, hefðum og sögu, og ekki síst starfssemi og vilja nærsamfélagsins. Þá er einnig eðlilegt að slíkt skipulag ásamt aðalskipulagi taki mið af náttúru og lífríki og að öll slík skipulög, sem ávallt eru mannanna verk, séu unnin með tilliti til náttúru- og mannverndar af því að náttúruvernd er mannvernd.

Íbúar og landeigendur í Norðurárdal og Þverárhlið geta einnig boðið uppá kynningu á skipulagssýn fyrir sveitir sínar og lönd ef áhugi er fyrir því hjá skipulagsyfirvöldum og öðrum yfirvöldum og gert grein fyrir þeim svæðum sem munu aldrei fara undir mannvirki eins og vindorkuver og tilheyrandi tengivegi við flutningsnetið.

**Norðurárdalur- Grjótháls til suðvesturs.
Samfelld og ósnortið heiðaland í alfaraleið.**

Stóriðjudraumar á Grjóthálsi fjalla ekki um orkuskort, loftslagsmál eða framlag til stuðnings samfélagi og umhverfi. Og ekki um hagsmuni íbúa og landeigenda.

Bleiki fíllinn í stofunni er græðgi einstaklinga. Hún er böf heimsins og byggir á skjótfengnum gróða og því að eins gróði sé óhjákvæmilega annars tap. Í þessu tilfalli að erlend stórfyrirtæki með íslenska húskarla komist í peningaáskrift af raforkuneti almennings, fái uppbotarorku frá almenningi og fyrirgreiðslu hins opinbera til þess að selja einkavædda raforku í sérlegri og nýstofnaðri raforkukauphöll.

ROOM

**PLEASE
IGNORE
THE PINK
ELEPHANT
IN THE ROOM**
THANK YOU

2.4 Rammaáætlun

„Tíu vindmyllur á Grjóthálsi, alls 50 MW, voru til mats í 4. áfanga rammaáætlunar. Í tillögudrögum verkefnisstjórnar frá 30. mars 2021 var mælt með verkefninu í nýtingarflokk, en ekki tókst að ljúka umfjöllun um rammaáætlun 4. Verkefnisstjórn 5. áfanga rammaáætlunar var skipuð í apríl 2021 til fjögurra ára og hefur tekið til starfa. Vindorkugarður á Grjóthálsi, sem kynntur er í þessari matsáætlun, er einn af þeim virkjunarkostum sem eru til skoðunar af verkefnisstjórn Rammaáætlunar í 5.áfanga.“

2.4 Rammaáætlun

Það er hvorki forsvaranlegt né faglegt að raða einu einasta vindorkuveri í orkunýtingarflokk á meðan ekki er til heildræn stefna um nýtingu vindorku í landinu. Eðlilegast er að hugmyndir um vindorkuver verði settar í biðflokk á meðan sú vinna fer fram.

Alþingi verður að taka af allan vafa um gildissvið laga um orkunýtingu og náttúruvernd þegar kemur að vindorkuverum.

Það eru nóturleg vinnubrögð að opinber stofnun krefji almenning hvað eftir annað um skýrslur og skoðanir á sturluðum og öfgakenndum áætlunum allskyns erlendra og innlendra lukkuriddara þegar enginn heildræn stefna í málaflokknum liggur fyrir með lagasetningu.

Ný könnun á vindorku í Svíþjóð, sem beinist að því hvernig vindorkuver í landinu standa sig fjárhagslega, sýnir að vindorkan er allt annað en arðbær iðnaður. Þátturinn „Kaldar staðreyndir“ hjá TV4 hefur fengið aðgang að hluta af upplýsingum í gagnagrunni sænskra vindorkufyrirtækja sem fræðimenn í Jönköping tóku saman. Upplýsingarnar sýna, að stór hluti vindmylla landsins er í eigu fyrirtækja sem eru á barmi gjaldþrots. Christian Sandström, lektor, hjá alþjóða viðskiptaháskólanum í **Jönköping segir við TV4:** „Almennt séð á stór hluti iðnaðarins við fjárhagsvanda að etja.“

Yfir 1000 vindmyllur í gjaldþrota fyrirtækjum.

Gagnagrunnurinn inniheldur upplýsingar um öll helstu vindorkufyrirtæki í Svíþjóð frá árinu 2010 og af alls um 5.200 vindmyllum landsins eru um 3.500 í gagnagrunninum. Að sögn Christian Sandström er talið að minnsta kosti 1.000 vindmyllur séu í gjaldþrota vindorkuverum. Ein ástæðan fyrir minni arðsemi er sögð vera hröð stækkun samfara því, að raforkuverð lækkar þegar mörg vindorkuver framleiða rafmagn samtímis.

Kínverska ríkið hirðir peningana

Samkvæmt TV4 á kínverska ríkið, gegnum dótturfyrirtæki, vindorkufyrirtækið Markbygden Ett fyrir utan Piteå. Fyrirtækið er eitt hið stærsta sinnar tegundar með 179 vindorkuver í Svíþjóð. Nýlega sótti fyrirtækið um greiðslustöðvun en rannsakendur TV4 komust að því að fyrirtækið hafði flutt háar fjárhæðir áður til eignarfélagsins North pole vindkraft holding AB.

Vindorkuskandalar Skandinavíu- sporin hræða

Það er ekki orkuskortur í landinu en það er ríkir orkuóreiða og orkusóun

Íslensk samfélag þarf heilstæða stefnu og sýn í raforkumálum – almenningur getur ekki hlaupið endalaust á milli matsáætlana til að bútabjarga náttúru og samfélögum. Það þarf þjóðarsátt um forgangs röðun orkukosta- sátt um náttúru- og mannvernd sem gengur út á grænvöxt til framtíðar en ekki óendanlegan og óseðjandi hagvöxt.

Áður en hlaupið er á eftir öllum skýrslum einkafyrirtækja sem ásælast orkuauðlindir Íslands þarf að endurskoða raforkuframleiðslu, sölu og raforkunotkun í landinu í ljósi nýrra tíma á landsvísu og heimsvísu. Í stað þess að elta skyndigróðadrauma erlendra stórfyrirtækja og húskarla þeirra sem hafa enga staðbundna samfélagshagsmuni og enga samfélagsvitun eða náttúruverndarábyrgð, hvorki heima hjá sér né í öðrum löndum.

GRJÓTHÁLS

**FRAM Í HEIÐANNA RÓ
Horft eftir Grjóthálsinum norðanverðum til suðvesturs.**

SAMEIGNIN-OKKAR - Hið einstaka heiðaland á GRJÓTHÁLSI. Séð til nokkurra af mörgum áttum á norðanverðum Grjóthálsi og allt suður að Hafnarfjalli.

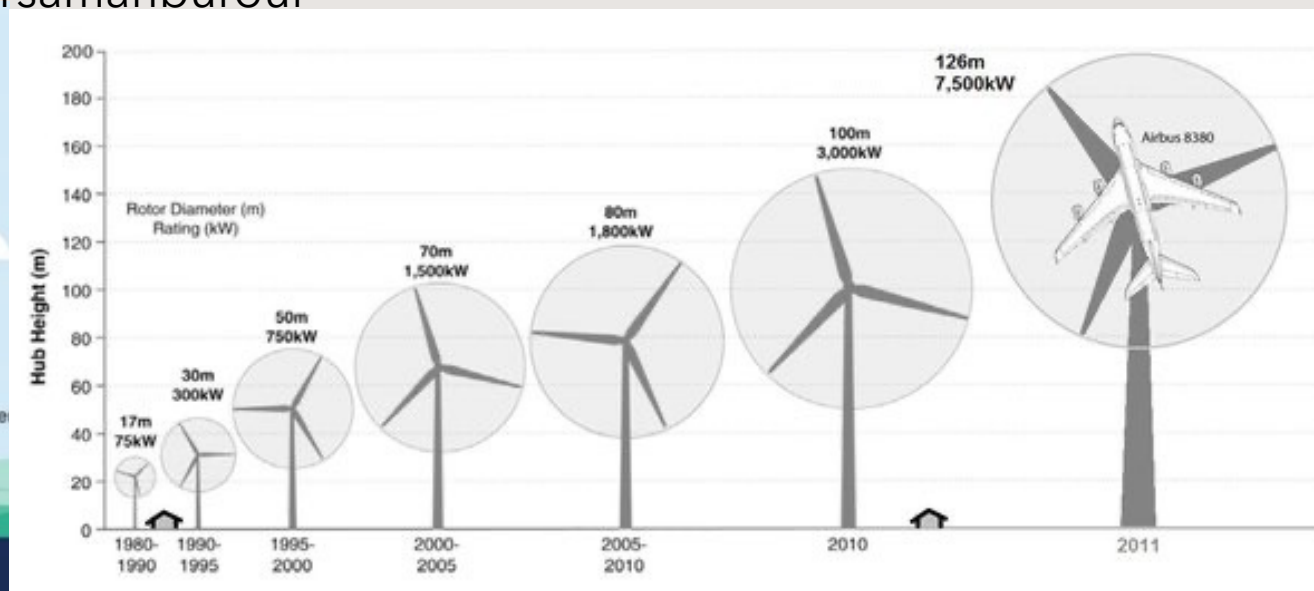
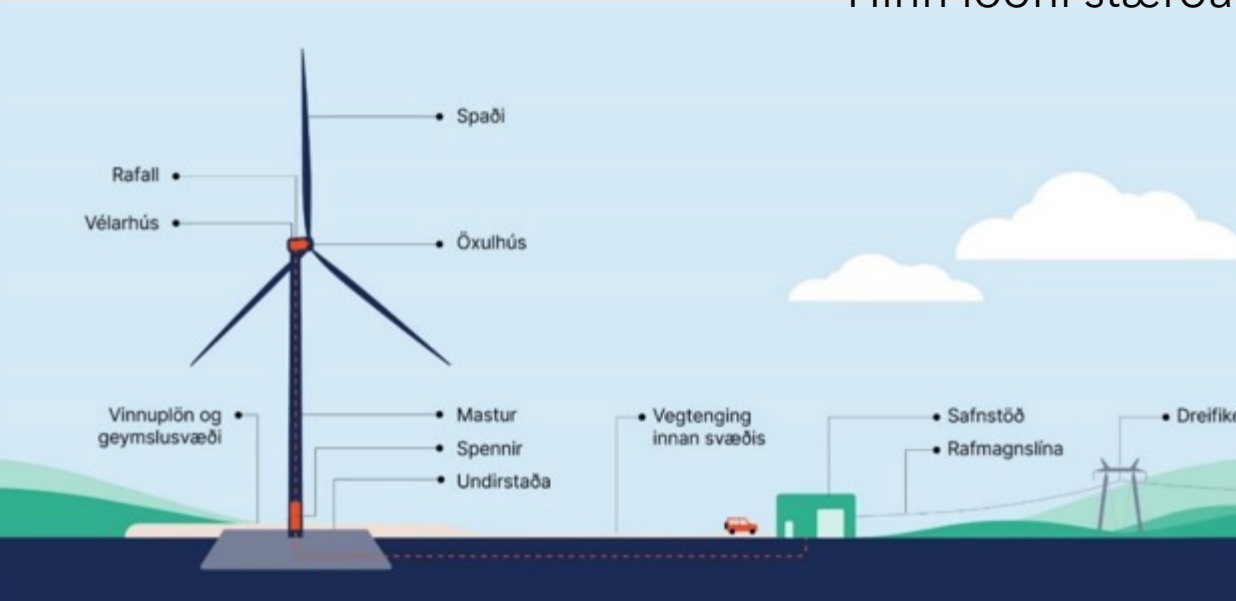
Þetta er sameignin- en ekki einkaleikvöllur fégráðugra erlendra auðjöfra og skammsýnna landeigenda.

Enn fleiri sýnishorn af einstökum útsýnisstöðum í hálsinum fagra. Því miður er hljóðheimur, ilmur og almenn tilfinning ekki framkallanleg á ljósmyndum.

Hinn loðni stærðarsamanburður

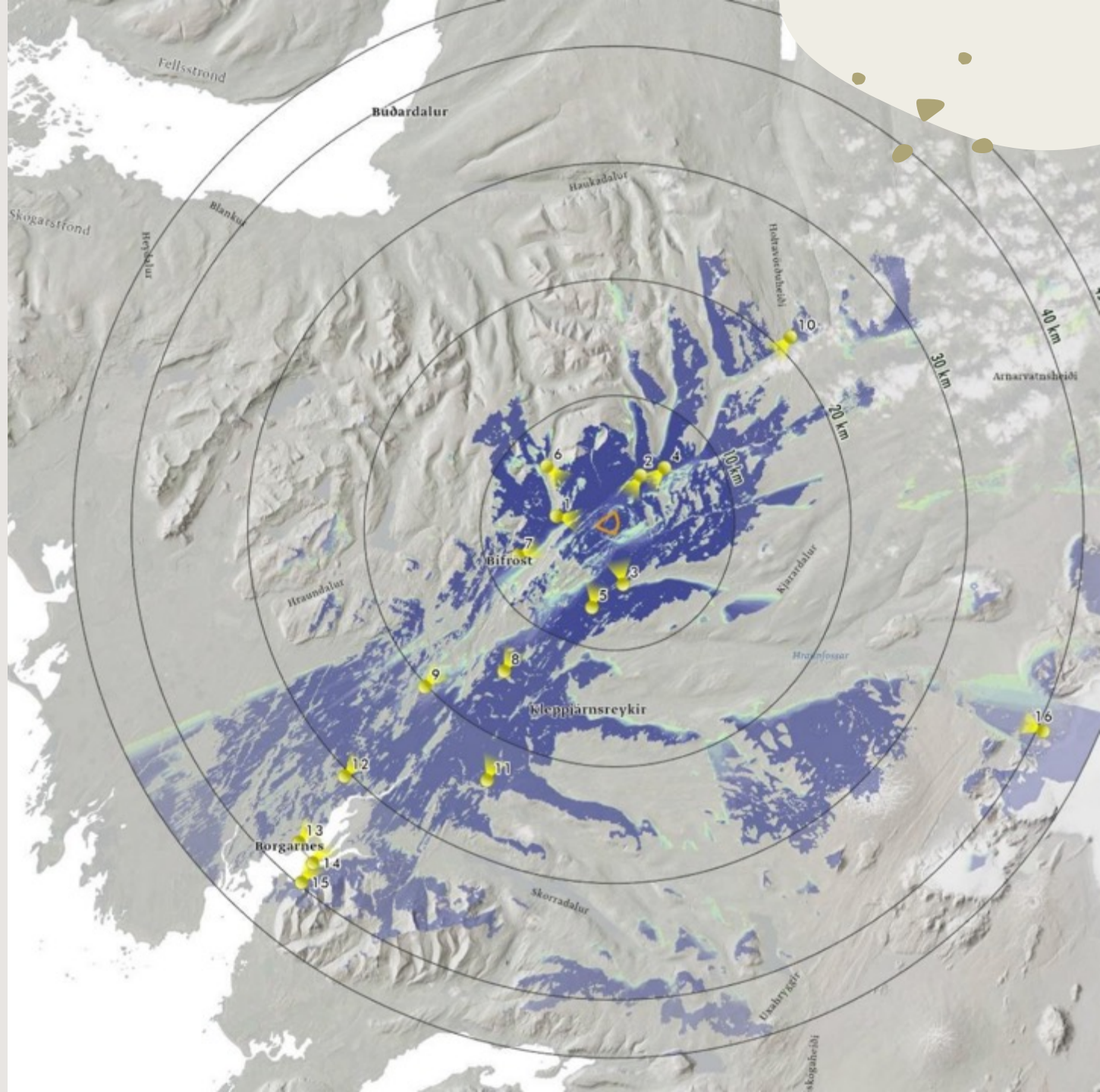

Ótal blekkingar solumaskínunnar: Miðað við þessa skýringarmynd matsáætlunar er til dæmis bíllinn á myndinni 11 metra hár ef vindtúrbínan fer í 180 metra hæð .

Áform á Grjóthálsi eru líkt og fjórtán 300 manna Airbus farþegaþotur á blikkandi snúningi í 180 metra hæð yfir sveitinni.

Vesturlandið undir

Samkvæmt korti orkufyrirtækisins mun orkuverið á Grjóthálsi sjást um allt hérað og yfir í önnur héröð, nokk sama á hvaða tindi fólk stendur í vestur-héröðum.

EYÐINGIN og epoxy-úðun: BISPHENOL A-ÖRPLASTIÐ sem veldur ófrjósemi mun eyðast út í lífríkið.

Hér er mynd af vindmylluspaða eftir aðeins þrjú ár í notkun. Þetta slit er óumflýjanlegt þegar ysta brún spaðans snýst á allt að 290km hraða gegnum loftið. Plastið lætur smám saman undan þegar dropar og ryk skella á því á þessum hraða. Svo dreifist örplastið með vindinum um heiðar og vötn. Þá þarf að smyrja spaðana reglubundið til að endurnýja plastefnið og um leið úðunina.

Hér á landi vantar alls ekki meira rafmagn og síst af öllu mengandi plast frá ljótum og háværum vindmyllum.

Raunveruleikinn í nábýli við vindorkuver í nágrennalöndunum:

Græna lygin:

Það er ekkert grænt við sambýlið við stóriðju í vindorku – ekkert grænt fyrir náttúru og lífríki, mannlega tilvist og alla aðra atvinnustarfssemi í sveitinni.

Mengun-áreiti- innrás

Ljósáreiti um nætur, alvarleg ógn við fuglalíf, örplastmengun við tæringu spaða, sjónmengun og hljóðmengun, óafturkræf röskun á heiðalandi ...

Vetrarstöðvar

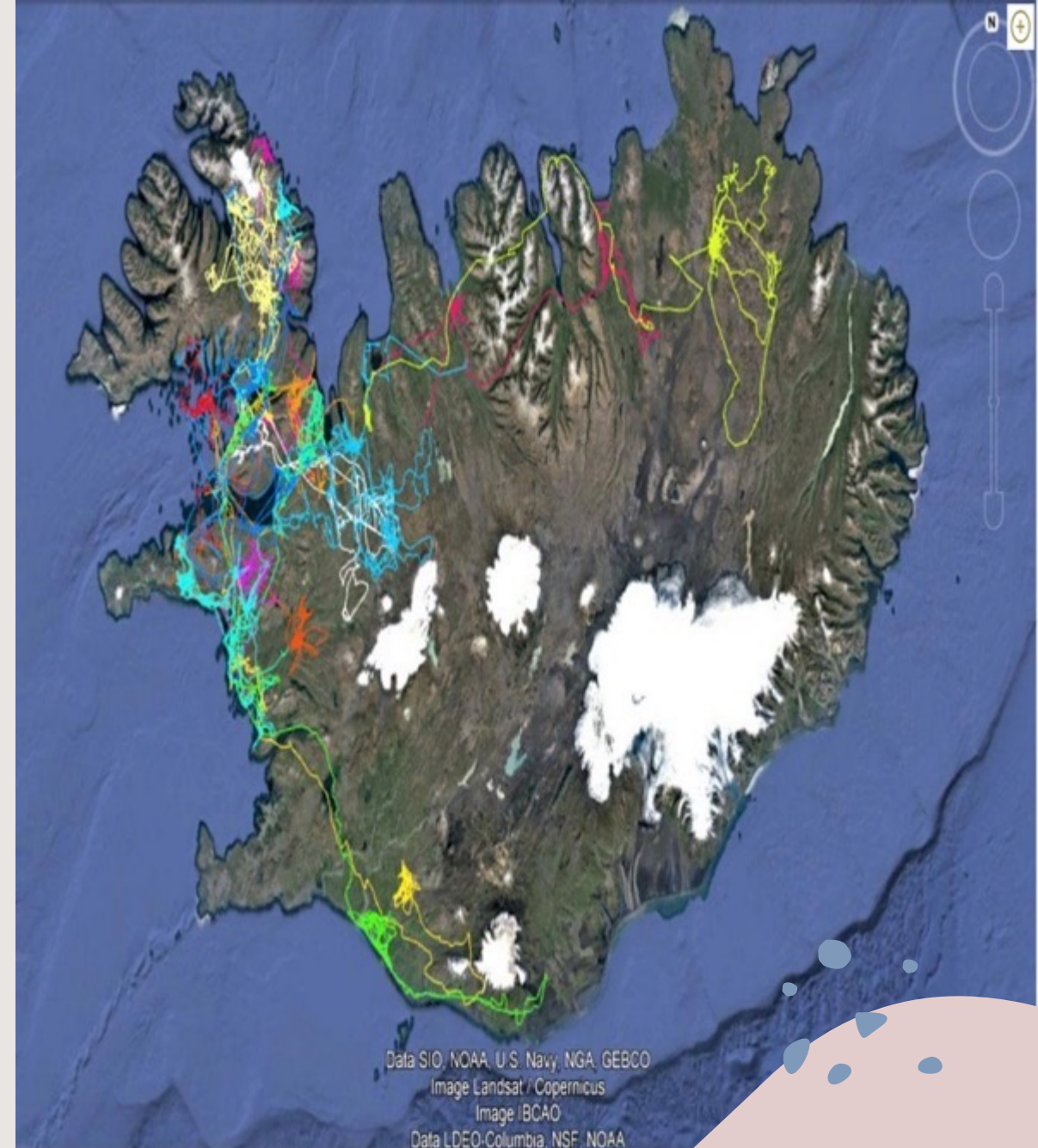

Varpstöðvar

**ÍSLENSKI HAFÖRNINN-
Vesturlandið er stóra búsvæðið**

Við búum á Galapagos norðursins og eigum að standa vörð um fugla- og náttúrlíf, heiðalandið og stærstu ótrufluðu víðerni Evrópu. Hér er kort af vef Náttúrufræðistofnunar Íslands sem sýnir ferðir ungra hafarna haustið 2022. Það er merkilegt að sjá hve víða þeir hafa farið á þessu tveggja mánaða tímabili þótt Vesturlandið og Vestfirðirnir séu þeirra stóru ferðasvæði. Þau svæði sem vindorkurisarnir ásælast nú harðast fyrir vindorkuverin eru á aðal umferðarsvæði arnarins - Hvalfjörður, Borgarfjörður, Dalabyggð, Reykhólasveit. Arnarvarpið 2022 var lélegt í samanburði við mörg undanfarin ár. Maðurinn þrengir æ meir að náttúrunni. Við ættum að vera að gefa í en ekki eftir í land- og náttúruvernd.

Ferðir 19 ungra arna 1. september til 31. október 2022. Ungar frá árinu 2022 eru þó ekki með endr...

OG NÁTTÚRAN GREIÐIR ALLTAF GJALDIÐ FYRIR GRÆÐGINA

GRÆNA LYGIN- GRÁA LAUSNIN

LISTIN AÐ STELA HUGTÖKUM:
Hvað er græn orka?

Það þarf að minnsta kosti tvö þúsund tonn af steypu og stáli undir hverja vindtúrbínu, að ógleymdum vegalagninum í ósnortnu landi og vegauppbýggingu til að koma stóriðjunni út í náttúruna.

Er hægt að tala um græna orku um leið og ekkert tekið á orkusóun og orkuóreiðu?

ER Í LAGI AÐ FÓRNA
NÁTTÚRU FYRIR
ÍMYNDAÐA
ÖRVÆNTINGU OG ÁN
ÞJÓÐARSAMTALS UM
STÓRU SÝNINA?

Sveinulf Vágene

Hvernig Norðmenn voru blektir til að byggja vindorkuver

Norski orkuráðgjafinn Sveinulf Vágene skrifar um reynslu Norðmanna af byggingu vindorkuvera. Þar í landi hafa svæði sem jafnast á við 84 þúsund fótboltavelli verið lögð undir slíka starfsemi.

Ef við gætum lært á mistökum annarra þjóða ...

▲ **Vopnaðir dýnamíti** Frá Bjerkreimsklynga vindorkuverinu í Rogalandi í Noregi. Takið eftir að vegurinn liggur upp á tind hæsta fjallsins fyrir miðju myndarinnar. Vindmyllur eru settar efst í fjöllin og hæðirnar þar sem sprengt er fyrir söfnunarsvæði sem jafnast á við hálfan fótboltavöll.

Vindkraft-anlegg senker v boliger betydelig

Norsk rannsókn sem náði yfir 12 ára tímabil og 250.000 eignir sýnir að verð fasteigna lækkar verulega þegar vindorkuver rísa í sjónamáli.

– SSB hadde et spennende studentstipend der man kunne skrive for forskningsavdelingen på SSB. En av problemstillingene de ønsket å få skrevet om var dette. De hadde hatt en del forskningsprosjekter rundt vindkraft og konflikter som kan oppstå, og dette var en av tingene de ikke hadde hatt tid til å se på, forteller Andersen til Nettavisen.

– **Jeg har brukt data på over 230.000 boligtransaksjoner over en tolv års periode. Så har jeg brukt forskjellige modeller til å prøve å estimere hva priseffekten er på å bo i nærheten av et vindkraftverk, sammenlignet med å ikke**

Motvind Denmark

SAMMEN vil vi stoppe galskaben...

AÐ VERNDA NÁTTÚRU

Samkvæmt milliríkjanefnd Sameinuðu Þjóðanna í loftslagsmálum er verndun náttúru næst áhrifamesta aðgerðin sem sem jarðarbúar geta gripið til gegn loftslagsvánni. Ísland hlýtur að spila þar eitt af stóru hlutverkunum í veröldinni. Samt tala ráðamenn um að brjóta land, ryðja náttúru fyrir hin svokölluðu grænu orkuskipti sem valdablokkir hafa gripið á lofti og tileinkað sér til að auka áfram neyslu og gróða. Og náttúran blæðir.

“

Making peace
with **nature** is the
defining task of
the 21st century.”

Við höfumst svo ólíkt að. Sumir brjóta land, aðrir friða og rækta land. Það er ójafnt gefið þegar sjálfvirkar peningamaskínur eru ræstar til að berjja áfram risaverkefni. Enginn heldur á heildarsýninni og allir eru í raun aðeins að huga að eigin afkomu litla stund. Þá þurfa einstaklingar sífellt að fara af stað, aftur og aftur, og berjast í eigin tíma og fjármagni fyrir sinni tilvist og jafnvel fyrir stóru myndinni. Það er mikill lýðræðishalli og því verða þessar glærur ekki fleiri þótt þær gætu orðið að heilli bók og mörgum bindum um náttúru, mannlíf, græna framtíð og græðgi - fyrirferð mannskepnunnar. Svo ekki sé minnst á siðfræði og heimspeki sem er svo ábótavant í framkvæmdageiranum.

Vegna: Máls nr. 0317/2024, Vindorkugarður á Grjóhálsi (Kynning tillögu að áætlun)

Athugasemd:

Sem íbúi í Borgarfirðinum leggst ég alfarið gegn þeirri árás á Íslenska náttúru sem fyrirætlanir um vindorkuver á Grjóhálsi við Holtavörðuheidi lýsa.

Borgarfjörðurinn er ein fallegasta sveit landsins og rétt við fyrirhugað orkuver er Norðurá, ein fallegasta á landsins. Vindmylluver er ekki eitthvað sem unnendur Íslenskrar náttúru hafa áhuga á að sjá, en fyrirhugað orkuver mun verða sýnilegt frá nær öllum Borgarfirðinum. Ekki verður eingöngu af þessu vindorkuveri sjónmengun, nótt sem nýtan dag, heldur verður einnig af svona vindorkuveri hljóðmengun, sem rannsóknir sýna að getur haft umtalsverð neikvæð áhrif á heilsu fólks.

Þessar fyrirætlanir geta ekki kallast annað en rugl og enn eitt stefnulausa feigðarflanið í íslenskum orkumálum, á kostnað náttúrunnar

Höfundur: Halldór Zoéga/halldor.zoega@samgongustofa.is

Sent inn þann: 21.04.2024

Vegna: Máls nr. 0317/2024, Vindorkugarður á Grjóhálsi (Kynning tillögu að áætlun)

Athugasemd:

Ég mótmæli harðlega áformum um uppsetningu á vindmylluferlíkjum í einni fegurstu sveit landsins, Norðurárdal. Umhverfisáhrif af svona mannvirkjum og neikvæð áhrif á mannlíf og náttúru dalsins eru óumdeilanleg og óafturkræf. Okkur ber skylda til að skila landinu af okkur til komandi kynslóða fyrir þau að njóta. Okkur ber líka skylda til að vernda okkar aðal atvinnugrein; ferðaþjónustuna. Það er ekki bara ásýnd landsins sem er í húfi og hún skiptir öllu máli, það eru líka tekjur þjóðarbúsins í húfi. Þetta má aldrei verða.

Höfundur: Anna Sigríður Einarsdóttir/annaeynar@simnet.is

Sent inn þann: 21.04.2024

Vegna: Máls nr. 0317/2024, Vindorkugarður á Grjóhálsi (Kynning tillögu að áætlun)

Athugasemd:

Góðan dag. Má til að nefna að alment eru flestir eða 99% landsmanna á móti vindmillum. Landið ber ekki svona fyrirbæri.

Að auki virðist þær nota mörg þúsund lítra af olíu á ári. Vindur og kæling (ís myndun) vera stórhætuleg millunum þessum,

Hef ekki séð tryggingar fyrir niðurrifi ef fyrirtækið fer á hausin og ég sem skattgreiðandi vill alls ekki borga það. Fuglar í stórum stíl mun

lenda í spöðunum og Fálkastofnin mun hreyndlega þurkast út. Þegar allt er talið er EINSÝNT að ekki ber að veita þessi leyfi enda er allt neikvætt

og EKKERT jákvætt. Hef sjálfur ekki aðstöðu til að reikna allt út en tala bara frá hjartanu, EKKI VEITA LEYFI FYRIR VINDMILLUM.

Með virðingu

Guðmundur Gíslason

Höfundur: Guðmundur Gíslason/gudm.gisla@gmail.com

Sent inn þann: 21.04.2024

Vegna: Máls nr. 0317/2024, Vindorkugarður á Grjóthálsi (Kynning tillögu að áætlun)

Athugasemd:

Umhverfismat framkvæmda

Matsáætlun í Kynningu Vindorkugarður á Grjóthálsi Borgarbyggð uppsett heildarafl um 66 - 100 MW

Athugasemd og umsögn :

Þróunaráætlun sameinuðu þjóðanna af COP 15, sem lauk 19. Desember 2022

" Liffræðilegur fjölbreytileiki er samtengdur, samtvinnnaður og óskiptanlegur við mannlíf á jörðinni. Samfélög okkar og hagkerfi okkar eru háð heilbrigðum og virkum vistkerfum. Það verður engin sjálfbær þróun án liffræðilegs fjölbreytileika. Það getur ekki verið stöðugt eða heilbrigt loftslag án liffræðilegs fjölbreytileika.

Ein hættulegasta blekking er sú þegar fólkið telur sig hafa val um hvort við varðveittum náttúruna eða ekki, því sannleikurinn er sá, að við höfum enga val, auk þess gerum við það ekki.

Achim Steiner framkvæmdastjóri COP 15 , 7.-19.12 .2022

Getur þessi framkvæmd á Grjóthálsi samræmist á nokkurn hátt við þróunaráætlun sameinuðu þjóðanna , sem Ísland er aðili í ?

Viderni Íslands eru mikilvægur hluti af okkar náttúrunni og þeirra ímynd, sem við stöndum fyrir.

Á Grjóthálsi er

litið snortið heiðarland
viðkvæmt vatnasvið
heimamenn
viðkomustaðir ferðamanna
viðkomustaðir stangaveiðimenn

Með framkvæmdum á þessum stað :

Verður gróflega farið inn á ósnortið og viðáttamikið heiðarland / vatnasvið og eyðilaggt. Örplastmengun frá spöðunum. Þeir eru úr trefjagleri sem dreifist út í umhverfi og valda mengun og skaða lífríki. Það þarf að endurnýja spaðana á cirka 10 ára fresti, það er nánast útilokað að endurvinnna þá , þeir eru grafin í jörðu eða notaðir í landfyllingu.

Fugladauði

Sjónmengun og hljóðmengun : að setja upp 10 - 14 vindtúrbínur , cirka 180 m á hæð, það sést viður um borgarbyggð, það samræmist illa með ferðaþjónustu, og blikkandi ljós á nóttunni samræmist illa við norðurljósaskoðun. Ég vinn sem leiðsögumaður og veit að fólkið leitar að og hrifst að náttúrinni, sem er óspillt.

EKKI MIKIÐ EFTIR Í HEIMINUM

NEI TAKK VIÐ ÞETTA VINDORKUVER Á GRJÓTHÁLSI

Höfundur: Monika Abendroth/ismonika@hotmail.com

Sent inn þann: 08.04.2024

Vegna: Máls nr. 0317/2024, Vindorkugarður á Grjóhálsi (Kynning tillögu að áætlun)

Athugasemd:

Glæpur gegn náttúru Íslands. Þetta er ljótt, með háa bilannartíðni og þeir sem setja slíkt upp verð farnir á hausinn eftir uppsetningu og því situr ríkið eða Borgarbyggð uppi með það að viðhalda/laga/fjarlægja ruslið.

https://www.upstreamonline.com/exclusive/worlds-largest-offshore-wind-farm-unprofitable-for-equinor-say-government-funded-researchers/2-1-1098012?zeph_r_sso_ott=dS9orm

Höfundur: Júlíus Geir Gíslason/Juliusgisla@gmail.com

Sent inn þann: 20.03.2024

Mál nr. 0317/2024 í Skipulagsgátt

Vegna: Máls nr. 0317/2024, Vindorkugarður á Grjóhálsi (Kynning tillögu að áætlun)

Athugasemd:

Vindmyllur er að mínu mati mesti viðbjóður sem hægt er að reisa í Íslensku landslagi og á aldrei að leiva öll raforkuframleiðsla á að vera á vegum ríkisins og ég er þeirrar skoðunar að það séu landráð að erlendir aðilar fái að framleiða rafmagn á Íslandi

Höfundur: Hjörleifur L Hilmarsson/brekka203@hotmail.com

Sent inn þann: 20.03.2024

Athugasemdir við matsáætlun vegna vindorkuvers/garðs á Grjóthálsi.

Matsáætlun um mat á umhverfisáætlun er ófullnægjandi.

Gera þarf nánari grein fyrir:

Hve stóru svæði verður raskað en það verður mun stærra en 21 ha. (gr. 3.2.1) Svæði sem fer undir vindmyllur, kranaplön, geymslusvæði og vegi er 14 ha. Þá eru ekki meðtaldar skerðingar, svæði undir jarðstrengi og 5 nýjar grjótnámur og athafnasvæði við þær.

Hvernig staðið verður að varðveislu votlendis milli klettabelta og greina nákvæmlega hve mikið votlendi tapast. Þá þarf að sýna með uppdráttum hvar og hvernig vegir skera votlendisbelti á svæðinu.

Kostnaði vegna aukinnar umferðar. Samanber kafla 3.2.4 er gert ráð fyrir að flutningsleið þeirra hluta sem þarf til byggingar orkuversins fari um þjóðveg 1. Í matsáætlun þarf að koma fram hvaðan steypa í undirstöður kemur. Það má áætla að það þurfi 30000-40000 m³ af steypu fyrir framkvæmdina þá þarf 4000-6000 steypubíla til að aka henni eftir þjóðveginum auk annarra flutninga vegna vindvirkjunarinnar. Þá þarf einnig að koma fram hvar er fyrirhugað að þvera Norðurá eða hvort byggja þarf nýja brú. Þetta er einkaframkvæmd og í umsögn Vegagerðar þarf að koma fram áætlaður viðbótarkostnaðar vegna aukins álags á vegakerfið sem skattgreiðendur borga.

Mótvægisaðgerðum vegna breytinga á líffræðilegum fjölbreytileika. Samantekt úr 84 rannsóknum um áhrif vindmyllna á dýralíf greinir að 67 % spendýra færa sig í 5- 15 km fjarlægð frá vindmyllum og 63 % fugla yfirgefa búsvæði sitt. Sérstaklega eru rjúpur (hænsnfuglar), vatnafuglar og uglur viðkvæmar.¹

Á Grjóthálsi og í Norðurárdal eru rjúpur algengar, á vötnum og tjörnum í grennd við fyrirhugað vindvirkjanasvæði eru endur og himbrimi. Þá eru uglur og ernir á sveimi eftir dalnum. Þær athuganir sem gerðar hafa verið á fuglalífi á svæðinu ná aðeins til um 4 km² svæðis en áhrif vindmyllna á fuglalíf eru mun víðtækari. Þar sem lágtíðni hefur mikil áhrif á hreindýr þarf að kanna hvaða áhrif hún hefur á kýr þar sem kúabúskapur er á nokkrum jörðum innan 10 km radíuss.

Frágangi á röskuðum svæðum. Gera þarf grein fyrir hvernig ætlað er að varðveita yfirborðslag jarðvegs til að nýta við frágang. Svæðið er í yfir 200 m hæð og endurheimt gróðurs verður mjög hæg. Þá þarf að koma fram hvernig framkvæmdaaðilar hyggjast koma í veg fyrir uppblástur og gróðureyðingu á stærra svæði þar sem þarna er mjög vindasamt.

Í mati á umhverfisáhrifum þarf að koma fram hvernig fyrirhugað er að farga ónýtum og úreltum vindmylluspöðum.

¹ Anna Tolvanen, Henri Routavaara, Mika Jokikokko. (2023). *How far are birds, bats, and terrestrial mammals displaced from onshore wind power development – A systematic review*. Biological Conservation. <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0006320723004834>

Fyrirhuguð hæð og stærð vindmyllna. Í matsáætluninni þarf að ákvarða nákvæmlega hámarkshæð vindmyllna með spaða í hæstu stöðu þar sem tekið er tillit til hæðar undirstöðu frá yfirborði jarðvegs. Misræmi er í texta matsáætlunarinnar þar sem í kafla 3.3.2 er gert ráð fyrir að vindmyllur geti orðið 20 m hærri en 180 m og í töflu 3.1 er turnhæð 102.5 m. Gera skal grein fyrir þvermáli eða ummáli mastranna.

Skatttekjur sveitarfélagsins að framkvæmd lokinni. Í kafla 1.3 er því haldið fram að uppbygging vindorkugarðs/vers hafi í för með sér auknar skatttekjur án aukinna útgjalda. Gera þarf nánari grein fyrir þessari fullyrðingu og hvernig framkvæmdin styður við atvinnuuppbyggingu í héraðinu að framkvæmd lokinni. Einu tekjur sveitarfélagsins virðast verða fasteignagjöld af 3000 m² safnstöð og 250 m² tengivirki.

Breytt ásjúnd Borgarbyggðar.

Drottning og vörumerki Borgarfjarðar er fjallið Baula. Fyrirhuguð vindorkuver verður á 370 ha óröskuðu svæði gegnt Baulu í yfir 200 m hæð. Vindmyllur og vegir blasa við öllum sem aka þjóðveg 1. Kyrrð í dalnum verður rofin og ásjúnd hans gjörbreytt ásamt upplifun af útivist.

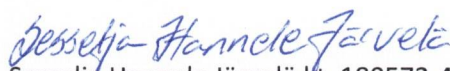
Áhrif á íbúa.

Í kafla 1.2 í matsáætluninni er ranglega sagt að svæðið sé fjarri þéttbýli. Háskólinn á Bifröst er innan 10 km fjarlægðar frá fyrirhuguðu orkuveri. Þar eru samtals 214 íbúðaeiningar þar af 115 þeirra í raðhúsum og 99 í minni einingum fyrir námsmenn eða hótélrekstur. Fjöldi sumarhúsa er í nágrenninu auk skólabygginga. Þá er ferðaþjónusta á Hraunsnefi auk bújarða í byggð báðum megin við Grjótháls.

Í umhverfismati þarf að koma fram lækkun fasteignaverðs í nágrenni fyrirhugaðs vindorkuvers og hver greiðir bætur sem farið verður fram á vegna afleiðinga fyrirhugaðrar framkvæmdar.

Þá þarf að meta hvort framkvæmdin er fórnarkostnaðarins virði vegna þeirra áhrifa sem hún hefur á náttúru, búskap, dýr og menn.

Dalsmynni 13. apríl 2024

Sesselja Hannele Järvelä kt. 180572-4229

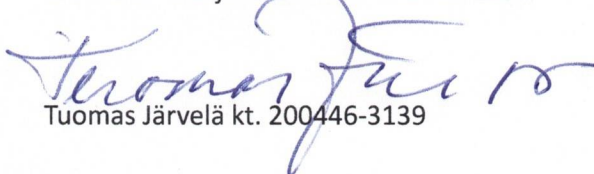
Aino Freyja Järvelä kt. 100574-5519

Geir Matti Järvelä kt. 190582-3029

Málfríður Kristjánsdóttir kt. 040646-3299

Tuomas Järvelä kt. 200446-3139

Vegna: Máls nr. 0317/2024, Vindorkugarður á Grjóthálsi (Kynning tillögu að áætlun)

Athugasemd:

Ég geri alvarlegar athugasemdir við framlagðar fyrirætlanir um vindorkuver á Grjóthálsi. Það geri ég sem íbúi til áratuga, en einnig sem leiðsögumaður og unnandi óspilltrar náttúru sem landsgæða. Ég legg eindregið til að ákvörðun verði tekin um núllkost, þ.e. að ekki verði farið í þau náttúruspjöll sem fyrirtækið Hljónur ehf hefur farið fram á.

Þess má geta að vindorkuverið hefur verið stækkað frá fyrri áformum, vindmöstrin hækkuð til muna og fjölgað. Leyfi liggja ekki fyrir og skipulag ekki heldur, en til að leyfa svona stórframkvæmd þyrfti að breyta landnotkun úr landbúnaðarsvæði í iðnaðarsvæði. Ljóst er að náttúrutap yrði mikið og óafturkræft.

Stórum vindtúrbínunum fylgir mikil vegagerð, stórar steyptar undirstöður fyrir hvert mastur og hávaðamengun sem skerðir nýtingu lands í kring. Áform Hljóna ehf ganga gegn sjálfbærri landnýtingu og eru ekki í takt við skipulagsáherslur sveitarfélagsins hingað til. Furðulegt er að svo langt sé gengið í undirbúningi nú þegar.

Grjótháls er sýnilegur af stóru svæði og vindmyllur skaða ásynnd Borgarfjarðar stórlega. Þær munu sjást af vegum, gönguleiðum, fjöllum og heiðum og eyðileggja upplifun almennings af landslaginu. Sjónræn áhrif yrðu beinlínis hræðileg og búsetugæði verulega rýrð.

Á svæðinu er landbúnaður með tilheyrandi fæðuframléiðslu. Vindorkuver með tilheyrandi raski mun hafa gríðarlega neikvæð áhrif á allar nytjar fyrir búpening.

Æ færri svæði á Íslandi teljast vera gríðland villts dýralífs, þar á meðal fugla. Þar ber landið ábyrgð á heimsvísu. Uppsetning vindorkuvers á áður óbyggðu svæði skerðir slík gæði svo um munar.

Þjóðvegur nr. 1 liggur eftir Norðurárdal og þaðan yrðu vindmyllur afar vel sjáanlegar með tilheyrandi neikvæðum áhrifum á náttúruupplifun.

Norðurá er ein vinsælasta veiðiá landsins og af henni hafa margir tekjur, beinar og óbeinar. Þangað kemur fólk til að njóta friðsældar náttúrunnar. Ljóst er að margir munu hugsa sig um tvisvar áður en veiðileyfi verða keypt við hlið vindorkuvers.

Norðurdalurinn býr yfir einstakri náttúrufegurð og hefur verið líkt við sjálfa Þingvelli. Hugmyndir um vindorkuver á slíkum stað hljóta að byggja á einkahagsmunum og gróðasjónarmiði en geta aldrei grundvallast á almannahagsmunum.

Náttúra Íslands er einstök og á sér æ fleiri unnendur. Vegin á vogaskálum lífsgæða komandi kynslóða vegur hún þungt. Það getur aldrei talist góð framtíðarsýn að skaða umhverfið á grundvelli peningalegra stundarhagsmuna einnar kynslóðar.

Höfundur: Guðrún Jónsdóttir/eingunn@simnet.is

Sent inn þann: 22.03.2024

Re: Matsáætlun - Grjótháls.

Til : Jóhanna Hrund Einarsdóttir - SLS <Johanna.H.Einarsdottir@skipulag.is>
Frá : Hulda Guðmundsdóttir <hulda.gudmundsdottir@gmail.com>
Heiti : Re: Matsáætlun - Grjótháls.
Málsnúmer : 202402019
Málsaðili : Hrjónur ehf.
Skráð dags : 23.04.2024 10:05:36
Höfundur : Hulda Guðmundsdóttir <hulda.gudmundsdottir@gmail.com>

You don't often get email from hulda.gudmundsdottir@gmail.com. [Learn why this is important](#)

Takk fyrir skjót svör Jóhanna.

Hér er þá mín Umsögn:

- Hver er raunverulegur eigandi Hrjónur ehf og hvar er fyrirtækið til heimilis? Víða erlendis er þekkt að eignarhald og heimili vindorkuvera er óljóst og því ómögulegt að nálgast ábyrga aðila við gjaldþrot þeirra. Ísland hefur möguleika á að læra af mistökum annarra ríkja hvað þetta varðar og því verður umhverfismat að taka þetta með í reikninginn.
- Verkefnið er gjörbreytt frá fyrri matsáætlun. Það hefur allt að þrefaldast að umfangi og afkastagetu. Slík grundvallarbreyting er ekki „smávægileg breyting“. Gera verður kröfu um að umhverfismat fjalli um endanlega útfærslu og alla þætti verkefnisins en sé ekki opin ávísun á stækkunarmöguleika orkuversins.
- Hver er mengunarhættan af framkvæmdinni og hvernig verður brugðist við henni? Hér er átt við mengunarhættu á framkvæmdastigi og síðar, m.a. olíu- og fiberplast mengun vegna veðrunar á spóðum, ljós- og hljóðmengun o.m.fl. Gera verður kröfu um að ítarlega verði fjallað um mengunarhættu af verkefninu í umhverfismati.
- Er unnt að samþykkja vindorkuver í nágrenni við Norðurá? Gera verður kröfu um að fjallað verði um hvort svo sé og þá hvernig, í umhverfismati.
- Fyrirhuguð vindorkuver krefjast gríðarlegra vegaf framkvæmda með tilheyrandi ofboðslegu jarðraski. Þá verður að styrkja opinberu þjóðvegina, þar sem um gríðarlega þungaflutninga um þá verður að ræða frá uppskipunarhöfn. Þekkt er að vegakerfið á Íslandi ber ekki þá óhemju þungaflutninga sem sjá má að verkefninu fylgir. Gera verður kröfu um að fjallað verði með ítarlegum hætti um jarðvegsframkvæmdir, vegarlagningu og þjóðvegastyrkingu og hver greiði þann þátt, í umhverfismati.
- Við mat á umhverfisáhrifum vindorkuvera Hrjóna ehf á Grjóthálsi þarf skýrt að liggja fyrir hvað verður gert við mannvirkin þegar ekki er lengur fjárhagslega eða tæknilega hagkvæmt að nýta þau og hver beri ábyrgð og kostnað af niðurrifi. Þekkt er erlendis að slíkur kostnaður hafi lent á almennum skattgreiðendum og bara sá möguleiki er fullkomlega óásættanlegur í íslensku samhengi.

Í raun og veru ætti ekki að taka í mál að verkefni á borð við það sem matsáætlunin um vindorkuver á Grjóthálsi birtir, komi til framkvæmda. Það er of stórt, óljóst og áhættusamt, hvernig sem á það er lítið. Reynsla annarra þjóða af þessari stóriðju er víti til varnaðar, ef ráðamenn landsins vilja taka ábyrga afstöðu.

K. Hulda Guðmundsdóttir

On Tue, Apr 23, 2024 at 9:34?AM Jóhanna Hrund Einarsdóttir - SLS <Johanna.H.Einarsdottir@skipulag.is> wrote:

Sæl Hulda

Pú getur sent umsögnina til mín með tölvupósti og ég get sett hana inn í gáttina.

Með kveðju,

Jóhanna Hrund

Jóhanna Hrund Einarsdóttir

Sérfræðingur, svið umhverfismats / Specialist, Environmental Assessments

Skipulagsstofnun - National Planning Agency

Borgartún 7b, 105 Reykjavík, Ísland – Iceland

sími 595 4100

Johanna.H.Einarsdottir@skipulag.is

www.skipulag.is

www.facebook.com/skipulagsstofnun

From: Hulda Guðmundsdóttir <hulda.gudmundsdottir@gmail.com>

Sent: þriðjudagur, 23. apríl 2024 09:29

To: Jóhanna Hrund Einarsdóttir - SLS <Johanna.H.Einarsdottir@skipulag.is>

Subject: Matsáætlun - Grjótháls.

You don't often get email from hulda.gudmundsdottir@gmail.com. [Learn why this is important](#)

Góðan dag

Er unnt að senda inn umsögn um matsáætlun vegna vindorkuvera á Grjóthálsi -

eða er það orðið of seint?

kv. K. Hulda Guðmundsdóttir